

Jisas Kraiské Matyu viyaatakan kundi Taale ani kundi ma vé

Du vétik vétik nyéngaa vétik vétik viyaatakandarén Jisaské. Jisas ani kápmaamba yatéte yandén muséké wa saapéndarén. Jisas Kraiské Matyu viyaatakan kundi taale wa kwaakwa. Matyu taale wa saapéndékwa Maria Jisas kéraalékwa sapakmba yandarén muséké. Jisas yawuran késépéri muséké viyaatake kukmba Jisas viyaandaka kiyaae taamale waarape déku dunyan taakatake Gotna gaayét waaréndénggé wa saapéndékwa.

Matyu ani néma musé wa nanat yakwasnyéndékwa. Talimba Got wandéka du ras déku kundi déku nyéngaamba viyaatakandarén. Talimba viyaatakandarén nyéngaaké anga wanangwa, “Olpela Kontrak, o Olpela Testamen.” Got anga wakakét yandén, “Du nak taakawutu Israel du dakwa Satanna taambamba kéraaké wa yaakandékwa.” Got talimba wunga wandéka wani kundi Olpela Testamenmba kwaandéka Matyu ani nyéngaamba nanat yakwasnyéké mawulé yandékwa, Jisas dé wani du wa. Jisas yaandéka Gotna kundi wandén pulak wa sékérékén. Matyu viyaatakan nyéngaamba awula késépéri taalémba kundi wa kwaakésékwa Jisas yan muséké. Jisas yan musé anga nanat wakwasnyéndékwa. Wani duké Gotna yémba

talimba kundi kwayétan dunyanséna kundi wa sékérékén, wandarén pulak.

Matyu anindan néma nak muséké viyaatakandén nyéngaamba. Jisas anga némaamba kundi du dakwat kwayéndén. Got néma du rate akwi du dakwaké yékunmba véréké mawulé yandékwa. Yandu de wandékwa pulak yakandakwa. Téwaangna kundimba anga yé wandakwa, “Kingdom bilong Got.” Nak yé wan, “Kingdom bilong Heven wa.”

Matyu viyaatakan nyéngaamba Jisas kwayén sémény kundi gwaa taambak anga wa kwaakwa. Sapta 5-7: Jisas némbumba téte nané Gotna du dakwa yatémuké wa yakwasnyéndén. Sapta 10: Jisas déku dunyansé de déku kundi nak du dakwat kwayéké yéte yandara muséké wa wandén. Sapta 13: Jisas gwaaménja kundi wa kwayéndén Got néma du rate du dakwaké vékwate yandékwa yapatéké. Sapta 18: Jisas kundi kwayéndén du dakwa de déku du dakwa témban yapatéké. Sapta 24-25: Jisas sésékuk sékéyakmba yaaké yakwa sapak yakwate yakwa muséké wa wandén.

Ani nyéngaa kandé viyaak? Déku yé yamba viyaatakandékwe wa. Nak du ani nyéngaana yé anga wa viyaatakandén, Jisas Kraiské Matyu viyaatakan nyéngaa. Yandékwanngé anga vékulakandakwa. Wan Matyu, takis talimba kéraatan Jisasna du, wa wani kundi viyaatakan. Sapta 9: 9-13mba ma vé.

Jisas Kraisna gwaal waaranga maandéka bakamuna yé

(Lu 3:23-38)

¹ tAn Jisas Kraisna gwaal waaranga maandéka bakamuna yé a. Jisas Devitna kémba yaalandén. Devit Abrahamna kémba yaalandén.

² Abraham wan Aisakna aapa wa.

Aisak wan Jekopna aapa wa.

Jekop wan Juda déku aanyémbéré waayékanjele deku aapa wa.

³ Juda wan Peres ambét Serana aapa wa. Bérku aasa Tamar wa.

Peres wan Hesronna aapa wa.

Hesron wan Ramna aapa wa.

⁴ Ram wan Aminadapna aapa wa.

Aminadap wan Nasonna aapa wa.

Nason wan Salmonna aapa wa.

⁵ Salmon wan Boasna aapa wa. Boasna aasa Rahap wa.

Boas wan Obetna aapa wa. Obetna aasa Rut wa.

Obet wan Jesina aapa wa.

⁶ Jesi wan Israelna du dakwa deku néma du Devitna aapa wa.

Abrahammba taale naakiye ye ye Devit kukmba naakite wa du tambavétik maanmba kaayék vétik vétik (14) naakinangwa.

Devit wan Solomonna aapa wa. Solomonna aasa taale Uriana taakwa wa télén.

⁷ Solomon wan Rehoboamna aapa wa.

Rehoboam wan Abiyana aapa wa.

Abiya wan Asana aapa wa.

⁸ Asa wan Jehosafatna aapa wa.

Jehosafat wan Jehoramna aapa wa.

Jehoram wan Usiana aapa wa.

⁹ Usia wan Jotamna aapa wa.

Jotam wan Ahasna aapa wa.

Ahas wan HeseKiana aapa wa.

¹⁰ HeseKia wan Manasena aapa wa.

Manase wan Emonna aapa wa.

Emon wan Josaiana aapa wa.

¹¹ Josaiia wan Jehoiakin déku aanyé waayékale deku aapa wa. Wani sapak wa Israelséna maamasé Babilonmba yaae Israelsale waariyandarén. Waariyandaka Babilonséna mayé apa wa Israelséna mayé apat taalékérandéka de Babilonmba yaan dunyansé Israelsat kéraae kure yéendarén Babilonét.

Devitmba taale naakilakét ye ye Jehoiakin kukmba naakite wa du tambavétik maanmba kaayék vétik vétik (14) naakinangwa.

¹² Israelsé Babilonmba téndarén sapak Jehoiakin wan Sealtielna aapa wa.

Sealtiel wan Serubabelna aapa wa.

¹³ Serubabel wan Abiutna aapa wa.

Abiut wan Eliakimna aapa wa.

Eliakim wan Asorna aapa wa.

¹⁴ Asor wan Sadokna aapa wa.

Sadok wan Akimna aapa wa.

Akim wan Eliutna aapa wa.

¹⁵ Eliut wan Eleasarna aapa wa.

Eleasar wan Matanna aapa wa.

Matan wan Jekopna aapa wa.

¹⁶ Jekop wan Josepna aapa wa. Josep dé Mariana du wa. Maria Jisas kéraalén. Déké wanangwa, “Nanat yékun yandénngé Got wan du Kraisa wa.”

¹⁷ Talimba Israel du dakwat wa kure yéndarén Babilonét. Wani sapak Jehoiakin yaréndén. Jehoiakinmba taale naakilakét ye ye Got wan du Krai kukmba naakite wa du tambavétik maanmba kaayék vétik vétik (14) naakinangwa.

Maria wa kéraan Jisas Krai
(Lu 2:1-7)

¹⁸ Maria Jisas Krai kéraalén kundi anga wa kwaakwa. Taale Mariana aasa aapa wandarén, lé Josepmba kumbilénngé. Wandaka kukmba bét nakurakmba wayéka yarékapuk yambéréka Gotna Yaamambi wa gaaye lat mayé apa kwayéndéka nyaan télén.

¹⁹ Kukmba lé kéraaké yakwa du, déku yé Josep, dé wan yéku musé male yakwa du wa. Lé nyaan téléka dé wani muséké vékusékte déku mawulémba wandén, “Lé nak duwale wa kwaambéréén. Bulaa lé katik kéraaké wuté.” Wunga watake wa nakapuk wandén, “Wuné lé kéraakapuk ye akwi du dakwana ménimba yéte lat waaruwutu lé nékéti yakalékwa. Wuné yakélak yaaséka-kawutékwa lé.”

²⁰ Wunga watake wani muséké vékulakapékare yéngan nak kwaandén. Kwaandéka Néman Du Gotna kundi kure gaayakwa du nak gaaye yénganmba dat wandén, “Méno Josep, Devitna gwaal waaranga maandéka bakamu, ma véku. Méné wup yaké yambak Maria kéraamuké. Gotna Yaamambi gaaye lat mayé apa kwayéndéka wa nyaan télékwa. Gotna Yaamambi wunga kwayéndénngé méné lé kéraamuké wup yaké yambak.

²¹ Lé dunyanngu nyaan kéraakalékwa. Kéraalu wa dé déku du dakwa Satanna taambamba kéraae yandarén kapéremusé yasnyéputi-kandékwa. Wunga yaké yandékwanngé vékulakate méné déku yé Jisas ma waaménék.” Josepét wunga wandén.

²²⁻²³ Talimba Néman Du Got déku yémba kundi kwayétan duwat ani kundi wandéka wa Gotna nyéngaamba anga viyaatakandén: Du kumbikapuk yan taakwa nak nyaan tékalékwa. Te kéraalu de déku yé Emanuel waakandakwa. Wunga viyaatakandéka wani sapak wani kundi wa sékérékén. Wani yé Emanuel anga wandékwa: Got nanale randékwa.

²⁴ Josep yéngan kwaae vélérkiyaae waarape Néman Du Gotna kundi kure gaayakwa du wan pulak yandén.

²⁵ Yate Maria kéraandén. Wani sapak dé lale yamba kwaandékwe wa. Yandéka kukmba nyaan kéraaléka wa déku yé waandén, Jisas.

2

Nyaayalamba yaan dunyansé Jisaské waake véndarén

¹ Herot Judana du dakwana néma du téndén sapak wa Maria Jisas kéraalén, Betlehemmba. Betlehem Judiamba wa téndékwa. Kéraaléka kukmba de nyétmba tékwa kunngé vékuséngwa dunyansé nyaayalamba yaae Jerusalemét yéendarén. Ye saambake wandarén, “Nané nyaayalamba te nyétmba tékwa kulé kunét

vénanén. Véte vékuséknanén. Yéku laku nyaan wa yaalan.

² Dé Juda du dakwana néma du tékandékwa. Wunga vékusékte kunét vétake wa déké yaanangwa, dat kwaati séte waandé daaké. Dé yamba dé ro?”

³ Wunga wandaka néma du Herot vékutake rakarka yate wandén, “Kalmu wani nyaan kukmba wuna taalé kéraaké dé?” Wunga watake wani muséké kalik yandén. Yandéka Jerusalemmba tékwa akwi du dakwa de wani muséké vékulaka vékulaka naandarén.

⁴ Herot kalik yate wandéka de Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanna akwi néma dunyan, Moses wan apakundiké vékuséknngwa dunyan, wunga yaandarén. Yaandaka det waatakundén, “Got wan du Krai yamba yaalaké dé?”

⁵ Wunga wandéka dat wandarén, “Judiamba tékwa gaayé, Betlehemmba wa yaalakandékwa. Wani muséké talimba Gotna yémba kundi kwayétan du nak Gotna nyéngaamba Gotna kundi anga viyaatakandén:

⁶ Guné Betlehemmba tékwa du dakwa, ma véku. Kukmba guna gaayé du nak néma du tékandékwa. Téte wuna du dakwa Israelké yékunmba vékandékwa.

Véké yandékwanngé vékulakate, wa de guna makalkéri gaayé Judiana kápmaamba tékwa gaayé Betlehemngé katik waké daré, ‘Wan baka gaayé wa.’

Wunga wapakuk yate, guna gaayéké wakan-dakwa, ‘Néma gaayé wa.’

Wunga viyaatakandén Gotna nyéngaamba.”

⁷ Judana néma du Herot wani kundi vékutake, nyaayalamba yaan dunyansé déké yaandarénngé wandén. Wandéka yaandaka nak du vékukapuk yamuké dele yakélak kundi bulndarén. Bulte det waatakundén, “Yani sapak dé wani kun nyétmba baasnyé ye yaalak?”

⁸ Wunga waatakundéka dat wandaka wandén, “Betlehemét ma yéngunék. Ye kurkasale ma waak wani nyaanngé. Waake vétake waambule yaae guné wunat waké ya. Wangunu wuné waak ye kwaati séte déké waandé daakawutékwa.” Wunga wate dé det paapu yandén.

⁹ Herot wunga wandéka vékutake yéNDARÉN. Yéte nyaayalamba talimba véNDARÉN kun nakapuk véNDARÉN. Wani kun nyétmba taale yéténdéka wa de déku kukmba yén. Ye wani kun nyaan kwaan gaamba anjoré téndén.

¹⁰ Téndéka véte yéku mawulé vékute mawulé tawulé yandarén.

¹¹ Yate gaamba wulaae véNDARÉN wani nyaan déku aasa Mariale rambéréka. Vétake kwaati séte waandé daandarén dat. Yate deku wutmba tén musé naangndarén. Naange dat yéku musé kwayéndarén. Gol matu, yaa yamungandaka yéku yaama yakwa musé, yéku yaama yakwa gu, wunga kwayéndarén dat.

¹² Kwayétake yare kwaae yéngan kwaandarén. Kwaandaka Got det wandén, “Guné Herotké waambule yéké yambakate.” Naandén. Wunga wandéka vélérkiyaae waarape de nak yaambumba waambule yéNDARÉN deku gaayét.

Josep déku taakwa, nyaan kure yéndén Isipét

13 Wani dunyansé waambule yéndaka Josep kwaandéka Néman Du Gotna kundi kure gaayakwa du nak gaaye dat yénganmba wandén, “Herot wani nyaan waake vétake dé viyaakandékwa. Wunga yandékwanngé méné ma waarape wani nyaan déku aasale kure yéménék. Isipét ma yaange yé. Yaange ye wani taalémba ma yarépékanunék. Kukmba gunat wawutu waambule yaangunék.”

14 Wunga wandéka Josep bari vélérkiyaae waarape wani nyaan déku aasale kure yaange yéndén. Nyéndéngan wa bét kure yaange yéndén Isipét.

15 Ye saambake Isipmba yaréendarén. Herot kiyaandu deku gaayét nakapuk waambule yéke yandakwanngé talimba yatéte Gotna yémba kundi kwayétan du viyaatakan kundi wa sékérékén. Wani du Néman Du Gotna kundi vékute wani kundi Gotna nyéngaamba anga viyaatakandén: Wuna nyaan Isipmba yatédu wuné dat waawutu Isip yaasékatake waambule yaakandékwa gaayét.

Herot wandéka dunyanngu nyaan asapéri viyaatondarén

16 Judana néma du Herot Jerusalemba rate nyaayalamba yaan dunyansé déké waambule yéendarénngé kaavépatindén. Kaavépatiye néma rakarka yate wandén, “Wunat paapu a yandarén.” Wunga watake déku mawuléké wandén, “Nyaayalamba yaan dunyansé wandarén, ‘Kwaaré vétik pulak talimba wa wani nyétmba tékwa kun baasnyé ye vénanén.’”

Naandarén.” Wunga watake deku kundiké vékulakate déku waariyakwa dunyansat wandén, “Guné Betlehemét ye, Betlehemale tékwa taalat waak ye akwi dunyanngu nyaan ma viyaawuréngunék. Kwaaré vétik yan nyambalésé, kwaaré nakurak yan nyambalésé, kéraandarén kulé nyambalésé waak, de akwi ma viyaawuréngunu.” Naandén. Wunga wandéka ye wani nyambalésé akwi viyaawuréndarén.

¹⁷ Talimba Gotna yémba kundi kwayétan du nak, déku yé Jeremaia, wa ani kundi Gotna nyéngamba viyaatakandén:

¹⁸ Ramamba asa du dakwa wa némaanmba géraakwa.

Wani gaayémba némaanmba géraandakwa.

Reselna gwaal waaranga maandéka bakamuna nyambalésé wa kiyaawuran.

Kiyaawuréndaka wa deku nyambaléké géraandakwa.

Deké néma sémbéraa yate géraandakwa.

Herot wandéka déku waariyakwa dunyan Betlehemmba nyambalésé viyaawuréndarén sapak Jeremaia viyaatakan kundi wa sékérékén.

Josep déku taakwa, nyaanale waambule yéndarén

¹⁹ Kukmba Herot kiyaan. Kiyaandéka Josep déku taakwa, nyaanale Isipmba yaréndarén. Wamba yare Josep yéngan kwaandéka Néman Du Gotna kundi kure gaayakwa du gaaye Josepét wandén,

²⁰ “Wani nyaanét viyaandéknge mawulé yan du wa kiyaan. Bulaa méné ma waarape wani nyaan

déku aasale kure Israelét nakapuk waambule yéngunék.”

²¹ Wunga wandéka Josep vélérkiyaae waarape wani nyaan déku aasale kure Israelét waambule yéendarén.

²² Josep wani taalémba saambake vékundén, Arkelaus déku aapa Herotna taalé kéraae Judia du dakwana néma du téndéka. Vékutake Judiamba ramuké wup yandén. Ye gaan kwaandéka Got dat yénganmba wandéka wani nyaan déku aasale kure Galilit yéendarén.

²³ Ye Nasaretmba yaréendarén. Josep, Maria, Jisas wani gaayémba yaréndaka Gotna yémba kundi kwayétan dunyan talimba vijaatakan kundi wa sékérékén. Jisaské nyéngaamba anga vijaatakandarén: Déké wakandakwa, wan Nasaret du wa.

3

Baptais kwayékwa du Jon Gotna kundi kwayéndén

(Mk 1:2-8; Lu 3:1-18; Jo 1:19-28)

¹ Wani sapak baptais kwayékwa du Jon du yarékapuk yakwa Juidiana taalémba baasnyé ye Gotna kundi kwayéndén.

² Wani taalát yaan du dakwat anga wandén, “Got néma du rate gunéké véké yandékwa sapak a yaakwa. Yaandékwanngé vékulakate guné Gotna kémba téké mawulé yate kapérandi musat ma kuk kwayéngunék.” Naandén Jon.

³ Talimba Gotna yémba kundi kwayétan du nak déku yé Aisaia Jonngé Gotna nyéngaamba anga viyaatakandén:

Du nak waandékwa du yarékapuk taalémba.

Waate anga wandékwa, “Néman Duna yaambu ma kutngunék.

Kutngunu yaambu yékunmba kwaakandékwa déké.” Naandékwa.

Jonna aasa dé kéraakapuk yarélén sapak wa Aisaia wani kundi viyaatakandén. Viyaatakandéka kukmba Jon yaae du dakwat wandén, deku mawulé yékunmba téndu de Jisas yaaké yandékwanngé yékunmba vékulakandarénngé.

⁴ Jon yéku laplap, yéku kakémuké yamba vékulakandékwe. Dé kamelna yéwit yandarén laplap gindén. Giye dé bulmakau sépémba yandarén let gindén. Dé japét kandén.

⁵ Saam gék pulak musé julipte kandén. Dé Gotna kundi wandéka Jerusalemmba tékwa du dakwa, Juidiana taalémba tékwa du dakwa, Jordan kaambélé yékwambba tékwa du dakwa wunga némaamba du dakwa wa yéendarén déké.

⁶ Ye yandarén kapérandi muséké kalik yate wandaka dé det Gotna yémba baptais kwayéndén Jordan kaambélémba.

⁷ Juda dunyansé deku néma du waak asapéri wa yéendarén, Jon Gotna yémba det baptais kwayéndénngé. Farisi dunyan, Sadyusi dunyan, de wunga yéendarén. Yéndaka Jon det waarute wandén, “Guné kapérandi mawulé vékukwa dunyansé wa. Got néma kot vékute néma du raké

yandékwa nyaa a yaakwa. Wani nyaa Got du dakwa yandarén kapérandi muséké rakarka yakandékwa. Wani nyaaké vékulakate guné dunyan yaawi tundaka yaange yékwa kapérandi kaambe pulak a wunéké yaange yaangunéngwa. Wunéké yaambak.

⁸ Taale guné yangunén kapérandi musé yaasékatake yéku musé male ma yangunék. Yangunu nak du dakwa véte wakandakwa, ‘De kapérandi musé yaasékatake bulaa yéku musé wa yandakwa.’ Wunga wakandakwa.

⁹ Guné guna mawulémba anga waké yamarék, ‘Nané Abrahamna gwaal waaranga maandéka bakamu a ténangwa. Dé Gotna ménimba yéku musé yakwa du téndén pulak nané waak Gotna ménimba yéku musé yakwa du a ténangwa.’ Wunga wate paapu wa yangunéngwa. Guné yéku musé yamba yangunéngwe wa. Got mawulé yamunaae dé wandu ani matu du ye de Abrahamna gwaal waaranga maandéka bakamu pulak tékandakwa. Abrahamna gwaal waaranga maandéka bakamu téngunéngwanngé Got yamba vékulakandékwe wa. Yangunéngwa muséké wa vékulakandékwa.

¹⁰ “Gwaaménja kundi nak wakawutékwa. Du sék vaakukapuk yakwa miyéké vékulakate kwan-dang kéraae wani miyé vélékandékwa. Véle yaamba tukandékwa. Bulaa wani gwaaménja kundiké ma vékulaka. Bulaa Got déku kundi vékukapuk yakwa du dakwat yandarén kapérandi musé yakata-kandékwa. Yakatandu de yaa yaanpékatékwa taalat yékandakwa.

¹¹ “Guné guna kapérandi mawulé

yaasékangunu wuné gunat Gotna yémba baptais kwayékawutékwa. Wuna kukmba yaaké yakwa du wan dé néma du wa. Wuné baka du a téwutékwa. Déku mayé apa wa wuna mayé apat taalékéran. Yénga pulak déku jémbaa yaké wuté, baka du téwutékwanmba? Dé néma du randéka wuné déku musé déké kure yéke yapatiwutékwa. Wuné baka du a téwutékwa. Wuna kukmba yaaké yakwa du Gotna Yaamambi gunat kwayékandékwa. Guna kapérandi musé kéraae yaamba tukandékwa.

¹² Du wit kéraae yéku wit sék kéraaké géringakwa. Gériye yéku wit sék gaamba taakate apa vaanjatindakwa. Yandakwa pulak wuna kukmba yaaké yakwa du wunga yakandékwa. Dé déku du dakwat kéraae kure ye déku gaayémba taakate kapérandi musé yan du dakwat kéraae yaanpékatékwa yaamba vaanjanda-kandékwa.” Naandén Jon.

*Jon Jisasét Gotna yémba baptais kwayéndén
(Mk 1:9-11; Lu 3:21-22)*

¹³ Wani sapak Jisas Galili taakatake Jordan kaambélat yéndén. Jon dat Gotna yémba baptais kwayéndénngé wa yéndén.

¹⁴ Ye saambakndéka Jon kalik yate wandén, “Méné néma du wa raménéngwa. Wuné baka du a téwutékwa. Kamuké méné wunéké yaau, wuné ménat baptais kwayéwuténné? Méné Gotna yémba wunat baptais kwayéménu wan yékun wa.”

¹⁵ Wunga wandéka Jisas wa wan, “Yamba wa. Méné wunat baptais ma kwayé. Wunga yate wan

Got wandén pulak wa yakaménéngwa.” Wunga wandéka yi naandén.

¹⁶ Yi naatake Jisasét baptais kwayéndéka dé bari gumba yaalandén. Yaalandéka nyét kepukandéka véndén Gotna Yaamambi nyaamiyo pulak déké gaayandéka.

¹⁷ Gaayandéka Gotna gaayémba waan kundi nak anga waandén, “An wuna nyaan wa. Déké wuné néma mawulé yawutékwa. Déké wuna mawulé yékun yandékwa.” Naandén.

4

Satan Jisasna mawulé yakwe véndén

(Mk 1:12-13; Lu 4:1-13)

¹ Jon Jisasét baptais kwayéndéka Gotna Yaamambi wa Jisasét kéraae kure yéndén du yarékapuk taalát. Satan Jisasna mawulé yakwe véndénngé wa Gotna Yaamambi dé wani taalát kéraae kurindén.

² Kure yéndéka Jisas wani taalémba yaréte kakému kulak yamba kandékwe wa. Némaamba (40) gaan nyaa baka randén. Re kukmba kaandéké kiyaandén.

³ Yandéka Satan yaae dat wandén, “Méné anga waménéngwa, ‘Wuné Gotna nyaan a.’ Wunga wate bulaa wani muséké wunat ma wakwasnyéménu. Ma waménu de ani matu waalakwe kakému yandaru. Wunga yandu ménéké véséngawutékwa.”

⁴ Wunga wandéka wandén, “Yamba wa. Wani muséké ani kundi Gotna nyéngaamba kwaandékwa: Du dakwa kakémuké male

vékulakate de yékunmba katik téké daré. De Gotna kundi vékundaru deku mawulé yékunmba téndu de yékunmba tékandakwa. Wani kundi vékute matu kakému yandénngé wuné katik waké wuté.” Naandén.

⁵ Jisas wani kundi wandéka Satan Jisas kéraae kure yéndén Jerusalemét. Kure waare dat Gotna kundi bulndakwa néma gaana saambunmba an-joré taakandén.

⁶ Taakatake dat wandén, “Méné anga waménéngwa, ‘Wuné Gotna nyaan a.’ Wunga wate méné ma késéke daawuli. Wani muséké ani kundi Gotna nyéngaamba kwaandékwa: Got déku kundi kure gaayakwa dunyansat wandu de ménéké yékunmba vékandakwa. Véndaru méné deku taambamba rate ména maan matumba katik viyaaké méné. Méné wani kundi vékute késéke daawuliye yékunmba raménu akwi du dakwa véte vékusék-ngandakwa. Méné Gotna nyaan wa.”

⁷ Wunga wandéka Jisas wa wan, “Yamba wa. Wani muséké ani kundi Gotna nyéngaamba kwaandékwa: Got wan ména Néman Du wa. Dé mayé apa yate ménat yékun yandénngé waangété yakwa du pulak katik yaké méné. Wani kundi vékute wuné katik késéke daawuliké wuté.” Naandén.

⁸ Jisas wani kundi wandéka Satan Jisasét kéraae kure waaréndén néma némbat. Kure waare ani kępmaamba tékwa akwi gaayé, wani gaayémba tékwa akwi yéku musé waak Jisasét wakwas-nyéndén.

⁹ Wakwasnyétake wandén, “Méné kwaati séte

wunéké waandé daate wuna yé kavérékménu, wuné wani gaayé, wamba tékéska musé waak kwayéwutu méné deké néma du rakaménéngwa.”

¹⁰ Wunga wandéka wandén, “Méno, Satan, ma yaange yé. Ani kundi Gotna nyéngaamba wa kwaakwa: Ména néma du nakurak Got male wa. Méné déké waandé daate dat ma waataku. Déku yémba male ma kavérék. Wani kundi vékute wuné ménéké katik waandé daaké wuté.” Naandén.

¹¹ Wunga wandéka Satan Jisas yaasékatake yéndén. Yéndéka Gotna kundi kure gaayakwa dunyan gaaye Jisasét yékun yandarén.

*Jisas Galilimba baasnyé ye jémbaa yandén
(Mk 1:14-15; Lu 4:14-15)*

¹² Baptais kwayékwa du Jon wani kápmaana néma du Herot kapérandi musé yandéka dat waarundéka wa Herot wandéka Jon kalapusmba taakandarén. Taakandaka kwaandéka Jisas wani muséké kundi vékutake Galilit yéndén.

¹³ Ye déku gaayé Nasaret taakatake Kaperneamét yéndén. Wani gaayé Galili néma gu kwaawu nak sakumba téndén. Wani gaayé Sebulun ambét Naptalina taalémba téndén.

¹⁴ Jisas wani gaayét ye Gotna kundi kwayéndéka talimba yatéte Gotna yémba kundi kwayétan du déku yé Aisaia, déku kundi wa sékérékén. Aisaia talimba ani kundi Gotna nyéngaamba viyaatakandén:

¹⁵ Sebulunna taalé Naptalina taalé waak bét solwarat yéndakwa yaambumba wa témbérékwa.

Jordan kaambéléna nak sakumba témbérékwa.

Galilimba wan nak gaayémba yaan némaamba du dakwa wa téndakwa.

¹⁶ Wamba tékwa du dakwa Satanna taambamba téte ganngumba wa téndakwa.

Téte lambiyakngé yate de néma yaa vérékte kaalékwa pulak yaandéka wa véndarén.

Ve yékunmba vékulakamunaae wa de nyaamba tékandakwa.

¹⁷ Jisas wani taalat ye saambake dé baasnyé ye Gotna kundi kwayéndén. Kwayéte wandén, “Got néma du rate gunéké véké yandékwa sapak a yaae kwambalikwa. Yaandékwanngé vékulakate guné guna kapérandi mawulé ma yaasékangunék.” Naandén Jisas.

Jisas waandén dunyansé vétik vétik dale yémuké (Mk 1:16-20; Lu 5:1-11)

¹⁸ Jisas Galili néma gu kwaawuna nak saku wutépmba yététe véndén Saimon, déku nak yé Pita, déku waayéka Andrule bérku jémbaa yarémbéréka. Bét akwi nyaa yambéren pulak wani néma gu kwaawumba aaswut taawurémbéren gukwamiké.

¹⁹ Vétake bérét wandén, “Béné ma yaa wunale. Yaambénu wuné bénat nak jémbaaké yakwasnyé-kawutékwa. Yakwasnyéwutu béné gukwami kutmbénén pulak du dakwa kéraakambénéngwa. Kéraambénu de wuna kundi vékukandakwa.”

²⁰ Wunga wandéka bari aaswut yaasékatake waarape dale yémbéren.

²¹ Jisas ayélap yépulak naae véndén Sebedina nyaan vétik Jems ambét déku waayéka Jon bérku aapa Sebediale botmba randaka. Rate

aaswut kururéndaka Jisas bérét wandén, dale yémbérénggé.

²² Wandéka bét bérku aapa botmba randéka yaasékatake Jisasale yémbéréén.

Jisas Gotna kundi kwayéte némaamba du dakwa kururéndén

²³ Jisas yeyé yaayate Galilimba tékwa akwi gaayét yéndén. Ye saambake Gotna kundi bulndakwa gaamba rate du dakwat yakwasnyéndén, Gotna jémbaaké. Akwi du dakwat kundi kwayéndén, Got néma du rate déku du dakwaké yékunmba véké yandékwanngé. Baat yakwa du dakwa, sépémaalé kapére yan du dakwat waak kururéndén.

²⁴ Wunga yandéka de Siria provinsmba tékwa akwi taalémba déké kundi saapé yéendarén. Saapé yéndaka de wani kundi vékute némaamba du dakwa wa déké kure yéendarén. Baat yakwa du dakwa nyambalé, sépémaalé kapére yan du dakwa nyambalé, kutakwa kulure kure tén du dakwa nyambalé, méningan yandéka vaakéte bérumbéru yakwa du dakwa nyambalé, maan kapére yandéka yékapuk yakwa du dakwa nyambalé, wani du dakwa nyambalat wa kure yéendarén Jisaské. Kure yéndaka det kururéndén.

²⁵ Kururéndéka némaamba du dakwa wa dale yéendarén. Galilimba yaan du dakwa, Dekapolismba yaan du dakwa, Jerusalemba yaan du dakwa, Judiamba yaan du dakwa, Jordan kaambélé ani aangé sakumba yaan du dakwa, dale wunga yéendarén.

5

Jisas némbumba waare déku dunyansat kundi kwayéndén

¹ Némaamba du dakwa yaandaka Jisas vétake némbat nak waaréndén. Waare randéka déku dunyan déké yaandarén.

² Yaandaka det Gotna jémbaaké baasnyé ye yakwasnyéndén. Yakwasnyéte anga wandén.

Du dakwa mawulé tawulé yamuké Jisas wandén

(Lu 6:20-23)

³ “Du dakwa ras deku mayé apaké vékulakakapuk yate Gotna mayé apaké vékulakate wa déku jémbaa yandakwa. Wani du dakwa Gotna kémba téndaka dé néma du rate déké yékunmba véndékwa. Véndékwanngé de mawulé tawulé yénga yandaru.

⁴ “Du dakwa ras géraandakwa. Wani du dakwana mawulé Got yékun yakandékwa. Yakwate yandékwanngé de mawulé tawulé yénga yandaru.

⁵ “Du dakwa ras deku yé kavérékngapuk yate nak du dakwat waarukapuk yate yékunmba yaténdakwa. Wani du dakwat Got yékun yandu de ani kępmaamba néma du dakwa tépékaa-kandakwa. Tépékaaké yandakwanngé de mawulé tawulé yénga yandaru.

⁶ “Du dakwa ras Gorké vékulakate yéku mawulé vékute yéku musé male yaké néma mawulé yandakwa. Kaandéké kiyaakwa du kakému kaké néma mawulé yandakwa pulak, wa de yéku musé male yaké néma mawulé yandakwa. Wani du dakwat Got yékunmba yandu deku mawulé

yékunmba téndu de yékunmba tépékaa-kandakwa. Tépékaaké yandakwanngé de mawulé tawulé yénga yandaru.

⁷ “Du dakwa ras nak du dakwaké sémbéraa yandakwa. Wani du dakwaké Got sémbéraa yakandékwa. Sémbéraa yandékwanngé de mawulé tawulé yénga yandaru.

⁸ “Du dakwa ras deku mawulémba yéku mawulé male téndékwa. Wani du dakwa Gorét véte dale yékunmba tépékaa-kandakwa. Tépékaaké yandakwanngé vékulakate de mawulé tawulé yénga yandaru.

⁹ “Du dakwa ras nak du dakwa waaru waariyandaka de nyéndémba téndakwa. Téndaka de yamba waaru waariyandakwe wa. Wani nyéndémba tékwa du dakwaké Got wakandékwa, ‘De wuna nyambalé wa.’ Dé det wunga wandénngé vékulakate wani nyéndémba tékwa du dakwa mawulé tawulé yénga yandaru.

¹⁰ “Du dakwa ras Gotna jémbaa yandaka nak du dakwa kalik yate det yaavan kutndakwa. Yaavan kutndakwa du dakwa Gotna kémba téndaka Got néma du rate deké yékunmba véndékwa. Véndékwanngé vékulakate mawulé tawulé yénga yandaru.

¹¹ “Ma véku. Guné wuna jémbaamba yaalan-gunén wa. Du ras wunéké kalik yate gunat kenakte kapérandi musé yate gunéké papukundi wandaru, guné mawulé tawulé ma yangunék.

¹² Talimba de Gotna yémba kundi kwayétan dunyansat wunga yaavan kutndarén. Det yaavan kutndarénngé vékulakate gunat wunga yaavan kutndaru, guné mawulé tawulé ma yan-

gunék. Kukmba Got gunat yékun yandu guné dale yékunmba tépékaa-kangunéngwa. Tépékaaké yangunéngwanngé guné yéku mawulé vékute mawulé tawulé ma yangunék.” Naandén Jisas.

Jisaské yékunmba vékulakakwa du dakwa wan sol béré téwaayé pulak wa (Mk 9:50; Lu 14:34-35)

¹³ Wani kundi watake Jisas anga wandén: “Ani gwaaménja kundi ma véku. Dakwa de sol taakan-dakwa, kakému résék yandénngé. Sol résék yakapuk yandu, yénga pulak yandaru nakapuk résék yaké dé? Yamba wa. Nakapuk katik résék yaké dé. Yandu kakémumba katik yaasnyéké daré. De wani sol baka vaanjati-kandakwa. Bulaa wani kundiké ma vékulaka. Guné, wuna du, guné kakémumba yaasnyéndakwa sol pulak wa. Guné nak du dakwat yékun yangunu de kapérandi musé nakapuk katik yaké daré. Guné nak du dakwat yékun yakapuk yangunu résék yakapuk yakwa sol baka vaanjatindakwa pulak, Got gunat vaanjati-kandékwa.

¹⁴ “Guné, wuna du, guné vérékngwa téwaayé pulak wa téngunéngwa. Téngunénga nak du dakwa gunat véndakwa. Guné némbumba tékwa gaayé pulak wa téngunéngwa. Téngunénga nak du dakwa guné yékunmba vésekndakwa, némbumba tékwa gaayét yékunmba véndakwa pulak.

¹⁵ “Ani gwaaménja kundi ma véku. Du téwaayé véreke kure yaae sapngutaka-ndarén aké arulamba daré taako kapuk? Yamba

wa. De jaambétakumba taakandakwa. Taakan-daka wamba rakwa akwi du dakwa yékunmba véndakwa.

¹⁶ Bulaa wani kundiké ma vékulaka. Guné wani téwaayé pulak wa téngunéngwa. Guné Gorké yéku jémbaa ma yangunék. Wani jémbaa paakuké yambak. Du dakwana ménimba ma yangunék. Yangunu kurkale véséknngandakwa. Vésékte an-jorémba rakwa du guna aapa Gotna yé kavéréknngandakwa.” Naandén.

Got kwayéndéka Moses wan apakundiké wa Jisas wandén

¹⁷ “Guné anga waké yamarék, ‘Jisas Moses wan apakundiké kuk kwayéké wa yaandén. Talimba yatéte Gotna yémba kundi kwayétan dunyanna kundiké kuk kwayéké wa Jisas yaandén.’ Wunga waké yambakate. Moses wan apakundi Gotna yémba kundi kwayétan dunyanna kundi waak yékunmba vékute wandarén pulak yaké wa yaawutén. Guné wani kundiké yékunmba vékuséknngunéngé wa yaawutén.

¹⁸ Ani kundi ma véku. Nyét képmāa wayéka téndu Moses wan akwi apakundi rapéka-kandékwa. Randu guné wani kundi vékute wandékwa pulak ma yangunék. Kukmba nyét képmāa késkandékwa. Késndu Moses wan apakundi waak késkandékwa. Yi wan wanana wa, gunat wawutéka.

¹⁹ Du ras Moses wan apakundi nakngé anga wamunaandaru, ‘Wani apakundi wan makal kundi wa. Nané wani kundi yaasékananu wan yékun wa.’ Wunga wandaru, Got néma du

rate deké wakandékwa, ‘Wan baka du wa. De wuna taambamba baka randakwa. Deku yé katik kavérékngé wuté.’ Wunga wandu de nak du wani apakundi vékute wandékwa pulak yate anga wamunaandaru, ‘Wani apakundi akwi yékunmba ma vékukwak. Kundi nak katik yaasékaké nané.’ Wunga wandaru Got néma du rate deké wakandékwa, ‘Wan de néma du wa. De wuna taambamba yékunmba randakwa. Deku yé kavérék-ngawutékwa.’ Wunga wakandékwa.

²⁰ Guné Moses wan apakundiké yékunmba vékusékungunéngé wa gunat wawutékwa. Apakundiké vékusékungwa dunyansé, Farisi dunyansé waak, de Moses wan apakundi akwi yékunmba vékute wandékwa pulak yaké de néma jémbaa yandakwa. Yandaka nak du det véte wandakwa, ‘De yéku musé yakwa du wa téndakwa.’ Wunga wandaka Got deku mawulé vékusékte deké wandékwa, ‘Yamba yé wa.’ Naandékwa. Wunga wandéka gunat wawutékwa. Guné yéku mawulé vékute yéku musé ma yangunék. Yangunu guna yéku yapaté deku yapatat taalékérandu, guné Gotna kémba yaalakangunéngwa. Guna yéku yapaté deku yapatat taalékérakapuk yandu guné Gotna kémba katik yaalaké guné.” Naandén Jisas.

*Kundi bulte yékunmba témuké wa Jisas wandén
(Lu 12:57-59)*

²¹ Wani kundi watake det anga wandén: “Talimba tan du ani kundi wandaka wa vékungunén. Anga wandarén, ‘Guné du dakwat viyaandékngé yambak. Guné det viyaandékngunu, guné kot

vékukwa néma duké kure yéndaru dé wani kapérandi muséké gunat yakata-kandékwa.’

²² Wunga wandaka bulaa wuné nak kundi gunat wawutékwa. Ma véku. Du ras nak duwat rakarka yamunaandaru, Got wani kapérandi muséké det yakata-kandékwa. Du ras nak duwat waarute anga wamunaandaru, ‘Guné waangété du wa.’ Wunga wandaru, wa Got kot vékukwa néma du rate wani kapérandi muséké wunga wakwa duwat némaamba yakata-kandékwa. Du ras nak duwat némaamba waarute anga wamunaandaru, ‘Guné baka gandédu du wa. Kapérandi taalat yékangunéngwa.’ Wunga wandaru, wa Got wandu wunga wakwa du yaa yaanpékatékwa taalat yékandakwa.

²³⁻²⁴ Wani muséké vékulakate guné nak nak anga ma yangunék. Guné Gorké musé kwayéké yate, déké musé kwayéndakwa jaambé tékwanmba téte, nak du dakwat yangunén kapérandi muséké vékulakamunaae, wa taale Gorké kwayéké yangunéngwa musé jaambéna nak sakumba taakatake, wani du dakwaké bari ma yéngunék. Ye dele kundi bule dele nakurakmawulé yate dele kurkale téngunu. Te kukmba waambule yaae guné taakangunén musé Gorét kwayéké ya.

²⁵ “Du ras gunat kotimngé yamunaandaru, guné dele sékét yaambumba yététe dele kayéndéng kundi bule ma yawuréngunék. Nakurakmawulé ma yangunék. Guné dele wani kundi bule yawurékapuk yamunaae, kalmu guné kot vékukwa néma duké kure yéndaru dé wandu

guné kalapusmba taakaké daré? Taakandaru guné wamba kwaapéka-kangunéngwa.

²⁶ Kot vékukwa néma du wandén akwi yéwaa gunat waarun duké kwayéngunu, wani sapak male wa kalapus yaasékatake yaale baka yékunmba yékangunéngwa. Yi wan wanana wa, gunat wawutékwa.” Naandén.

Nak duna taakwale kapérandi musé yandak-wanngé wandén

²⁷ “Talimba tan du ani kundi wandaka wa vékungunén. Anga wandarén, ‘Guné nak duna taakwale kapérandi musé yaké yamarék.’

²⁸ Wunga wandaka bulaa wuné gunat anga wawutékwa. Du, nak duna taakwat véte léké jaambindan, wa déku mawulémba kapéremusé wa yandén. Yandéka déku mawulé wa kapére yakwa. Dé baka lat véte léké jaambiye wa kapérandi musé yandékwa.

²⁹ Guné guna yékutuwa sakumba tékwa méni, nak duna taakwat véte, dele kapérandi musé yaké jaambimunaate, wani méni ma pékwe vaanjatingunék. Guna nakurak méni male téndu wani kapérandi musé yakapuk yate kukmba Gotna gaayét yékangunéngwa, wan yékun wa. Guna méni vétik téndu wani kapérandi musé yangunu Got wandu guné kapérandi taalat yékangunéngwa, wan kapére wa.

³⁰ Guné guna yékutuwa taambat kapérandi musé yaké yamunaate, wani taamba ma sékwe vaanjatingunék. Guna nakurak taamba male téndu wani kapérandi musé yakapuk ye kukmba Gotna gaayét yékangunéngwa, wan yékun wa.

Guna taamba vétik téndu wani kapérandi musé yatake kukmba kapérandi taalat yékangunéngwa, wan kapére wa.” Naandén Jisas.

Dunyan deku dakwa kewuréndaka yéndakwanngé wandén

(Mt 19:9; Mk 10:11-12; Lu 16:18)

³¹ “Talimba yatan du ani kundi waak wandaka wa vékungunén. Anga wandarén, ‘Du nak déku taakwa kewuréndu yélénngé mawulé ye, wa dé wani muséké nyéngaa nak ma viyaandu. Viyaae lat kwayéndu wani nyéngaa kure yékalékwa.’

³² Wunga wandaka bulaa wuné gunat anga wawutékwa. Taakwa nak duké yékapuk yate nak duwale kapérandi musé yakapuk yalu, léku du lat dé yaasékatake yélénngé wamunaandu, wan kapérandi musé wa. Lé dé yaasékatake yélénngé wandu lé ye nak du kumbimunaalu, wa lé wani kumbilékwa duwale kapérandi musé wa yambérékwa. Taale kumbilén du kapéremusé yandéka bét waak kapéremusé wa yambérékwa.” Naandén Jisas det.

Deku yémba wakapuk yandarénggé wa Jisas wandén

³³ Wani kundi watake Jisas anga wandén: “Talimba yatan dunyan ani kundi waak wandaka wa vékungunén. Anga wandarén, ‘Guné jémbaa nak yaké wate guna kundit apa yate Néman Du Gotna yémba wamunaae, wa guné wani jémbaa ma yangunék. Wani jémbaa katik yaasékaké guné.’

³⁴ Wunga wandaka bulaa wuné gunat anga wawutékwa. Guné guna kundit apamama yamuké waké yamarék. Wani jémbaa baka ma

yangunék. Guné Gotna gaayéna yémba waké yamarék. Got rakwa taalé wa.

³⁵ Képmaana yémba waké yamarék. Got kępmaamba déku maan vaakindékwa. Guné Jerusalemna yémba waké yamarék. Nana Néman Du Gotna taalé wa.

³⁶ Guné guna maakamba waké yamarék. Guné géle némbé waama yandu waama némbé géle yandénngé yaké yapatingunéngwa.

³⁷ De gunat jémbaaké waatakundaru guné yi naae, anga ma wangunék, ‘Yi, wani jémbaa yakanangwa.’ Wunga yamuké kalik ye, anga ma wangunék, ‘Yamba wa. Wani jémbaa katik yaké nané.’ Wunga ma wangunu. Wunga yaak wa. Nak kundi nak waké yamarék. Guna kundit mayé apa kwayémuké deku yémba waké yamarék. Guna kundit mayé apa kwayémuké deku yémba wamunaae, wa guné Satanna kundi vékute wandékwa pulak wa yangunéngwa.” Naandén.

Kapérandi musé yakatakapuk yandarénngé wa Jisas wandén

(Lu 6:29-30)

³⁸ “Talimba yatan du ani kundi wandaka wa vékungunén. Anga wandarén, ‘Du vétik waariyate du nak, nak duna méni viyaapékundu dé yakatamuké we viyaapékwan duwat déku méni viyaapéku-kandékwa. Du vétik waariyate du nak, nak duna némbi nak viyaangérindu dé yakatamuké we wani duwat déku némbi nak viyaangérikandékwa.’

³⁹ Wunga wandaka bulaa wuné gunat anga wawutékwa. Du ras gunat kapérandi musé yandaru, guné det kapérandi musé yakataké yamarék. Du ras guna yékutuwa saku saawimba viyaandaru, guné yakataké yamarék. Waalakwe baka téte guna akituwa saku saawi ma kwayé viyaandaru.

⁴⁰ Du ras guna laplap kéraaké, gunat kotimndaru, kot vékukwa néma du wani muséké yi naandu guné kwayéte laplap nak waak det ma kwayéngunék.

⁴¹ Du ras guna dele yéte deku musé kwemaka yaambumba kure yéngunéngé apamama yate wandaru, guné dele yéte deku musé sékaa yaambumba ma kure yéngunék.

⁴² Du ras gunat muséké waatakundaru, guné wani musé det ma kwayéngunék. Du ras guna muséké mawulé ye gunémba kéraae gunat wani musé kukmba kwayékataké wandaru, wani musé det ma kwayéngunék.” Naandén Jisas.

Maamaké néma mawulé yamban yapatéké Jisas wandén

(Lu 6:27-28, 32-36)

⁴³ “Talimba yatan dunyan ani kundi wandaka wa vékungunén. Anga wandarén, ‘Guné guna du dakwaké néma mawulé yate guna maamaké ma kalik yangunék.’

⁴⁴ Wunga wandaka bulaa wuné gunat anga wawutékwa. Guné guna maamaké ma néma mawulé yangunék. Du ras gunat kapérandi musé yandaru, guné Gorét ma waatakungunék, dé det yékun yamuké.

45 Guné wunga yate, wa anjorémba rakwa du guna aapa Gorale wa nakurakmawulé yangunéngwa. Yate guné déku nyambalé wa yaténgunéngwa. Got nakurak jémbaa male yandékwa akwi du dakwaké. Got wandéka nyaa vékwa. Véndéka kakému yékunmba yaalandékwa, yéku musé yakwa du dakwana kápmaamba, kapérandi musé yakwa du dakwana kápmaamba waak. Got wandéka maas viyaakwa. Viyaandéka kakému yékunmba yaalandékwa, yéku musé yakwa du dakwana kápmaamba, kapérandi musé yakwa du dakwana kápmaamba waak.

46 Takis kéraakwa duké wangunéngwa, ‘De kapérandi musé yakwa du wa.’ Wunga wan-gunéngwa du de deku du dakwaké néma mawulé yandakwa. Guné de yakwa pulak, guna du dakwaké male néma mawulé yangunu, wa Got gunat katik yékun yaké dé. Gunéké néma mawulé yakwa du dakwa, gunéké kalik yakwa du dakwa, akwi du dakwaké waak ma néma mawulé yangunék.

47 Gotna kundi vékukapuk yakwa du dakwa de deku du dakwaké male mawulé yate dele kundi bulndakwa. Guné de yakwa pulak, guna du dakwaké male mawulé yate, dele kundi bulte, wa guné yénga pulak yékun yaké guné? Akwi du dakwaké mawulé yate, dele kundi ma bulngunék.

48 Anjorémba rakwa du guna aapa dé yéku musé male yapékakwa du wa randékwa. Guné dé rakwa pulak yéku musé male yapékakwa du ma yaténgunék.” Jisas wunga wandén déku dun-yansat.

6

Du dakwat yékun yambanngé Jisas wandén

¹ Jisas kundi ras waak anga wandén: “Guné Gorké yéku jémbaa yate déké male ma vékulakangunék. Guné Gorké yéku jémbaa yate nak du dakwa wunga yangunu vétake guna yé kavérékndarénngé mawulé yate deku ménimba wani jémbaa yate, wa gunékét gunéké wa vékulakangunéngwa. Wunga vékulakate deku ménimba yangunu, wa anjorémba rakwa du guna aapa Got kukmba guna yé katik kavérékngé dé.

²⁻³ “Paapu yakwa du ras deku yé kavérékte Gotna kundi bulndakwa gaamba wulaae téte, yaambumba waak téte musé asé kapuk du dakwat musé kwayéndakwa. Némaamba du dakwa véte wani paapu yakwa duna yé kavérékndarénngé, wa de paapu yakwa du musé asé kapuk du dakwat musé kwayéndakwa. Wunga kwayéndaka némaamba du dakwa véte wani paapu yakwa duna yé kavérékndakwa. Kukmba Got wani paapu yakwa duna yé katik kavérékngé dé, némaamba du dakwa deku yé bulaa kavérék-ndakwanmba. Yi wan wanana wa, gunat wawutékwá. Guné paapu yakwa du kwayékwa pulak kwayéké yamarék. Guné musé asékapuk du dakwat musé kwayémuké, nak du dakwat wani muséké waké yamarék. Yakélak ma kwayéngunék. Wunga kwayéngunu nak du dakwa wani muséké vékusékngapuk yandaru gunale tékwa du dakwa waak wani muséké katik vékuséknge daré.

⁴ Guné wunga yakélak kwayéngunu anjorémba rakwa du guna aapa Got vékandékwa. Vétake kukmba dé yangunén yéku musé kwayékata-kandékwa.” Naandén Jisas.

Gorale kundi bulndakwa yapatéke Jisas wandén

(Lu 11:2-4)

⁵ “Paapu yakwa du Gorét waatakuké, de Gotna kundi bulndakwa gaamba wulaae téte, yaambumba waak téte Gorét waatakundakwa. Némaamba du dakwa det véndarénngé wa wamba Gorét waatakundakwa. Némaamba du dakwa det véte deku yé kavérékndarénngé wa wamba Gorét waatakundakwa. Wunga yandaka némaamba du dakwa deku yé kavérékndakwa. Wunga yate yandarén yéku musé wa kaatandakwa. Paapu yakwa du wani du dakwamba yéku musé wa kéraandarén. Yi wan wanana wa. Gunat a wawutéka. Kukmba Got yandarén yéku musé katik kwayékataké dé. Guné paapu yakwa du Gorét waatakundakwa pulak Gorét waatakuké yamarék.

⁶ Guné Gorale kundi bulké yate guné nak nak ma guna gaamba wulaae pété kurkale tépe kap-mang rate dale kundi bulngunék. Bulngunu guna aapa Got wunga rate bulngunu véte guna kundi vékukandékwa. Dé yamba vénangwe wa. Dé guna kundi vékutake kukmba yangunén yéku musé kwayékata-kandékwa.

⁷ “Gorké vékuséngapuk yakwa du dakwa anga wandakwa, ‘Nané némaamba kundi bulte nana néma duwat waatakunanu vékukandékwa.’ Wunga wate némaamba baka kundi baka bulte

waatakundakwa. Guné némaamba baka kundi bulndakwa pulak guné Gorale bulké yamarék.

⁸ Guné dat waatakukapuk yangunén sapak wa guna aapa Got yapatingunéngwa muséké wa vékuséknén. Vékuséknénngé vékulakate guné dale kundi bulte némaamba baka kundi bulké yamarék.

⁹ Guné dat ma anga waatakungunék:

Nana aapa, méné ména gaayémba raménéngwa.

Nané ména yé kavérékngé mawulé yanangwa.

¹⁰ Méné néma du rate akwi du dakwaké yékunmba véménénngé mawulé yanangwa.

Ména gaayémba rakwa du ména kundi yékunmba vékundakwa pulak, nané ani kékmaamba tékwa du dakwa waak ména kundi yékunmba vékuké mawulé yanangwa.

¹¹ Ani nyaa yapatinangwa kakému tiyaaménénngé ménat waatakunangwa.

¹² Du dakwa nanat kapérandi musé yandaka nané wani muséké nakapuk yamba vékulakanangwe wa.

Yanana méné yananén kapérandi musé yasnyéputiye méné wani muséké nakapuk vékulakaké yamarék.

¹³ Méné nanat yékun yaménu nané kapérandi musé yakwa duna kundi vékukapuk yate, kapérandi musé nakapuk katik yaké nané.

Wunga ménat waatakunangwa.

[Méné nané akwi du dakwaké yékunmba vépékaaréte apa tapa yapékate néma du rapéka-kaménéngwa apapu apapu. Yi wan wanana wa.]

14 “Guné wani kundiké ma vékulaka. Guné nak du dakwa gunat yandarén kapérandi muséké vékulakakapuk yangunu, anjorémbarakwa du guna aapa Got yangunén kapérandi musé yasnýéputiye wani muséké nakapuk katik vékulakaké dé.

15 Guné nak du dakwa gunat yandarén kapérandi muséké vékulaka-pékaréte det yakataké mawulé yangunu, wa guna aapa Got yangunén kapérandi muséké vékulaka-pékaréte wani kapérandi musé yasnýéputikapuk yate gunat yakata-kandékwa.” Naandén Jisas.

Kakému yaakéndakwanngé Jisas wandén

16 Wani kundi watake det nakapuk anga wandén: “Paapu yakwa du Gorale kundi bulké, de naknya naknya kakému yaakéndakwa. Yaakéte nak du dakwa kakému yaakéndakwanngé vékusék-ndarénngé wa deku saawimba waama kápmaa kaavindakwa. Kaavindaka deku saawi waama yandékwa. Yandéka nak du dakwa véte wandakwa, ‘Wani du Gorké vékulakate wa kaandéké kiyaandakwa. Wan de yéku musé yakwa du wa.’ Wunga wate deku yé wa kavérékndakwa. Wunga yate yandarén yéku musé wa kaatandakwa. Paapu yakwa du wani du dakwamba yéku musé wa kéraandarén. Yi wan wanana wa. Gunat a wawutékwa. Kukmba Got yandarén yéku musé katik kwayékataké dé.

17 Guné de yakwa pulak yaké yamarék. Guné Gorale kundi bulké yate, kakému yaakéte guna

saawi ma yakwasnyéngunék. Ye némbé viyaan-gunu, akwi nyaa yangunéngwa pulak.

¹⁸ Guné wunga yangunu, nak du dakwa gunat véte katik vékusénggé daré, guné Gorale kundi bulké yate kakému yaakét-ngunéngwanngé. De wani muséké vékusénggapuk yandarénggé guna saawi ma yakwasnyéngunu. Wunga yangunu, guna aapa Got male wani muséké vékuséngandékwa. Dé yamba vénangwe wa. Guné kakému yaakéte dale kundi bulte kapmang rangunu dé ve sérémaa yangunén yéku musé gunat kwayékata-kandékwa.

Gotna gaayémba yékunmba rapékaké yandak-wanngé Jisas wandén

(Lu 12:33-34)

¹⁹⁻²¹ “Guné apapu néma muséké vékulakangunéngwa. Yate wani muséké mawulé yangunéngwa. Ma véku. Guné wunga yate, ani kékpaana némaamba musé kéraaké vékulakaké yamarék. Ani kékpaana musé wan néma musé yamba wa. Biyaak wani musé kérékndakwa. Wani musé résépu yakandékwa. Sél yakwa du nak duna gaa wulaae wani musé sél yakandakwa. Wani musé rapékakapuk yakwanngé vékulakate, guné Gotna gaayémba yékunmba rapékamuké ma vékulakangunu. Vékulakate ma yéku musé male yangunék. Gotna gaayémba rate yanguna musé wan néma musé wa. Wani musé wan ani kékpaana musé pulak yamba wa. Gotna gaayémba rate yanguna musé rapéka-kandékwa. Biyaak wani musé katik kéréknggé daré. Wani musé katik résépu kurké dé. Sél yakwa du wani

gaayét wulaakapuk yate wani musé sél katik yaké daré. Ani kèpmaamba musé saawulatékwa du dakwa de ani kèpmaana muséké male wa néma mawulé yandakwa. Gotna gaayémba raké vékulakakwa du dakwa de dale yékunmba rapékaké wa néma mawulé yandakwa.” Naandén Jisas.

*De yéku musé vé muké wa Jisas wandén
(Lu 11:34-36)*

²² “Guna ménì wan sèpémba tékwa téwaayé pulak wa. Wani téwaayé yékun téndu guné yéku musé male véngunu guna mawulé yékunmba tékandékwa. Yandu guna sèpé yékunmba téndu guné nyaamba yarékangunéngwa.

²³ Guné kapérandi musé male véngunu, guna mawulé yékunmba katik téké dé. Guna mawulé yékunmba tékapuk yandu, guna sèpé yékunmba tékapuk yandu, guné ganngumba yarékangunéngwa.” Naandén Jisas.

*Nakurak néma duna jémbaamba wulaan-
darénngé wandén
(Lu 16:13)*

²⁴ “Du nak néma du vétikngé jémbaa yaké yapatikandékwa. Wunga jémbaa yamunaate, wa dé nak néma duké yéku mawulé yate nakngé kalik yakandékwa. Guné wani du pulak wa téngunéngwa. Guné néma du Gorké jémbaa yate déké male vékulakate, wa guné déké apapu mawulé yakangunéngwa. Yate guné yéwaa kéraaké katik vékulakaké guné. Guné yéwaa

kéraaké male apapu vékulakamunaate, wa néma du Gorké kalik yakangunéngwa.” Naandén Jisas.

Baka muséke vékula-laakandakwanngé Jisas wandén

²⁵ Wani kundi watake Jisas det nakapuk anga wandén: “Nakurak néma duké jémbaa yangunénggé vékulakate gunat wawutékwa. Guné wup yate kulak kakému laplapké waak vékulalaakaké yambak. Kakému, kulak, laplap wan baka musé wa. Néma musé yamba wa. Guné wani muséke vékulalaakaké yambak. Got wandéka wa téngunéngwa. Guna sépé guna mawulé guna kwaminyan yatakandéka wa téngunéngwa. Wan néma musé wa.

²⁶ Guné apit ma vé. De kakému yamba yaanandakwe wa. De kakému kéraate kaandi ras gaamba yamba taakandakwe wa. Yandaka anjorémba rakwa du guna aapa dé wa det kakému kwayékwa. Api wan makal musé wa. Guné du dakwa guné néma musé wa. Got apit wunga kakému kwayéndu, wa vékusék-ngangunéngwa. Gunat waak kakému kwayékandékwa.

²⁷ “Ma véku. Guna du nak némaamba kwaaré ras waak yatémuké vékula-laakamunaae, wa watake némaamba kwaaré ras waak yatémuké apa yaké dé? Yamba wa. Déku kapmang watake némaamba kwaaré ras waak yatéké yapati-kandékwa.

²⁸ “Kamuké guné laplapké vékulalaako? Wunga yaké yambak. Guné maaweké ma vékulaka. Nané wani maawe yamba taawunangwe wa. De baka yaalandakwa. De jémbaa yamba yandakwe wa.

De laplap yamba samapndakwe wa. Yandaka Got wa deké yékunmba véndékwa.

²⁹ Det yéku nyaap kwayéndékwa. Talimba némaamba musé kureran néma du nak déku yé Solomon yéku yéku laplap saawundén. Yate wani maawe saawukwa pulak yéku musé yamba saawundékwe. Maawe saawukwa yéku musé wa Solomon saawan yéku musat taalékéran.

³⁰ “Got wani maaweké yékunmba véndékwa. Wani maawe ayélap sékét male tékandakwa. Bulaa téndakwa. Séré kiyaakandakwa. Kiyaandar du dakwa wani maawe péle yaamba tukan-dakwa. Wani maawe wan makal musé wa. Guné du dakwa guné néma musé wa. Guné Gorké yamba yékunmba vékulaka-ngunéngwe wa. Yate wup yate wangunéngwa, ‘Nanéké yékunmba kalmu véké dé?’ Wunga wangunénga bulaa gunat wawutékwa. Got maawet wunga yandu véte vékusék-ngangunéngwa. Gunat laplap kwayékandékwa.

³¹ “Wunga vékusékte wup yakapuk yate anga waké yambak, ‘Kamu musat kaké nané? Kamu kulakét kaké nané? Kamu laplapét saawuké nané?’

³² Wunga waké yambak. Anjorémba rakwa du guna aapa guné wani muséké yapatin-gunéngwanngé wa vékuséknédékwa. Gotna kundi vékukapuk yakwa du dakwa de wani muséké vékula-laakandakwa. Guné de yakwa pulak wani muséké vékulalaakaké yamarék.

³³ Yate guné Gotna kémba yaale déku kundi yékunmba vékute wandékwa pulak yate déku

jémbaa yaké ma néma mawulé yangunék. Wunga yangunu, wa dé gunat wani musé kwayékandékwa.

³⁴ Kwayéké yandékwanngé vékulakate guné séré yaaké yakwa muséké wup yaké yamarék. Séré yaaké yakwa muséké vékulalaakaké yamarék. Bulaa yaaké yakwa muséké male vékulakangunék.” Jisas wunga wandén det.

7

Det bari kotimngapuk yamuké Jisas wandén (Lu 6:37-38, 41-42)

¹ Wani kundi watake Jisas nakapuk wandén: “Nak du dakwa yan muséké vékulakate guné bari anga waké yambak, ‘Wani du dakwa wan de kapérandi musé yakwa du dakwa wa.’ Naaké yamarék. Guné wunga wangunu, wa Got guné yan musé véte gunat wakandékwa, ‘Guné kapérandi musé yakwa du dakwa wa.’

² Wunga wakwate yandékwanngé vékulakate, guné deké, ‘Wan de kapérandi mawulé vékukwa du dakwa wa,’ naaké yamarék bari. Got nak du dakwat guné yan musé vétake gunat yakatakandékwa.

³ “Nak du dakwa yan makal kapérandi musé wan ménimba kwaakwa mu pulak wa. Guné yan néma kapérandi musé wan ménimba kwaakwa néma baangé pulak wa. Yénga guné nak du dakwana ménimba kwaakwa mu véte, gunékét guna ménimba kwaakwa néma baangé yamba véngunéngwe? Guné wunga yate, wa nak du dakwa yan makal kapéremuséké wate guné

yan néma kapérandi muséké yamba vékulakan-
ngunéngwe wa.

⁴ “Guné néma kapérandi musé yatake yénga
guné makal kapéremusé yan du dakwat anga
wo? ‘Guné kapérandi musé wa yangunén. Guné
yékunmba yaténgunéngé wa wuné gunat yékun
yakawutékwa.’

⁵ Wunga waké yamarék. Guné wunga
wangan, wa guné paapu yakwa du wa
yaténgunéngwa. Taale guné yan néma kapérandi
muséké ma kuk kwayéngunék. Kwayétake makal
kapéremusé yan du dakwat ma yékun yangunék.

⁶ “Guné Gotna kundiké kalik yakwa du dakwat
Gotna kundi kwayéké yamarék. Guné det Gotna
kundi kwayéngunu, wa de du tikwa waasa du
dakwat yaavan kurkwa pulak wa gunat yaavan
kurkandakwa. Du dakwa ras Gotna kundiké
kuk kwayéndakwa. Det waak Gotna kundi
kwayéké yamarék. Du waaréndakwa gaavi baalat
yamba kwayéndakwe wa. Wunga kwayéndaru
baalé képakmba yatéte wani musé baka maanét
vaakikandakwa. Gotna kundi wan yéku kundi
wa. Guné waaréndakwa gaavi baalat kwayékapuk
yakwa du pulak, Gorké kuk kwayékwa du dakwat
Gotna kundi kwayéké yamarék. Guné det déku
kundi kwayéngunu de kalmu baalé vaakikwa pu-
lak kapérandi musé gunat yaké daré?” Naandén.

Gorét waatakundaréngé Jisas wandén

(Lu 11:9-13)

⁷ “Gorét waataku-pékaréngunu gunat
kwayékandékwa. Ani gwaaménja kundi ma
véku. Guné waake waake vékangunéngwa.

Guné pétémba viyaangunu viyaangunu pété naapikandékwa.

⁸ Akwi du dakwa Gorét waatakundaru wa det kwayékandékwa. Du dakwa waake waake vékandakwa. Du dakwa pétémba viyaandaru pété naapikandékwa. Guné wani gwaaménja kundi vékute Gorét ma waataku-pékaréngunék. Waatakuréngunu dé guna kundi vékukandékwa.

⁹ “Ani kundi waak ma véku. Guné aapambéré, guna nyambalé kakému kwayéngunénngé wandaru, guné matut kwayéké guné det? Yamba wa. Guné det kakému wa kwayékangunéngwa.

¹⁰ De mako kwayéngunénngé wandaru guné kaambet kéraae kwayéké guné det? Yamba yé wa. Wa guné det mako wa kwayékangunéngwa.

¹¹ Bulaa wani kundiké ma vékulaka. Guné kapérandi mawulé vékukwa du yatéte wa guné guna nyambalésat yéku musé kwayéngunéngwa. Anjorémba rakwa du guna aapa yéku mawulé vékukwa du rate gunat taalékére dé néma yéku musé kwayékandékwa, dat waatakukwa du dakwat.

¹² “Nak du dakwa gunat yékun yandarénngé mawulé yangunéngwa pulak, guné det ma yékun yangunék. Moses wan apakundi, Gotna yémba kundi kwayétan duna kundi waak wan guné wunga yangunénngé wa wandékwa.” Naandén Jisas.

Makal pétéké wandén Jisas

(Lu 13:24)

¹³⁻¹⁴ “Kapérandi taalal yéndakwa yaambu wan néma yaambu wa. Wani yaambu néma tépiyaa wa. Wani yaambumba néma pété wa tékwa. Du

dakwa wani néma pétémba tépiyaa yan yaambumba yéke néma jémbaa yamba yandakwe wa. Némaamba du dakwa wani néma yaambumba yéndakwan, wa lambiyak-ngandakwa. Gorale katik rapékaké daré. Guné wani yaambumba yéke yamarék. Gotna gaayét yéndakwa yaambu wan makalkéri yaambu wa. Wani yaambu néma tépiyaa yamba yé wa. Wani yaambumba makal pété wa tékwa. Ayélapkéri du dakwa male néma jémbaa yate wa wani makal pétémba wulaae wani makalkéri yaambumba yéndakwa. De kulémawulé kéraae Gorale rapéka-kandakwa apapu apapu. Guné wani makalkéri yaambumba ma yéngunék.” Naandén Jisas.

Papukundi wakwa duké jéraawu yandarénngé wandén

(Lu 6:43-44; 13:25-27)

¹⁵ Jisas wani kundi watake anga wandén: “Guné jéraawu ma yangunék. Du ras gunéké yaae paapu yate gunat anga wakandakwa, ‘Nané Gotna yémba wa kundi kwayéngwa.’ Wunga wate késpulak nakpulak kundi wate guna mawulé yaavan kutndaru, nak du dakwa képakmba yatéte deké wakandakwa, ‘Wan yéku musé yakwa apu wa. Sipsip yékunmba téndakwa pulak de yékunmba téndakwa. Deku kundi ma vékukwak.’ Wunga watake de katik vékusénggé daré. Waaléwasa kapérandi mawulé vékundakwa pulak de kapérandi mawulé wa vékundakwa. Wunga katik vékusénggé daré.

¹⁶ “Guné deku jémbaa, deku yapaté kurkale ma véngunék. Vétake deku mawuléké vékusék-

ngangunéngwa. Képmaamba tékwa ani muséké ma vékulaka. Raamény baangwimba yéku miyé sék yamba vaakundékwe wa. Kapérandi waaramba yéku sék yamba vaakundékwe wa.

¹⁷ Apamama yakwa yéku miyémba wa yéku sék vaakundékwa. Apamama yakapuk yakwa kapérandi miyémba kapérandi sék vaakundékwa.

¹⁸ Apamama yakwa yéku miyémba kapérandi sék yamba vaakundékwe wa. Apamama yakapuk yakwa kapérandi miyémba yéku sék yamba vaakundékwe wa.

¹⁹ Yéku sék vaakukapuk yakwa miyé véle yaamba tundakwa.

²⁰ Guné wani muséké vékulakate miyé sékét véte vékusék-ngangunéngwa. Nak baan miyé wan yéku miyé wa. Nak baan miyé wan kapérandi miyé wa. Bulaa wani dunyanséké ma vékulaka. Guné deku kapérandi jémbaa véte vékusék-ngangunéngwa. Wan kapérandi musé yate paapu yakwa dunyansé wa.

²¹ “Némaamba du dakwa paapu yate wunat wandakwa, ‘Méné nana Néman Du wa.’ Wunga wate baka kundit male bulte anjorémbe rakwa du wuna aapa Gotna kundi yamba vékundakwe wa. Wani du dakwa de Gotna kémba katik yaalaké daré. Gotna kundi vékute wandékwa pulak yakwa du dakwa male de Gotna kémba yaalakandakwa.

²² Wuné néma kot vékukwa néma du raké yawutékwa nyaa némaamba du dakwa wunat anga wakandakwa, ‘Néman Du, Néman Du, ména yémbe nané Gotna kundi kwayénanén. Ména yémbe wananga kutakwa yaange yéndarén.

Ména yémba wate nané késépéri kulé apanjémba yananén. Nané ména du dakwa a ténangwa.'

²³ Wunga wandaru det wakawutékwa, 'Yamba wa. Paapu wa yangunéngwa. Wuné guné yamba vésékwutékwe wa. Guné wunale naku-rakmawulé yamba yangunéngwe wa. Guné kapérandi mawulé vékukwa du dakwa wa. Ma yaange yéngunék.' Naakawutékwa." Jisas wunga wandén.

*Du vétik gaa kutmbérénngé Jisas wandén
(Lu 6:47-49)*

²⁴⁻²⁵ "Ani gwaaménja kundi ma véku. Nyaangét vékupukaakwa du matumba gaa kutndén. Kut-takandéka kukmba néma wimut kutndéka, néma maas viyaandéka, néma kwayé kwandéka wani gaa yékunmba kwaandén, matumba kutndénmba. Wani gwaaménja kundiké ma vékulaka. Wuna kundi vékute wawutékwa pulak yakwa du dakwa de matumba yéku gaa kurén du pulak wa yaténdakwa.

²⁶⁻²⁷ Ani gwaaménja kundi ma véku. Nyaangét vékupukaakapuk yakwa du nak dé yaawiyamba gaa kutndén. Kuttakandéka kukmba néma wimut kutndéka, néma maas viyaandéka, néma kwayé kwandéka wani gaa vaakéren. Vaakéndéka kwayé yaae wa wani gaa yaate yéndén. Wani kundiké ma vékulaka. Wuna kundi baka vékute wawutékwa pulak yakapuk yakwa du dakwa, de yaawiyamba gaa kurén du pulak wa yaténdakwa." Jisas det wunga wandén.

²⁸⁻²⁹ Jisas mayé apale téte wa Gotna kundi wunga kwayéndéka némaamba du dakwa déku

kundiké vatvat naandarén. Vat naate wandarén, “Yéki. Dé Gotna jémbaaké yékunmba wa vékuséknédéka. Vékusékte wa nanat yakwasnyéndékwa. Apakundiké vékuséknéngwa du de nanat Gotna jémbaaké wunga yamba yakwasnyéndakwe wa.” Wunga wate déku kundi vékute vatvat naate vékulaka vékulaka naandarén.

8

Jisas wandéka lepro yan du nak yékun yan (Mk 1:40-44; Lu 5:12-14)

¹ Jisas némbu taakatake daawulindéka némaamba du dakwa déku kukmba yéNDARÉN.

² Yéndaka lepro yan du nak dat yaae kwaati se waandé daate wandén, “Néman Du, wuné yékun yawuténggé méné mawulé ye waménu wuné yékun yakawutéka.”

³ Wunga wandéka déku taambamba kutte wandén, “Wuné yékun yaménénggé mawulé yawutéka. Méné ma yékun ya.” Wunga wandéka dé wani lepro késndéka wani du yékun yandén.

⁴ Yandéka dat wandén, “Ma véku. Ménat yawuténggé muséké nak du dakwat waké yamarékate. Méné Gotna kundi bulnangwa gaamba jémbaa yakwa duké ma ye déku ménimba téménu dé ména sépat véndu. Véndu méné Moses talimba wan pulak Gorké kwaami ma kwayéménék. Kwayéménu nak du dakwa véte, lepro késndéka yékun yaménénggé vékuséknéngandakwa.” Jisas dat wunga wandén.

*Jisas wandéka waariyakwa dunyanséna néma dumba jémbaa yakwa du nak yékun yan
(Lu 7:1-10)*

⁵⁻⁶ Jisas Kaperneamét yéndéka Romna waariyakwa dunyanséna néma du nak yaae dat wandén, “Néman Du, ma véku. Wuna jémbaa yakwa duna maan kapére yandéka dé yamba yéndékwe wa. Néma kaangél vékute gaamba male kwaandékwa.”

⁷ Wunga wandéka wandén, “Wuné yaae dat kururé-kawutékwa.”

⁸ Wunga wandéka wandén, “Néman Du, yamba wa. Wuné baka du a téwutékwa. Méné néma du wa téménéngwa. Wunga téte méné ye wuna gaat wulaaké yamarékate. Méné ma amba rate baka waménu dé wuna du nakapuk yékun yakandékwa.

⁹ Nak du wunéké néma du téndékwa. Téndéka wuné wandékwa pulak yawutékwa. Wuné waariyakwa dunyanna néma du téwutékwa. Wuné duwat nak, ‘Méné ma yé,’ naawutéka yéndékwa. Nak duwat, ‘Méné ma yaa,’ naawutéka yaandékwa. Wuna jémbaa yakwa duwat, ‘Wani jémbaa ma ya,’ naawutéka dé wani jémbaa yandékwa. Méné yawutékwa pulak ma yaménu. Baka ma waménu wuna du nakapuk yékun yakandékwa.” Naandén.

¹⁰ Jisas wani kundi vékute vékulaka vékulaka naandén. Yate déku kukmba yaatan du dakwat wandén, “Ani du dé wunéké yékunmba vékulakandékwa. Wuné wawutu du dakwa yékun yandarénggé wa vékuséknékwa. Guné Israel du dakwa ras wunéké ayélapkéri yékunmba wa

vékulaka-ngunéngwa. Dé Rom du téndéka déku yéku mawulé wa guné Israelsé guna yéku mawulat taalékéran. Yi wan wanana wa, gunat wawutékwa.

¹¹ Ma véku. Israel du dakwa ras de Gotna gaayét wulaakandakwa. De male yamba wa. Akwi genge gaayémba yaan némaamba du dakwa ras waak déku gaayét wulaakandakwa. Nyaa yaalakwanmba némaamba yaandaru nyaa daawulikwanmba némaamba yaae de némaamba du dakwa wa déku gaayét wulaakandakwa. Wulaae de Gotna kémba rate nana gwaal waaranga maandéka bakamu Abraham, Aisak, Jekopale, wunga rate kakému kakandakwa.

¹² Israel du dakwa némaamba de Gotna gaayét katik wulaaké daré. Wani du dakwaké Got kuk kwayékandékwa. Kwayéte wandu de kapérandi taalát yékandakwa. Wani taalémba ganngu male ye téndékwa. Nyaa yamba ve wa. Wani taalémba rakwa du dakwa néma kaangél kurkandakwa. Kutte de yéku taalémba raké mawulé yate némaamba géraakandakwa.”

¹³ Wunga watake Romna waariyakwa dunyanna néma duwat wandén, “Ména gaayét ma waambule yé. Ye saambake wunéké yékunmba vékulakate wuna kundiké ‘Yi wan wanana wa’ naaménéngé, méné waménén musé wunga vékaménéngwa.” Naandén Jisas. Wunga wandén sapak male Romna waariyakwa dumba jémbaa yakwa du dé nakapuk yékun yandén.

*Jisas Pitana naakumo kururéndén
(Mk 1:29-31; Lu 4:38-39)*

14 Jisas ye Pitana gaat wulaae véndén Pitana naakumo baat yandéka kwaanléka.

15 Vétake dé léku taambamba kutndéka baat késén. Yandéka yékun ye waarape musé kurure kakému yaake Jisasét kwayélén.

Némaamba du dakwat wa Jisas kururéndén.

(Mk 1:32-34; Lu 4:40-41)

16 Garambu yandéka kutakwa kure yatan némaamba du dakwa nyambalésé wa kure yaandarén Jisaské. Kure yaandaka wandéka de kutakwasé yaange yéendarén. Baat yakwa du dakwa nyambalé, sépémaalé kapére yan du dakwa nyambalé waak déké kure yaandarén. Kure yaandaka det kururéndéka de akwi nakapuk yékun yandarén.

17 Jisas wunga yandéka Gotna yémba talimba kundi kwayétan du Aisaia déku kundi wa sékérékén. Déku kundi Gotna nyéngaamba anga kwaanlékwa: Baat yandéka nanat kururéndén. Nana kapérandi musé kururéndén. Sépémaalé kapére yandéka dé mayé apa yate wandéka nané nakapuk yékun yananén. Wani kundi Aisaia vyaatakandén, Jisasna aasa dé kéraakapuk yalén sapak.

Jisasale yeyé yaayamuké mawulé yan du

(Lu 9:57-60)

18 Némaamba du dakwa jaawuwe téndaka Jisas véte déku dunyansat wandén, “Botmba waare néma gu kwaawu nak sakwat ma yékwak.”

19 Wunga wandéka apakundiké vékuséngwa du nak yaae dat wandén, “Néman Du, méné nanat Gotna jémbaaké yakwasnyéménéngwa.

Wuné ménale yeyé yaayaké mawulé yawutékwa. Yéména akwi taalat wuné waak yékawutékwa.”

²⁰ Wunga wandéka Jisas wa wan, “Kurkale ma vékulaka. Waaléwasa de kápmaamba tékwa kwaawumba kwaandakwa. Api deku kwaanmba kwaandakwa. Wuné Duna Nyaan kwaawuta gaa nak yamba te wa.”

²¹ Wunga wandéka déku du nak dat wandén, “Néman Du, méné yi naaménu taale wuné ye rawutu wuna aapa kiyaandu déku pusaa kéraae rémngawutékwa. Rémtake wuné ménale yeyé yaayakawutékwa.”

²² Wunga wandéka wandén, “Yamba wa. Bu-laa wunale ma yaa. Wuna kundi vékukapuk yakwa du dakwa de kiyaan du dakwa pulak wa téndakwa. Wani du dakwa kiyaan du dakwat yénga rémndaru.” Naandén Jisas.

Jisas wandéka néma wimut késén

(Mk 4:36-41; Lu 8:22-25)

²³ Wani kundi watake Jisas botmba waaréndéka déku dunyan waak waaréendarén.

²⁴ Waare yéndaka néma wimut kutndéka gu waarape waare botmba gwaande vékuléknge yan. Yandéka Jisas yundé kwaandén.

²⁵ Kwaandéka déku dunyan ye dat sérkiyaandarén. Sérkiyaate wandarén, “Néman Du, a lambiyaknangwa. Méné ma waarape nanat yékun ya.”

²⁶ Wunga wandaka det wandén, “Guné kamuké guné wup yo? Yate wangunéngwa, ‘Déku mayé apa makal mayé apa wa, yé?’ Wunga wate wunéké guné yamba yékunmba

vékulakangunéngwe wa.” Wunga watake waarape wandéka wimut késndéka gu nakapuk daae yékunmba tén.

²⁷ Téndéka de akwi vatvat naate wandarén, “Yéki. Dé wandéka wa wimut gu déku kundi vékute wandékwa pulak yandékwa. Wan yénga pulak du dé?” Wunga watake Jisasale yékunmba yéNDARÉN botmba.

*Jisas wandéka kutakwa yaange yéNDARÉN
(Mk 5:1-20; Lu 8:26-39)*

²⁸ Jisas déku dunyansale botmba ye néma gu kwaawuna nak sakumba saambakNDARÉN. Gadaraséna kÉpmaamba saambakNDARÉN. SaambakNdaka du vétik bÉT du dakwa kiyaandaka rémNDARÉN kwaawumba re wa dé véké yÉmbÉrén. Kutakwasé wa wani du vétikÉT kulture kure yatan. Kure yatÉndaka bÉT waangÉTÉ yate nak duwat akwi nyaa viyaakÉ yambÉrÉka nak du dakwa wani yaambumba yamba yÉndakwe.

²⁹ BÉT ye JisasÉT vétake némaanmba waatakute wambÉrén, “MénÉ, Gotna nyaan, aanat kamu yaké ménÉ? Aanat kaangÉl tiyaakÉ ménÉ yaak? Kot vékukwa néma du ramÉna sapak wayÉka yamba yaae wa. Bulaa aanat kaangÉl tiyaakÉ yamarék.” Dat wunga wambÉrén.

³⁰ Wani taalÉmba baalÉ asa wa de kakÉmu katÉNDARÉN.

³¹ KatÉndaka de wani du vétikÉT kure yatan kutakwasé JisasÉT wandarén, “MénÉ nanat yakÉlÉké mawulé yamÉnan, wa ménÉ ma wamÉnu nanÉ wani baalÉna mawulémba wulaakanangwa.”

³² Wunga wandaka det wandén, “Guné wunga ma yaange yéngunu.” Wunga wandéka de wani du vétik yaasékatake ye wani baaléna mawulémba wulaae téndarén. Téndaka wani baalé néma jaangumba yaange daawuliye gumba vaakére kulak ke kiyaandarén.

³³ Yandaka baaléké kaavéran dunyansé yaange ye néma gaayémba saambake wani muséké du dakwat saapéndarén. Saapéte de kutakwasé kure yatan du vétikngé waak saapéndarén.

³⁴ Wunga wandaka vékutake wani gaayémba tékwa du dakwa yaandarén, Jisas véké. Yaae dat véte wandarén, dé deku képmaa yaasékatake yéndénngé.

9

Jisas wandéka maan kapére yan du yékun yandén

(Mk 2:1-12; Lu 5:17-26)

¹ Jisas bot nakmba waare néma gu kwaawu nak sakwat ye déku gaayémba saambakndén.

² Saambakndéka maan kapére yandéka yeyé yaayakapuk yan du nak déké yaate yéndarén. Dé jaambémba kwaandéka yaate yéndarén. Yéndaka Jisas wa vékuséknén. De deku mawulémba wandarén, “Jisas apamama yate nana duwat kururé-kandékwa.” Wunga wandaka Jisas vékusékte maan kapére yan duwat wandén, “Wuna du, ména mawulé yékunmba yénga téndu. Yaménén kapérandi musé wa yasnyéputiwutén.”

³ Wunga wandéka apakundiké vékuséknngwa dunyansé dekét deku kapmang bulte wandarén,

“Got male wa du dakwa yandakwa kapérandi musé yasnyéputi-kandékwa. Wani du wa wan, ‘Wuné yandén kapérandi musé wa yasnyéputiwutén.’ Wunga wate dé Gorét wasélékngwa, baka du wa.”

⁴ Wunga wandaka Jisas deku mawulé vékusékte det wandén, “Kamuké guné guna mawulémba wani kapérandi mawulé yo? Wunga yaké yamarék.

⁵⁻⁶ Wuné Duna Nyaan ani kępmaamba yatéte yandarén kapérandi musé yasnyéputiké wa apamama yawutékwa. Guné wani muséké yamba vékusék-ngunéngwe wa. Yandén kapérandi musé yasnyéputi-wuténggé wate baka kundi wuté wak, kapuk néma kundi wuté wak? Dé waarape yéndénggé wawutan wan néma kundi waké wuté, kapuk? Guné wuna mayé apaké yékunmba vékusék-ngunénggé wa wuné ani kundi dat wakawutékwa.” Wunga watake maan kapére yan duwat wandén, “Méné ma waarape ména jaambé kéraae kure ména gaat yé.”

⁷ Wunga wandéka waarape déku gaat yéndén.

⁸ Yéndéka wamba téte vétan du dakwa wup yate Gotna yé kavérékndarén. Kavérékte Jisaské wandarén, “Got wani duwat mayé apa kwayéndéka wa wunga yandén.” Naandarén.

*Jisas Matyut wandén dale yéndénggé
(Mk 2:13-17; Lu 5:27-32)*

⁹ Jisas wani taalé yaasékatake yéndén. Yéte véndén takis kéraakwa du nak déku yé Matyu takis kéraandékwa gaamba randéka. Vétake

dat wandén, “Méné ma yaa wunale.” Wunga wandéka waarape Jisasale yéndén.

¹⁰ Jisas déku dunyansale Matyuna gaamba rate kakému karéndaka takis kéraakwa du némaamba, kapérandi musé yakwa du némaamba waak wunga yaandarén. Yaae dele rate kakému kandarén.

¹¹ Rate karéndaka Farisi dunyan ras vétake Jisasna dunyansat wandarén, “Kamuké dé guna néma du takis kéraakwa du, kapérandi musé yakwa nak du waak, dé dele kakému ko?”

¹² Wunga wandaka Jisas vékute wandén, “Yékun yatékwa du dakwa doktaké yamba yéndakwe wa. Sépemaalé kapére yan du dakwa de doktaké yéndakwa. Yéndaka dokta deku sépé kururéndékwa. Wuné du dakwana kapérandi mawulé kururéwutékwa.

¹³ Gotna nyéngaamba ani kundi wa kwaakwa: Got wa wandén, ‘Guné wunéké kwaami tuwe tiyaamuké kalik yawutékwa. Guné nak du dakwaké sémbéraa yate det yékun yangunénngé wuné mawulé yawutékwa.’ Got wunga wandéka déku kundi déku nyéngaamba wa kwaakwa. Guné ma ye wani kundiké yékunmba vékulakangunék. Kapérandi mawulé vékukwa du dakwa wunéké yaae wuna kundi vékunderénngé wa gaayawutén. Yéku mawulé vékukwa du dakwaké yamba vékulakawutékwe wa.” Naandén Jisas.

*Kakému yaakéndakwanngé Jisas wandén
(Mk 2:18-22; Lu 5:33-39)*

¹⁴ Baptais kwayékwa du Jonna dunyansé Jisaské ye dat wandarén, “Nané, Farisi dunyan waak

Gorale kundi bulké yate nané késépéri nyaa kakému yaakétnangwa. Kamuké daré ména dunyansé nané yakwa pulak kakému yaakérkapuk yo?”

¹⁵ Wunga wandaka Jisas det gwaaménja kundi nak anga wandén: “Du nak taakwa kéraaké yandu de kakému yaake mawulé tawulé yate kakému kaké daré, kapuk yamba yé? Kakan-dakwa. Taakwa kéraaké yakwa du dele randu de mawulé tawulé yate kakandakwa. Kukmba nak du yaae wani duwat kure yéndaru de déku du dakwa déké sémbéraa yate kakému katik kaké daré. Wuné wuna dunyansale wayéka yaréwutéka de mawulé tawulé yate wa kakému kandakwa.” Naandén.

¹⁶ Wunga watake det gwaaménja kundi vétik waak anga wandén: “Du dakwa kulé laplap nak tambék kéraae jaangwa laplapmba tékwa ayéku yaambumba yamba taake samapndakwe wa. De kulé laplap nak tambék kéraae jaangwa laplapmba tékwa ayéku yaambumba taake samape kukmba gu yakwasnyéndaru kulé laplap makal pulak yandu jaangwa laplap gérikndu néma yaambu yakandékwa.

¹⁷ Dékény kwaaré viyaae révéndarén meme sépémba kulé wain kulak yamba wukaasanda-ndakwe wa. Wunga yandaru, wani meme sépé jaangwa ye pungndu gu akwi yékéraa-kandékwa. Yékéraandu wani meme sépé katik yékun yaké dé. Kulé meme sépémba wukaasanda-ndaru, kulé kulak meme sépé waak yékunmba tékandékwa.” Wunga gwaaménja kundi wandén. Talimba tan

du wan kundi, déku kulé kundiale véréti katik yékunmba kwaaké béré. Naate wa wandén.

Jisas taakwa vétikét yékun yandén

(Mk 5:22-43; Lu 8:41-56)

¹⁸ Jisas wani kundi wayéka waténdéka Judana néma du nak yaae Jisasét kwaati se waandé daate wandén, “Wuna takwanyan bulaakakét a kiyaalén. Méné yaae ména taamba lémba kutménú lé nakapuk taamalkalékwa.”

¹⁹ Wunga wandéka waarape déku kukmba yéndéka déku dunyansé waak dale sékét yéendarén.

²⁰⁻²¹ Yéténdaka taakwa nak Jisasna kukmba yaalén. Késépéri (12) kwaaré wa lé waaléramu yarélén. Lé Jisaské kundi vékute léku mawulémba walén, “Déku laplapmba taamba kure wuné nakapuk yékun yakawutékwa.” Wunga watake yaae déku laplapna waambumba kutlén.

²² Kutléka Jisas waalakwe lat vétake wandén, “Nyéno, nyéna mawulé yénga yékun téndu. Nyéné nyénat kururéké yawutékwa mayé apaké vékulakate bulaa yékun yanyénén wa.” Wunga wandéka wani taakwa bari yékun yalén.

²³ Jisas wunga watake néma duna gaat yéndén. Ye véndén du ras kiyaan takwanyanngé sémbéraa yate paati waandaka du dakwa némaamba géraandaka.

²⁴ Vétake kaapamba téte wandén, “Wani takwanyan yamba kiyaalékwe wa. Lé baka yundé wa kwaalékwa. Guné akwi ma yaale yékéraa.” Wunga wandéka dat waangindarén.

²⁵ Waangindaka wandéka de akwi du dakwa yéndaka wani takwanyan kwaan taalat wulaandén. Wulaae léku taambamba kutndéka waaraplén.

²⁶ Waarapléka du dakwa akwi gaayét yéte wani muséké kundi saapé yéendarén.

Jisas méni kiyaan du vétikét kururéndén

²⁷ Jisas wani taalé taakatake yéndéka méni kiyaan du vétik Jisasna kukmba yémbérén. Yéte némaamba waate wambérén, “Méno, Devitna gwaal waaranga maandéka bakamu. Méné néma du Devit pulak téte aanéké ma sémbéraa yaménu.”

²⁸ Wunga wambéréka Jisas ye gaat wulaandén. Wulaandéka déké yémbérén. Yémbéréka bérét anga waatakundén, “Yénga béné vékwo wunéké? Wuné béna méni kururéké apamama wuté yo, kapuk yamba yé?” Wunga waatakundéka wambérén, “Yi. Néman Du, méné wunga yamuké wa apamama yaménéngwa.”

²⁹ Wunga wambéréka déku taamba bérku ménimba kutte wandén, “Bénat kururéké yawutékwa mayé apaké yékunmba vékulakambénéngé béna méni ma nakapuk yékun yandu.”

³⁰ Wunga wandéka bérku méni nakapuk yékun yan. Yandéka Jisas bérét némaanmba watangndén, “Béné wani muséké ye nak duwat waké yamarékate.”

³¹ Wunga watangndéka déku kundi yamba vékumbérékwe. Wa ye akwi gaayémba bét wani muséké saapé yé yaayambérén.

Jisas kundi bulkapuk yan duwat kururéndén

³² Wani du vétik yémbéréka Jisaské du nak kure yéendarén. Wani du kutakwa déku mawulémba wulaae téléka kundi yamba bulndékwe.

³³ De wani du Jisaské kure yéndaka Jisas wandéka wani kutakwa yaange yéléka wani du kundi bulndén. Bulndéka wamba tékésén du dakwa vékulaka vékulaka naate wandarén, “Yéki. Wan yéku musé wa. Talimba wunga pulak musé Israelmba yamba yandaka vénangwe.”

³⁴ Wunga wandaka Farisi dunyansé nak pulak mawulé yate wandarén, “Wan yéku musé yamba wa. Kutakwana néma du Satan wa dat mayé apa kwayéndéka wandéka wa akwi kutakwa yaange yéndakwa.” Naandarén.

Jisas du dakwaké sémbéraa yandén

³⁵ Jisas akwi gaayémba yeyé yaayandén. Yeyé yaayate akwi gaayémba yéte Gotna kundi bulndakwa gaamba wulaate Gotna kundi det kwayéndén. Got néma du rate deké yékunmba véké yandékwanngé kundi kwayéndén. Kwayéte baat yan du dakwa nyambalé, sépémaalé kapére yan du dakwa nyambalésat waak kururéndén.

³⁶ Du dakwa némaamba déké yéndaka deké sémbéraa yandén. Sipsipké kaavérékwa du sip-sipké kaavérékapuk yandéka, sipsip baka yeyé yaayaténdaka, deku mawulé yékéyaak yakwa pulak, deku mawulé wa yékéyaak yan. Yandéka Jisas deké sémbéraa yandén.

³⁷ Sémbéraa yate déku dunyansat gwaaménja kundi anga wandén, “Yaawimba némaamba kakému wa aak yate tékéska. Tékésndéka ayélapkéri du male jémbaa yandakwa.

38 Guné wani yaawina duwat ma waatakun-gunu dé wandu jémbaa yakwa du némaamba yaae déku kakému kéraakandakwa.” Jisas wunga gwaaménja kundi wandén. Némaamba du dakwa Gotna kundi vékuké mawulé yandaka Gotna jémbaa yate déku kundi kwayékwa du ayélapkéri male yaténdakwanngé wa wunga wandén.

10

*Jisasna kundi kure yékwa dunyanséna yé
(Mk 3:13-19; Lu 6:12-16)*

¹ Jisas déku du tambavétik maanmba kaayék vétikét (12) waandéka yaandaka det mayé apa kwayéndén, de wandaru akwi kutakwa yaange yémuké. Det nak mayé apa waak kwayéndén, de baat yakwa akwi du dakwa nyambalé, sépémaalé kapére yan akwi du dakwa nyambalat waak kururémuké.

² De déku kundi kure yéendarénngé wa det wandén. Deku yé anga:
Saimon, déku nak yé Pita.
Déku waayéka Andru.
Sebedina nyaan vétik Jems ambét déku waayéka Jon.

³ Filip.
Bartolomyu.
Tomas.
Matyu. Talimba takis kéraatan du.
Alfiusna nyaan Jems.
Tadius.

⁴ Nak Saimon. Talimba akwi genge gaayét yéte wandén, “Nak kápmaana du nanéké néma du témuké kalik yawutékwa.”

Nak du déku yé Judas Iskariot. Kukmba Jisas kwayéndén déku maamasat.

Jisas déku kundi kure yékwa dunyansat jémbaa kwayéndén

(Mk 6:7-13; Lu 9:1-5)

⁵ Jisas wani dunyansat anga wandén, “Guné Samariamba tékwa gaayét yéké yambak. Nak kępmaamba tékwa gaayét waak yéké yamarék.

⁶ Guné nana gaayé Israelmba tékwa gaayét male ma yéngunék. Israelséna mawulé wa yékéyaak yawuran. Lambiyakén sipsipna mawulé yékéyaak yakwa pulak, Israelsé Gotna kundi kuk kwayéndaka deku mawulé wa yékéyaak yawuran.

⁷ Deké ye det anga wangunék, ‘Néman Du Got gunéké vékwate yandékwa sapak a yaae kwambalikwa.’

⁸ Wunga watake guné baat yakwa du dakwa nyambalé, sépémaalé kapére yan du dakwa nyambalat waak kururéngunék. Kiyaan du dakwat wangunu de nakapuk taamale waarapandakwa. Lepro yan du dakwat ma kururéngunék. Du dakwana mawulémba tékwa kutakwa wangunu de yaange yékandakwa. Wuné gunat mayé apa baka kwayéwutén. Kwayéwuténngé guné wani jémbaa baka ma yangunék. Wani jémbaaké yéwaa kéraaké yambak.

⁹ Guné yéwaa ras kéraae kure yéké yamarék.

¹⁰ Guné yéte saawungunén musé male kwaandu yéngunék. Wut nak waak, laplap ras waak, su, sétongunéngwa baangé, kure yéké

yamarék. Guné du dakwat yékun yangunu de gunat yékun yakandakwa.

¹¹ “Guné gaayét nak wulaae, guné kurkale ma véngunék. Véngunu yéku du gunale kundi bulndu, déku gaamba male ma yaréngunék. Késnga naktgat yéké yambak. Déku gaamba yare guné yéké ya.

¹² Guné gaa nakmba wulaae wamba yarékwa du dakwat anga ma wangunék, ‘Guna mawulé yénga yékun téndu.’

¹³ Guné wunga wangunu wamba yarékwa du dakwa gunéké mawulé yandaru, Got det yékun yandu de yékunmba yatékandakwa. Wamba yarékwa du dakwa gunéké mawulé yakapuk yate gunat kuk kwayéndaru, Got det yékun katik yaké dé. Got gunat yékun yandu guné yékunmba yatékangunéngwa.

¹⁴ Guné gaayé nakét wulaangunu wamba tékwa du dakwa guna kundi vékukapuk yate, gunat kuk kwayéndaru, wani gaayé ma yaasékangunék. Yaasékaké yate guna maanmba kwaakwa baawu ma viyaaputétake yéngunék.” Jisas wunga wandén.

Jisas wani kundi wate ani muséké wandén. Nané Judasé anga yanangwa. Gotna kundi kuk kwayékwa du dakwat Got yandarén kapérandi musé yakataké yandékwanngé, vékusékmuké wa deku gaayé yaasékaké yate nana maanmba kwaakwa baawu viyaaputéngwa. Yatake yéngangwa.

¹⁵ Jisas déku dunyansat nakapuk wate anga wandén, “Gunat kuk kwayéké yakwa du dakwaké gunat wawutékwa. De nanat wunga kuk

kwayéte néma kapérandi musé yandakwa. Talimba Sodommba yatan du dakwa, Gomoramba yatan du dakwa waak de kapérandi musé yandarén. Kukmba Got néma kot vékute néma du raké yandékwa nyaa dé wandu de Sodommba tan du dakwa, Gomoramba tan du dakwa kaangél kurkandakwa. Du dakwa nanat kuk kwayéndaran, wa wani nakurak kapérandi musé Sodommba tan du dakwa, Gomoramba tan du dakwa yandarén kapérandi musat wa taalékérandékwa. Wani nyaa Got wandu nanat kuk kwayéké yakwa du dakwa néma kaangél kurkandakwa. Yi wan wanana wa.” Naandén Jisas.

*Késpulak nakpulak vakmi yaaké yakwanngé wandén
(Mk 13:9-13; Lu 12:12-17)*

¹⁶ “Ma véku. Wawutu guné akwi gaayét yékangunéngwa. Waaléwasa sipsipét yaavan kutndakwa pulak, wani gaayémbe tékwa du dakwa de gunat yaavan kurké mawulé yakandakwa. Kaambe yéte kapérandi musé dat yaavan kutmuké jéraawu yandékwa pulak, guné kapérandi muséké ma jéraawu yangunék. Nyaamiyo waariyakapuk yate yékun yaréndakwa pulak, guné waariyakapuk yate kurkale ma yaréngunék.

¹⁷ Guné jéraawu ma yangunék. Du ras gunat kéraae kotim-ngandakwa. Du ras Gotna kundi bulndakwa gaamba gunat viyaakandakwa.

¹⁸ Guné wuna du téngunéngwanngé du ras wuna jémbaaké kalik yate gunat kure yéndaru guné deku néma duna ménimba tékangunéngwa.

De wunga yandaru guné det wuna kundi kwayékangunéngwa. Nak gaayé du dakwat waak.

¹⁹ Du ras gunat kotimndaru guné wup yate guna mawulémba anga waké yambak, ‘Nané kamu kundit waké nané? Deku kundi yénga pulak kaataké nané?’ Wunga waké yamarék. Wani sapak Got wanguna kundi gunat kwayékandékwa.

²⁰ Wani sapak guna aapa Gotna Yaamambi guna mawulémba wulaae téndu guné déku kundi vékute wakangunéngwa. Guna mawulémba vékulakate kundi katik bulké guné.

²¹ “Kukmba némaamba du deku aanyé waayékat kotimndaru wa aanyé waayékat viyaandék-ngandakwa. Aapambéré deku nyambalat kotimndaru de wani nyambalat viyaandék-ngandakwa. Nyambalé waak aasa aapat kotimndaru aasa aapat viyaandék-ngandakwa.

²² Guné wuna du téngunéngwanngé akwi du dakwa gunéké kalik yakandakwa. Guné guna mawulémba mayé apa yate wuna jémbaa kutpékaa-téngunu kukmba Got gunat kéraandu dale yékunmba rapéka-kangunéngwa apapu apapu.

²³ Nak gaayémba gunat yaavan kutndaru nak gaayét ma yaange yéngunék. Israelna akwi gaayémba jémbaa yasékéyakngapuk téngunu wa wuné Duna Nyaan waambule yaakawutékwá. Yi wan wanana wa. Gunat wa wawutékwá.

²⁴ “Ani gwaaménja kundi ma véku. Yakwas-nyékwa du skulkwa nyambalat taalékére néma du wa randakwa. Jémbaa kwayékwa du wa deku

jémbaa kurkwa duwat taalékére deké néma du randakwa.

²⁵ Nak du yakwasnyékwa duwat yandakwa pulak, wa nyambalat waak yandakwa. Nak du jémbaa kwayékwa duwat yandakwa pulak, wa demba jémbaa yakwa duwat waak yandakwa. Bulaa wani kundiké ma vékulaka. Nak du wuné guna néma duwat yandakwa pulak, wa guné wuna dunyansat waak yakandakwa. Nak du wunéké kapérandi kundi bulte wandakwa, ‘Guna néma du wan akwi kutakwana néma du wa, déku yé Belsebul wa.’ Naandakwa. De wunéké wunga wate guné wuna dunyansé gunéké néma kapérandi kundi wakandakwa.” Naandén Jisas déku dunyansat.

“Gorké male ma wup yangunék.” Naandén Jisas

(Lu 12:2-7)

²⁶ Wani kundi watake Jisas déku dunyansat ani kundi wandén, “Du ras gunat kapérandi musé yandaru guné deké wup yaké yamarékate. Yate paakungunén akwi musé kukmba némaamba du dakwa vékandakwa. Yakélak wangunén akwi kundi kukmba némaamba du dakwa vékukandakwa.

²⁷ Ganngumba wawutén kundi nyaamba ma wangunék. Bulaa gunale rate yakélak wawutékwa kundi, némaamba du yamba vékundakwe wa. Guné male vékungunéngwa. Kukmba guné kaapamba téte wani kundi némaamba wangunu vékukandakwa.

²⁸ Du ras wandakwa, gunat viyaandékmuké. Deké wup yaké yambak. De gunat viyaandéke

guna kwaminyan viyaaké yapatikandakwa. Guné Gorké ma wup yangunék. Dé male wa wani muséké apa tapa yandékwa. Dé du dakwana sépé du dakwana kwaminyan waak viyaaké apa tapa yandékwa. Det yaa yaanpékatékwa taalát vaanjandamuké wa apa tapa yandékwa.

²⁹ “Ani kundi ma véku. Du dakwa de makalkéri yéwaa nakét kwayéte makal api vétik kéraandakwa. Makal api nak kápmaamba vaakéndéka guna aapa Got wani muséké wa vékuséknédéka. Api nak kápmaamba vaakérkapuk yandénngé wandu, wani api katik vaakérké dé.

³⁰ Gunéké waak wa vékuséknédéka. Akwi muséké wa vékuséknédéka. Guna maakamba tékwa némbé akwi naakiye wani muséké waak wa vékuséknédéka. Vékusékte dé gunéké yékunmba véndékwa.

³¹ Véndékwanngé vékulakate guné wup yaké yambak. Api wan makal musé wa. Du dakwa wan néma musé wa. Guna aapa Got makal apiké wunga yékunmba véte gunéké yékunmbaa-sékéyak wa vékandékwa.” Naandén Jisas.

Nané, “Jisasna du a,” naamuké katik nékéli yaké nané

(Lu 12:8-9)

³² “Du ras némaamba du dakwana ménimba téte nak nak anga wamunaandaru, ‘Wuné Jisasna du a.’ Wunga wandaru, wa kukmba wuné wuna aapana gaayémba rate déku ménimba téte dat wakawutékwa, ‘Ani du an wuna du a.’ Naakawutékwa.

³³ Du ras némaamba du dakwana ménimba téte nak nak anga wamunaandaru, ‘Wuné Jisasna du yamba wa.’ Wunga wandaru, wa wuné wuna aapana gaayémba rate déku ménimba téte dat wakawutékwa, ‘Wani du wan wuna du yamba wa.’ Wunga wakawutékwa Gorét.” Naandén Jisas.

Maamaké wa Jisas wandén

(Lu 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ “Guné anga wambak, ‘Képmaamba tékwa akwi du dakwa waariyakapuk yate yékunmba téndarénngé wa Jisas yaandén.’ Yamba wa. Wuné yaanngé du ras wuna kundi yékunmba vékundaru deku kém rakarka yate dele waariya-kandakwa.

³⁵ Yaawuténnagé du dakwa ras wuna kundi yékunmba vékundaru du dakwa ras wuna kundi kuk kwayékandakwa. Yate nyambalé deku aapale waariya-kandakwa. Takwanyanngu deku aasale waariya-kandakwa. Méyasngu deku yawuale waariya-kandakwa.

³⁶ Nakurak gaamba yarékwa du dakwa de waak waariya-kandakwa.

³⁷ Guné guna aasa aapaké néma mawulé yate wunéké ayélapkéri mawulé yangunan, wa guné wuna du katik téké guné. Guné guna nyambaléké néma mawulé yate wunéké ayélapkéri mawulé yangunan, wa guné wuna du katik téké guné.

³⁸ Guné anga wangunan, ‘Jisasna jémbaa kutpékaa-kanangwa. Yate kaangél kutte takwemimba kiyaananan wan baka musé wa. Néma musé yamba wa.’ Wunga wangunan, wa guné wunga yate guné wuna du tékangunéngwa.

Guné wunga wakapuk yate wunga yakapuk yangunan, wa guné wuna du katik téké guné.

³⁹ Guné wunéké vékulakate wuna jémbaa kutpékaangunu, wuna maamasé gunat viyaandékndaru, wa guné wunale apapu apapu yékunmba rapéka-kangunéngwa. Guné guna sépéké male vékulakate guna jémbaa male yangunan, wa guné kiyaae lambiyak-ngangunéngwa. Wunale yékunmba katik rapékaké guné.” Naandén Jisas déku dunyansat.

*Got yandarén yéku musé kwayékataké
yandékwanngé Jisas wandén
(Mk 9:41)*

⁴⁰ Wani kundi watake Jisas déku dunyansat anga wandén, “Du dakwa gunat yékun yate, wa wunat waak yékun wa yandakwa. Yate wunat wandéka yaawutén du Gorét waak wa yékun yandakwa.

⁴¹ Guné Gotna yémba kundi kwayékwa du nakét véte anga wangunu, ‘Wani du dé Gotna yémba kundi kwayéndékwa. Wuné dé randa taalé, kakému waak kwayékawutékwá.’ Wunga watake wunga yangunu kukmba Got gunat yékun yakandékwa, déku yémba kundi kwayékwa dunyansat yékun yanda pulak. Guné yéku musé yakwa du nakét véte anga wangunu, ‘Wani du dé yéku musé male yapékandékwa. Wuné déké randa taalé, kakému waak kwayékawutékwá.’ Wunga watake wunga yangunu kukmba Got gunat yékun yakandékwa, yéku musé male yapékakwa duwat yékun yanda pulak.

42 “Ani kundi waak ma véku. Du dakwa wuna duwat véte anga wandaru, ‘Wani du de néma du yamba téndakwe wa. Baka du wa yaténdakwa. Yatéte Jisasna jémbaa kutndakwa. Det yékun ma yakwak. Det kulak ma kwayékwak.’ Wunga watake de wani makal jémbaa yandaru Got wani makal jémbaaké katik yékéyaak yaké dé. Kukmba wani yéku jémbaa kaatakandékwa det. Yi wan wanana wa.” Jisas wunga déku dunyansat wandén. Wandéka de déku jémbaa yaké yéendarén.

11

Jon déku dunyansat wandéka Jisaské yéendarén (Lu 7:18-35)

1-2 Jisas Kraiss déku dunyansé tambavétik maanmba kaayék vétikét (12) kundi wasékéyaktake wani gaayé taakatake dé wani kápmaamba tékwa gaayét yéte du dakwat Gotna kundi kwayéndén. Kwayéte Gotna jémbaa yandéka baptais kwayékwa du Jon kalapusmba rate Jisas yan jémbaaké vékundén. Vékute déku duwat wandéka Jisaské yéendarén.

3 Ye Jisasét wandarén, “Talimba Gotna nyéngaamba kundi viyaatakandarén, nanat yékun yaké kukmba yaaké yakwa duké. Méné wani du méné, kapuk nak duké kaavéréké nané? Wani muséké vékusénggé Jon mawulé yandékwa.” Naandarén.

4 Wunga wandaka det wandén, “Guné ma waambule ye véngunén musé vékungunén kundiké Jonét wangunék.

⁵ Méni kiyaan du dakwa véndaka, maan kapére yan du dakwa yékun ye yeyé yaayan-dakwa. Lepro yan du dakwa yékun yandaka waan waangété yandéka vékukapuk yan du dakwa de kundi vékundakwa. Wani du dakwat wa kururéwutén. Wuné wawutéka kiyaan du dakwa de nakapuk taamale waarape yaténdakwa. Musé asékapuk yan du dakwat Gotna kundi kwayéwutékwa.

⁶ Du dakwa ras wunéké wandakwa, ‘Got dat wa wandén, dé nanat yékun yandéngé. Yi wan wanana wa.’ Wunga wate de wunéké yékunmba vékulakandakwa. Wunéké wunga vékulakakwa du dakwa de mawulé tawulé yénga yandaru. Jonét wunga ma wangunék.” Naandén Jisas Jonna dunyansat.

⁷ Jisas wunga wandéka Jonna dunyansé yéndaka Jisas wamba tan du dakwat Jonngé anga wandén, “Guné du yarékapuk taalat ye yénga pulak du véké guné yék? Mayé apa yakapuk yate wimut kutndéka viyéknngwa séwaa pulak yakwa duwat véké guné yék, kapuk yénga pulak? Jon wan dé wani musé pulak yamba wa. Jon wan dé mayé apa yakwa du wa.

⁸ Yéku laplap saawan duwat véké guné yék, kapuk yénga pulak? Jon wani du pulak yamba yaténdékwe wa. Yéku laplap saawan du de néma duna gaamba wa randakwa.

⁹ Gotna yémba kundi kwayétan du nakét véké guné yék, kapuk yénga pulak? Yi, Jon wan Gotna yémba kundi kwayétan du wa. Dé néma du wa téndékwa. Gotna yémba kundi kwayétan nak néma duwat taalékére dé néma du wa téndékwa.

10 “Jonngé ani kundi Gotna nyéngaamba wa kwaakwa:

Got déku nyaanét wandén, ‘An wuna kundi kure yékwa du a.

Wuné wawutu dé taale yéte ména yaambu kurkandékwa.’

Nané wani kundi véte anga vékuséknangwa. Jon wan Gotna kundi kure taale yaakwa du wa.

11 Wunga vékusékte gunat wawutékwa. Bap-tais kwayékwa du Jonna jémbaa ani kékmaamba talimba tan duna jémbaat wa taalékérandén. Taalékérandéka dé gunat yékun yawuta jémbaaké yamba yékunmba vékuséknndékwe wa. Yandéka de Gotna kémba téte du dakwat yékun yawuta jémbaaké vékuséknngwa du dakwa akwi deku yéku mawulé déku yéku mawulat wa taalékérandén. Yi wan wanana wa.” Naandén.

12 Wunga watake Jisas anga wandén, “Jon yaae dé du dakwat Gotna kundi kwayéndén. Baasnyé ye wandén sapak bulaa waak némaamba du dakwa Gotna kémét yaavan kurké, wa de apamama yandakwa.

13 Got néma du rate du dakwaké yékunmba vékandékwa. Moses talimba wani muséké kundi kwayéndén. Gotna yémba kwayétan nak du waak de wani muséké kundi kwayéendarén. Jon waak wani muséké kundi kwayéndén.

14 Guné deku kundi vékumunaangunu, wan yékun wa. Talimba tan du anga wandarén, ‘Elaija kukmba yaakandékwa.’ Wunga wandaka bulaa gunat wawutékwa. Wani kundi wate, wa de Jonngé wa wandarén. Wandaka wa Jon yaandén.

15 Guné vékuséngé mawulé ye kurkasale waan taake yékunmba vékwe wa vékuséngangunéngwa.

16 “Bulaa a tékwa du dakwa yénga pulak daré? Gunat wakawutékwa. Bulaa tékwa du dakwa de aamemba kétékwa nyambalé pulak wa yaténdakwa. De nak nyambalat waandakwa.

17 Waate wandakwa:

Nané gwaaré waate कांग viyaananga guné yamba kétingunéngwe.

Nané sémbéraa yate géraananga guné yamba géraangunéngwe wa.

Guné nanale nakurakmawulé yamba yangunéngwe wa.

Wunga waakwa nyambalé pulak, bulaa tékwa du dakwa wunga yaténdakwa.

18 “De Jonale nakurakmawulé yamba yandakwe wa. De wunale nakurakmawulé yamba yandakwe wa. Jon yaae kangunéngwa kakému kakapuk yate kangunéngwa wain kulak yamba kandékwe. Yandéka guné akwi déké kalik yate wangunéngwa, ‘Kutakwa déku mawulémba wulaae téndéka wa waangété yandékwa.’ Naangunéngwa.

19 Wunga wangunénga wuné Duna Nyaan yaae kangunéngwa kakému kate kangunéngwa wain kulak kawutékwa. Kawutéka guné wunéké kalik yate wangunéngwa, ‘Ma véna. Wani du némaamba kakému kate némaamba wain kulak kandékwa. Kate dé takis kéraakwa dunyansale rate, kapérandi musé yakwa nak du dakwale rate wa dele kundi bulndakwa.’ Naangunéngwa. Wunga wangunénga gunat wawutékwa. Got

dé akwi muséké vékuséknéndékwa. Déku jémbaa wan yéku jémbaa wa. Yi wan wanana wa. Wani kundiké vékulakate wa aané Jonale Gorké yatékwa jémbaaké yékunmba vékulakangunéngwa.” Naandén Jisas wani du dakwat.

Du dakwa Jisaské kuk kwayéndakwanngé wandén

(Lu 10:13-15)

²⁰ Jisas néma gaayémba ras talimba vékapuk yandarén kulé apanjémba késépéri yandén. Yandéka de wamba tan du dakwa yandarén kapérandi musé yaasékatake Gorké yamba yékunmba vékulakandakwe wa.

²¹ Yandaka Jisas det anga wandén, “Sémbéraa yawutékwa, guné Korasinmba tékwa du dakwaké! Sémbéraa yawutékwa, guné Betsaidamba tékwa du dakwaké! Wuné guna gaayémba yatéte kulé apanjémba yawutén. Yawutéka wa véngunén. Véte Gorké yamba yékunmba vékulakangunéngwe wa. Tairmba talimba tan du dakwa, Saidonmba talimba tan du dakwa waak, Gorké vékuséknéngapuk ye wani apanjémba vémunaae, talimba de yandarén kapérandi muséké kalik yate, wani kapérandi musé yaasékakatik daré. Yandarén kapérandi muséké kalik yate, nak du dakwa deku mawuléké vékuséknéngé de jaangwa laplap saawuwe baawumba rakatik daré.

²² “Guné ma véku. Kukmba Got néma kot vékute néma du raké yandékwa nyaa dé wandu de Tairmba talimba tan du dakwa, Saidonmba talimba tan du dakwa waak de kaangél kurkandakwa. Guné, Korasinmba tékwa du dakwa,

Betsaidamba tékwa du dakwa waak, guné wuna jémbaa véte guné wunat kuk kwayéngunén. Kuk kwayéngunénga wani nakurak kapérandi musé de yan akwi kapérandi musat wa taalékérandén. Wani nyaa Got wandu guné néma kaangél kurkangunéngwa.

²³ “Guné Kaperneamma tékwa du dakwa, guné akwi nyaa anga wangunéngwa, ‘Nané Gotna gaayét waarékanangwa.’ Wunga wangunénga gunat wawutékwa. Got wandu guné kapérandi taalat daawulikangunéngwa. Guné Gotna gaayét katik waaréké guné. Wuné guna gaayémba yatéte kulé apanjémba wa yawutéka véngunén. Véte guné Gorké yékunmba yamba vékulaka-ngunéngwe wa. Talimba Sodommba tan du dakwa némaamba kapérandi musé ye wani apanjémba vémunaae, de yandarén kapérandi musé yaasékandaru Got wani gaayé katik yaavan kurkatik dé.

²⁴ “Guné ma véku. Kukmba Got néma kot vékute néma du raké yandékwa nyaa dé wandu de Sodommba tan du dakwa kaangél kurkandakwa. Guné Kaperneamma tékwa du dakwa, guné wuna jémbaa, wunat waak kuk kwayéngunén. Kuk kwayéngunénga wani nakurak kapérandi musé de yan akwi kapérandi musat wa taalékérandén. Wani nyaa Got wandu guné néma kaangél kurkangunéngwa.” Jisas wunga wandén.

*De déké yaandaru deku mawulé yékunmba téndénngé wandén
(Lu 10:21-22)*

²⁵ Jisas wani kundi watake Gorét anga wandén, “Wuna aapa, méné nyét kèpmaana néma du wa raménéngwa. Ména jémbaaké ras paakuménénga rékaamba muséké vékuséngwa du ména jémbaaké yamba yékunmba vékuséngdakwe wa. Rékaamba muséké vékusénggapuk yakwa du dakwa, deku mawulé nyambaléna mawulé tékwa pulak téndéka yékéyaakmba yaténdaka det ména jémbaaké wakwasnyéménén. Wunga yaménén wan yékun wa.

²⁶ Wuna aapa, ména mawulémba vékulakate wa wunga yaménén.” Naandén.

²⁷ Wani kundi watake det anga wandén, “Wuna aapa dé wunat déku jémbaa, mayé apa waak, wa tiyaandén. Wuné déku nyaan téwutéka du dakwa wuné yamba kurkale vékuséngdakwe wa. Dé male wa wuné vékuséngdékwa. Du dakwa déké yamba kurkale vékuséngdakwe wa. Wuné male wa dé vékusék-wutékwa. Déké wawutén du dakwa waak déké wa vékuséngdakwa.

²⁸ “Guné guna mawulémba vékulaka vékulaka naate yékunmba raké néma apa jémbaa yakwa du dakwa, guné wunéké yaangunu, wuné wawutu guna mawulé yékunmba tékandékwa. Yaap yarékwa du dakwana mawulé yékunmba tékwa pulak téndu guné yékunmba rakangunéngwa.

²⁹ Wuné jémbaa yawutékwa pulak guné jémbaa ma yangunék. Guné wuna jémbaamba yaalan-gunu wuné wani jémbaaké gunat yakwasnyé-kawutékwa. Yakwasnyéwutu nané nakurak-mawulé yate wani jémbaa yakanangwa. Wuné wuna yé kavérénggapuk yate guna mawulé yékun yawutu guna mawulé yékunmba tékandékwa.

³⁰ Kwayéwutékwa jémbaa wan mawulé yanguna jémbaa wa. Wup yanguna jémbaa yamba yé wa. Guné wani jémbaa yaké apamama yakan-gunéngwa. Guné wuna jémbaa yangunu guna mawulé yékunmba tékandékwa. Téndu yékunmba yarékangunéngwa.” Naandén Jisas.

12

Yaap yaré nyaaké wandén Jisas

(Mk 2:23-28; Lu 6:1-5)

¹ Kukmba Judana yaap yaré nyaaké nak Jisas déku dunyansale wit tékwa yaawimba nak yéendarén. Yéténdaka déku dunyansé kaandé yandéka wit kumbu ras taakwe sék kandarén.

² Kandaka Farisi dunyan vétake Jisasét wandarén, “Ma vé. Ména dunyan wit kumbu taakundakwa, yaap yaré nyaamba. Nana apakundi anga wandékwa, ‘Guné yaap yaré nyaaké jémbaa yaké yambak.’ Wani apakundi ména dunyan yamba vékundakwe wa. De wit kumbu taakute jémbaa wa yandakwa yaap yaré nyaamba. Wan kapérandi musé wa yandakwa.” Naandarén.

³⁻⁴ Wunga wandaka det wandén, “Talimba nana gwaal waaranga maandéka bakamu Devit yan muséké Gotna nyéngaamba wa viyaatakandarén. Wani kundiké guné yamba vékulakangunéngwe wa. Talimba Devit déku dunyansale kaandé yandéka Gotna kundi bulndakwa gaamba wulaae wani gaamba jémbaa yakwa duwat waatakundén, Gorké kwayéte taakandarén kakému det kwayéendarénggé. Waatakundéka kwayéndaka Devit déku

dunyansale wani kakému kandarén. Wunga ye nana apakundi yamba vékundakwe. Nana apakundi anga wandékwa, ‘Gotna gaamba jémbaa yakwa du male Gorké kwayéendarén kakému kakandakwa. Nak du wani kakému katik kaké daré.’ Wunga wandéka Devit déku dunyansale wunga yandaka guné deké anga yamba wangunéngwe wa, ‘Wan kapérandi musé wa yandarén.’ Wunga wakapuk yate kamuké guné wuna duké anga wo? ‘De nana apakundi vékukapuk yate kapérandi musé wa yandakwa.’ Guné wunga wate yamba yékunmba vékusékngunéngwe wa.

⁵ “Nak kundi waak ma véku. Gotna gaamba jémbaa yakwa du de yaap yaré nyaa Gotna gaamba jémbaa yandakwa. Moses wan apakundi anga wandékwa, ‘Gotna gaamba jémbaa yakwa du yaap yaré nyaa waak déku gaamba wani jémbaa yakandakwa. Wan yékun wa.’ Wunga wandéka yaap yaré nyaa wani jémbaa yandaka guné det yamba waarungunéngwe wa. Yan-gunéngwanngé kamuké guné wuna dunyansat waaruwu?

⁶ Ma véku. Wuné néma du wa téwutékwá, Gotna kundi bulnangwa gaaké. Yi wan wanana wa.

⁷ “Gotna nyéngaamba ani kundi wa kwaakwa: Got wa wandén, ‘Guné nak du dakwaké sémbéraa yate det yékun yangunénggé mawulé yawutékwá. Guné kwaami viyaae tuwe wunat tiyaamuké kalik yawutékwá.’ Got wunga wandén. Wandéka wani kundi déku nyéngaamba kwaandéka guné wani kundiké yamba yékunmba

vékusékngunéngwe wa. Guné wani kundiké yékunmba vékusékmunaae, wa guné kapérandi musé yakapuk yan duwat katik waarukatik guné.

⁸ Wani kundi wuné Duna Nyaan wawutékwa. Yaap yaré nyaaké néma du a téwutékwa. Wuné du dakwana jémbaaké yi naawutu, wa yi naawutén pulak yakandakwa, yaap yaré nyaamba.” Naandén Jisas.

Yaap yaré nyaa Jisas wandéka taamba kapére yan du yékun yan

(Mk 3:1-6; Lu 6:6-11)

⁹ Wani kundi watake Jisas wani taalé taakatake Gotna kundi bulndakwa gaat wulaandén.

¹⁰ Wulaandéka taamba kapére yan du nak wamba téndén. Téndéka Jisaské kalik yakwa du ras deku mawulémba anga wandarén, “Jisas yaap yaré nyaamba jémbaa yandu dé kotimnganangwa.” Wunga wate Jisasét wandarén, “Yaap yaré nyaamba dunyan baat yakwa duwat kururéndakwan, wa de nana apakundiké daré kuk kwayu, kapuk? Wani muséké yénga méné vékwo?”

¹¹ Wunga wandaka det wandén, “Guna du nak déku sipsip yaap yaré nyaa kwaawumba vaakéndu, wani sipsip kéraae kusaleké dé, kapuk yénga yaké dé? Dé déku sipsip kéraae kusalekandékwa. Yi wan wanana wa.

¹² Sipsip wan makal musé wa. Du dakwa wan néma musé wa. Yaap yaré nyaamba dunyansé nak duwat yékun yandaru nana apakundi wani muséké det katik waaruké dé. Wuné yaap yaré

nyaamba duwat yékun yawutu, nana apakundi wani muséké wunat katik waaruké dé.”

¹³ Wunga watake taamba kapére yan duwat wandén, “Ména taamba ma kayéndéng.” Wunga wandéka déku taamba kayéndéngndéka nak taamba tan pulak yékunmba téndén.

¹⁴ Téndéka Farisi dunyansé rakarka yate wani gaa taakatake ye jaawuwe kundi bulndarén, Jisas viyaaké.

Jisas wan Gotna jémbaa yakwa yéku du wa

¹⁵ Jisas wani muséké vékusékte wani gaayé taakatake yéndén. Yéndéka némaamba du dakwa déku kukmba yéendarén. Yéténdaka Jisas wandéka baat yan du dakwa, sépémaalé kapére yan du dakwa akwi yékun yawuréndarén.

¹⁶ Yandaka det némaanmba watangndén, déké nak du dakwat kundi saapékapuk yamuké.

¹⁷⁻¹⁸ Wunga wandéka Gotna yémba kundi kwayétan du Aisaia déku kundi wani sapak wa sékérékén. Talimba Aisaia ani kundi Gotna nyéngaamba viyaatakandén:

Got wa wandén, “Wuné wani duwat wawutéka wa dé wuna jémbaa yakwa du téndékwa.

Wuné déké néma mawulé yawutéka wuna mawulé yékun yandékwa déké.

Wuné wawutu wuna Yaamambi déku mawulémba wulaae tékandékwa.

Téndu dé néma kot vékukwa néma du rate wuna kundi akwi du dakwat wakandékwa.

¹⁹ Dé katik waaruké dé.

Dé némaanmba katik waaké dé.

Dé yaambumba téte det némaanmba katik waké dé.

²⁰ Dé répkwaakwa séwaa nak katik répsékéyakngé dé.

Wani séwaat yékun kurkandékwa. Katik vaanjan-daké dé.

Dé ayélap véréknngwaakwa yaa katik vélékéyaakngé dé.

Dé nakapuk yamungandu néma yaa véréknngandékwa.

Dé wunga yate déké ayélap vékulakakwa du dak-wat yékun yandu de apamama yate déké yékunmba vékulaka-kandakwa.

Dé jémbaa yandu yéku musé male tékandékwa.

Kapérandi musé késkandékwa.

²¹ Akwi kápmaamba tékwa du dakwa déké yékunmba vékulakate wakandakwa, ‘Dé nanat yékun yakandékwa.’

Wunga wate déké kaavéré-kandakwa.”

Got wunga wandén.

Wandéka Aisaia wani kundi Jisaské viyaatakandén Gotna nyéngaamba, déku aasa kéraakapuk yalén sapak.

*“Belsebul wa mayé apa kwayékwa Jisasét.”
Naandarén.*

(Mk 3:20-30; Lu 11:14-23; 12:10)

²² Dunyan ras du nak Jisaské kure yéNDARÉN. Wani duwat kutakwa wa kure yatan. Kure téléka déku méni kiyaandéka kundi yamba bulndékwe. Yandéka Jisas dat kururéndéka nakapuk kundi bulte méni véndén.

²³ Yandéka késépéri du dakwa vétake vatvat naate wandarén, “Yéki. Wani du wan Devitna gwaal waaranga maandéka bakamu dé kapuk?”

Dé nanat yékun yandénngé Got wan du dé, kapuk yénga pulak dé?” Wunga wandarén.

²⁴ Farisi dunyan wani muséké vékute dekét deku kapmang kundi bulte wandarén, “Wani du wan Got wan du yamba wa. Kutakwana néma du déku yé Belsebul, wa déku mawulémba wulaae tékwa. Téte mayé apa kwayéndéka wa wani du wandéka kutakwa yaange yéndakwa.” Naandarén.

²⁵ Wunga wandaka Jisas deku mawulé vékusékte det wandén, “Ani kundi ma véku. Néma gaayémbe rakwa dunyan mawulé vétik yate kémbe kém kutéke rate waariyamunaae katik tésékéyakngé daré. Nakurak gaamba yarékwa du dakwa mawulé vétik yate deku kapmang waariyamunaae de waak katik tésékéyakngé daré.

²⁶ Wani kundiké ma vékulaka. Kutakwana néma du Satan déku dunyansale wunga téndakwa. De mawulé vétik yate deku dunyansale waariyamunaae de katik tésékéyakngé daré. Guné wunat wangunén pulak, Satan déku kém yaange yéendarénngé wandu de katik tésékéyakngé daré. Satan wunga jémbaa yamba yandékwe wa.

²⁷ “Guné wunéké ani kundi wangunéngwa. Kutakwana néma du, Belsebul wuna mawulémba téte wa wunat mayé apa tiyaandéka wawutéka wa kutakwasé yaange yéndakwa. Naangunéngwa. Wan papukundi wa wangunéngwa. Guna du ras de waak wandaka kutakwa yaange yéndakwa. Guna du wunga yandaka guné det anga yamba wangunéngwe,

‘Belsebul guna mawulémba téte mayé apa kwayéndéka wa wangunénga kutakwasé yaange yéndakwa.’ Det wunga wakapuk yate kamuké guné wunat wani kundi wo? Wuné dele nakurak jémbaa yawutéka de wa vékusékdakwa. Guné wunéké papukundi wa wangunéngwa.

²⁸ Ma véku. Gotna Yaamambi wuna mawulémba téte wunat mayé apa tiyaandékwa. Tiyaandéka wuné kutakwat wawutéka wa yaange yéndakwa. Guné wani musé véte anga vékusék-ngangunéngwa. Got néma du rate du dakwaké yékunmba véké yandékwa sapak wa yaan.

²⁹ “Ani kundi ma véku. Du nak mayé apa yakwa duna gaamba wulaae déku musé baka kéraamuké, taale wani duwat kure jorikat gikandékwa. Gitake déku gaamba wulaae déku musé baka kéraakandékwa. Wani kundiké ma vékulaka. Satan dé wani mayé apa yakwa du pulak wa. Wuné wani duwat jorikat gikwa du pulak a. Wuna mayé apa Satanna mayé apat wa taalékéran.

³⁰ “Wunale jémbaa yakapuk yakwa du dakwa de wuna maama wa téndakwa. Wuné du dakwat wawutéka de wuna kémba téndakwa. Wuna du dakwat yékun yakapuk yakwa du dakwa de wuna du dakwat yaavan kutndakwa.

³¹ “Wani muséké vékulakate gunat wawutékwa. Du dakwa kapérandi musé ye wani kapérandi muséké kalik ye yaasékandaru, wa Got yandarén kapérandi musé yasnyéputi-kandékwa. Du dakwa kapérandi kundi watake wani kapérandi kundiké kalik ye yaasékandaru, wa Got wani

kapérandi musé yasnyéputi-kandékwa. De wasélékte kapérandi kundi Gotna Yaamambiké wamunaandaru, wa Got wani kapérandi musé katik yasnyéputiké dé.

³² Wuné Duna Nyaan, du dakwa wunat wasélékte wunéké kapérandi kundi watake wani kapérandi kundiké kalik ye yaasékandaru, wa Got wani kapérandi musé yasnyéputi-kandékwa. De wasélékte Gotna Yaamambiké kapérandi kundi wamunaandaru, wa Got wani kapérandi musé katik yasnyéputiké dé. Bulaa katik yasnyéputiké dé. Kukmba sérémaa sérémaa waak katik yasnyéputiké dé.” Jisas wunga wandén.

Kapérandi mawulé vékukwa du kapérandi kundi bulndakwanngé wandén

(Lu 6:43-45)

³³ Wani kundi watake Jisas det anga wandén, “Yéku miyémba yéku sék vaakundakwa. Kapérandi miyémba kapérandi sék vaakundakwa. Nané miyé sékét véte wa vékuséknangwa, yéku miyé, kapérandi miyéké waak.

³⁴ Guné Farisi dunyan, guné duwat tikwa kaambe pulak wa yaténgunéngwa. Guné kapérandi mawulé male vékungunéngwa. Yate yéku kundi yénga pulak bulké guné? Du dakwa deku mawulémba vékulakate wa kundi bulndakwa.

³⁵ Yéku mawulé vékukwa du dakwa de yéku musé yate yéku kundi bulndakwa. Kapérandi mawulé vékukwa du dakwa de kapérandi musé yate kapérandi kundi bulndakwa.

³⁶ “Ma véku. Gunat wawutékuwa. Got néma kot vékute néma du randa nyaa akwi du dakwat

Got waatakundu de bulndarén néma kundi, bulndarén baka kundi, bulndarén akwi kundi dat waambule kaatakandakwa.

³⁷ Kukmba guna kundi akwi vékutake rasét wakandékwa, ‘Guné yéku musé yakwa du wa.’ Watake rasét wakandékwa, ‘Guné kapérandi musé yakwa du wa.’ Got wunga wakandékwa.” Jisas Farisi dunyansat wunga wandén.

Jisas kulé apanjémba nak yandénngé dat wandarén

(Mk 8:11-12; Lu 11:29-32)

³⁸ Wani kundi wandéka apakundiké vékuséngwa du ras, Farisi du ras de wunga Jisasét wandarén, “Néma du, nané vékapuk yananén kulé apanjémba nak yaménu véké mawulé yanangwa. Méné yaménu nané ve vékusék-nganangwa. Got wandéka wa yaaménén. Wunga vékusék-nganangwa.”

³⁹ Wunga wandaka det wandén, “Ani sapakmba yatékwa du dakwa kapérandi musé yatépékandakwa. De Gorét wa kuk kwayéndarén. Wunat wangunén kulé apanjémba katik yaké wuté. Gotna yémba kundi kwayétan du Jona talimba yandén pulak male yakawutéka.

⁴⁰ Talimba Jona gaan kupuk nyaa kupuk néma gukwamina biyaamba kwaandén pulak, wuné Duna Nyaan rémngé yandakwa kwaawumba gaan kupuk nyaa kupuk kwaakawutéka.

⁴¹ “Talimba Ninivemba tan du dakwa Jonana kundi vékutake yandarén kapérandi musé yaasékandarén. Jona néma du téndéka wuné amba téte kundi bulkwa du wuné néma du téte Jonat wa taalékérawutén. Kukmba Got néma

kot vékute néma du randa sapak Ninivemba tan du dakwa waarape Gotna ménimba téte wakandakwa, 'Jona nanat Gotna kundi kwayéndéka nané vékute yananén kapérandi musé yaasékatake Gotna kundi yékunmba vékunanén. Jisas Jonat taalékére gunat Gotna kundi wandéka guné yangunén kapérandi musé yaasékatake Gotna kundi yamba vékungunéngwe. Wunga yate guné néma kapérandi musé wa yangunén.' Wunga wakandakwa.

⁴² “Talimba néma taakwa nak, ani sékaa taalémba yaae néma du Solomonna kundi vékuké yaambumba kulémba yélén. Dé nyaangét vékupukaakwa du téndéka wuné amba téte gunale kundi bulkwa du wuné nyaanngét vékupukaakwa du téte Solomonét wa taalékérawutén. Kukmba Got néma kot vékute néma du randa sapak wani néma taakwa waarape Gotna ménimba téte gunat wakalékwa, ‘Wuné sékaa taalémba yaawutén. Yaae Solomonna kundi vékuwutén. Jisasna kundi Solomonna kundit wa taalékéran. Guné Jisasna kundi yamba vékungunéngwe wa. Wunga yate néma kapérandi musé wa yangunén.’ Naakalékwa wani taakwa.” Jisas wunga wandén det.

Kutakwa yaange ye waambule yaalénngé Jisas wandén

(Lu 11:24-26)

⁴³ Wani kundi watake Jisas det anga wandén, “Ani kundi ma véku. Kutakwa ye nak duna mawulémba wulaae te yaasékatake yélén. Maas

viyaakapuk yakwa taalémba yeyé yaayate taaléké waaklén lé ramuké.

⁴⁴ Waakpatiye walén, ‘Wuné talimba rawutén gaat waambule yékawutékwa.’ Wunga watake waambule ye vélén wani duna mawulé yékun ye baka téndéka.

⁴⁵ Vétake ye kutakwa taambak kaayék vétik (7) we kure yaalén. Kukmba kure yaalén kutakwasé yan kapérandi musé wa taale yaan kutakwa yan kapérandi musat taalékéran. Wani kutakwa akwi wani duna mawulémba wulaae téndarén. Talimba nak kutakwa déku mawulémba wulaae téléka ayélapkéri kapérandi musé yandén. Rékaamba kutakwa déku mawulémba wulaae téndaka wani du némaamba kapérandi musé yandén. Wani kundiké ma vékulaka. Némaamba kapérandi musé yan du yatan pulak, bulaa yatékwa du dakwa wunéké yékunmba vékulakapuk yate baka yatéte némaamba kapérandi musé yakwa du dakwa wa tékandakwa.” Det wunga wandén.

*Jisas déku aasa déku waayékanjeké wandén
(Mk 3:31-35; Lu 8:19-21)*

⁴⁶ Jisas du dakwat wayéka kundi kwayéténdéka déku aasa, déku waayékanje waak ye kaapamba téndarén. Tété dale kundi bulké mawulé yandén.

⁴⁷ Yandaka du nak wa wulaae Jisasét anga wandén, “Ma véku. Ména aasa, ména waayékanje yaae kaapamba tété ménale kundi bulké mawulé yandakwa.”

⁴⁸ Wunga wandéka Gotna kémngé det yakwasnyéké mawulé yate dat wandén, “Wuna aasa waayékanje yénga pulak daré?”

⁴⁹ Wunga watake déku dunyansat déku taambat wakwasnyéte wandén, “Ma vé. An wuna aasa, wuna waayékanje a.

⁵⁰ Anjorémba rakwa du wuna aapa déku kundi vékute wandékwa pulak yakwa du dakwa wan wuna waayékanje, wuna nyangengu, wuna aasa pulak wa yaténdakwa.” Naandén Jisas.

13

Jisas gwaaménja kundi wandén wit sék yaasnyan duké

(Mk 4:1-9; Lu 8:4-8)

¹ Wani nyaa Jisas kundi wasékéyaktake gaa taakatake néma gu kwaawut yéndén. Ye néma gu kwaawu tékwamba randén.

² Randéka némaamba du dakwa wa yaae dé ranmba jaawundarén. Jaawundaka, de déku kundi yékunmba vékundarénngé mawulé yate, wa botmba waare néma gu kwaawumba awulaka yépulak naae randén. Randéka du dakwa néma gu kwaawu aarkémba tékésendarén.

³ Téndaka det késépéri gwaaménja kundi wandén. Taale det anga wandén: “Du nak déku yaawimba wit sék yaasnyéké yéndén.

⁴ Ye yaasnyéndéka wit sék ras yaambumba vaakéndarén. Vaakére baka randaka api wa yaae kéraae akwi kawuran.

⁵ Wit sék ras matuale ran ayélap kępmaamba vaakérén. Vaakére bari buréle waaréndarén.

⁶ Waaréndaka néma nyaa véndéka méngi kurkale kurkapuk ye rékaa ye kiyaandarén.

⁷ Wit sék ras raamény waara ténmba vaakérén. Vaakére randaka raamény waara wa wure waare taakatépan.

⁸ Wit sék ras yéku kępmaamba vaakérén. Vaakére wamba re yékunmba wuréndarén. Wure waare yéku sék vaakundarén. Ras sék ayélap (30) vaakundarén. Ras rékaamba (60) sék vaakundarén. Ras némaamba (100) sék vaakundarén.”

⁹ Jisas wunga watake wandén, “Guné vékuséknge mawulé ye kurkasale waan taake kurkale vékwe wa vékusék-ngangunéngwa.” Naandén Jisas.

Jisas gwaaménja kundi wandékwanngé det wandén

(Mk 4:10-12; Lu 8:9-10)

¹⁰ Wani kundi kundi wandéka Jisasna dunyan yaae dat wandarén, “Kamuké méné det gwaaménja kundi wo? Méné det gwaaménja kundi wapékaté-ménéngwa wa de ména kundi kurkale vékuké yapatindakwa.”

¹¹ Wunga wandaka det wandén, “Got néma du rate du dakwaké yékunmba vékandékwa. Véndu de déku kémba tékandakwa. Wani muséké talimba Got paakundén kundi wa. Paakutake bulaa yi naandékwa, guné wani muséké vékusékngunénggé. Nak du dakwa katik vékuséknge daré.

¹² Yéku mawulé vékukwa du dakwa wuna kundi vékundakwa. Wuna kundi yékunmba vékukwa du dakwa kukmba Gotna akwi kundiké yékunmba vékusék-ngandakwa. Wuna kundi

yékunmba vékukapuk yakwa du dakwa wandakwa, ‘Nané Gotna kundi vékuséknangwa.’ Wunga watake kukmba déku kundiké yékéyaak yate baka yatékandakwa.

¹³ Wani du dakwa deku ménimba véndarén muséké yamba yékunmba vékuséknakwe wa. Wani du dakwa deku waanmba vékundarén kundiké yamba yékunmba vékuséknakwe wa. Yandaka wa det gwaaménja kundi wawutékwa.

¹⁴ Deké Gotna yémba kundi kwayétan du Aisaia talimba Gotna nyéngaamba viyaatakandén kundi bulaa wa sékérékén. Got wandéka Aisaia du dakwaké déku kundi anga viyaatakandén: Guné wuna kundi vékute wani kundiké katik vékuséknagé guné.

Véte yékunmba katik véséknagé guné.

¹⁵ Wunga watake wa Got Aisaiat wandén:

Wani du dakwa wuna kundi vékusékmuké kalik yandaka wa deku mawulé kapére yandékwa.

Deku waan wa kétaaktépéndarén.

Deku méni wa kusndarén.

De wuna kundi vékuséknagé mawulé yamunaae, wa wuna kundi vékuséknagatik daré.

Deku waan kuttépékapuk yamunaae, wa yékunmba vékukatik daré.

Deku méni laamunaae, wa yékunmba vékatik daré.

Wunga yamunaae, wa wuna kundi yékunmba vékundu wa det kururékatik wuté.

Got deku mawuléké Aisaiat wunga wandén. Wandéka Aisaia déku kundi déku nyéngaamba viyaatakandén.” Naandén Jisas.

16 Wunga watake Jisas déku dunyansat wandén, “Guna mawulé wan deku mawulé pulak yamba wa. Got gunat wa yékun yandén. Yandéka guna mawulé yékun wa tékwa. Téndéka guné yékunmba véte, yékunmba vékute, kurkale vékuséknungwa.

17 Ani kundi ma véku. Gotna yémba kundi kwayétan némaamba dunyansé, Gotna némaamba du dakwa ras waak, talimba yatéte a yawutéka véngunéngwa jémbaa véké néma mawulé yate de yamba véndakwe wa. De wawutéka a vékungunéngwa kundi vékuké néma mawulé yate de yamba vékundakwe wa. Yi wan wanana wa.” Jisas wunga wandén.

Jisas wani gwaaménja kundina wambukundi kaapa yandén

(Mk 4:13-20; Lu 8:11-15)

18 Wani kundi watake Jisas anga wandén, “Wit sék yaasnyan duké wawuténgwa gwaaménja kundiké wawutu guné vékuké ya.

19 Got néma du rate du dakwaké yékunmba véké yandékwa kundi, wani kundi du dakwa ras baka vékundakwa. Véku de wani kundiké yamba yékunmba vékuséknungwa wa. Wani du dakwa wan yaambumba vaakéréngwa wit sék pulak wa. De taale wani kundi yékunmba vékundakwa. Vékundaka Satan yaae wani kundi kéraae kure yéndékwa. Yéndéka wa wani kundiké yékéyaak yandakwa.

20 Du dakwa ras matuale ran képmambaa vaakéréngwa wit sék pulak wa. De wani kundi bari

vékundakwa. Vékute taale wani kundiké mawulé yate mawulé tawulé yandakwa.

²¹ Yate yamba yékunmba vékulakandakwe wa. Wani kundi deku mawulémba daawulikapuk yandéka de yamba yékunmba vékulakandakwe wa. Yandaka wa nak du Gotna kundiké kalik yate det yaavan kutndaka kapérandi musé ras déké yaandéka wa Gotna kundi bari yaasékandakwa.

²² Du dakwa ras wan raamény waaramba vaakéréni wit sék pulak wa. De Gotna kundi taale yékunmba vékundakwa. Vékute ani kępmaana muséké male vékulakate yéwaa, musé asé kéraaké vékundakwa. Wani musé wa Gotna kundit taakatépékwa. Taakatépéndéka wani du dakwa Gotna jémbaa yaasékandakwa.

²³ Du dakwa ras wan yéku kępmaamba vaakéréni wit sék pulak wa. De Gotna kundi yékunmba vékute, wandékwa pulak yate, déku kundi yékunmba vékusékndakwa. Vékusékte yéku jémbaa yandakwa déké. Ras déké yéku jémbaa ayélapkéri yandaka, de ras déké yéku jémbaa némaamba yandaka, de ras déké yéku jémbaa némaamba-sékéyak yandakwa.” Naandén Jisas det.

Kapérandi waaraké Jisas gwaaménja kundi wandén

²⁴ Wani kundi watake Jisas gwaaménja kundi nak waak anga wandén, “Got néma du rate du dakwaké yékunmba vékandékwa anga. Du nak déku yaawimba yéku wit sék yaasnyéndén.

²⁵ Yaasnyéndéka du dakwa gaan yundé kwaan-daka wani duna maama yaae kapérandi waara jé yéku wit sékna nyéndémba yaasnyétake yéndén.

²⁶ Yéndéka kukmba wit sék buréle waare sék vaakuké yandéka véndarén kapérandi waara wani wirale téndéka.

²⁷ Vétake jémbaa yakwa dunyan ye wani yaaw-ina duwat wandarén, ‘Néma du, talimba méné yéku wit sék wa yaasnyéménén.

²⁸ Yénga pulak ye dé wani kapérandi waara jé waaréto?’ Wunga wandaka det wandén, ‘Nana maama nak wa yaae wani musé yan.’ Wunga wandéka de jémbaa yakwa dunyan dat wandarén, ‘Wani kapérandi waara pélnanénngé méné mawulé yo?’

²⁹ Wunga wandaka det wandén, ‘Yamba wa. Kapérandi waara pélte ras yéku wirale ka pélnguna. Kapérandi waara katik pélké guné. Baka tékwak.

³⁰ Yéku wit kapérandi waarale véréti yénga waarétémberu. Waare sék vaakumberu wit sék sékuké yakwa dunyansat anga wakawutékwa, “Taale wani kapérandi waara pélte guné tayémba paatéké ya. Paatétake guné yaamba tuké ya. Yatake wit sékwe wuna kakému taakawutékwa gaamba guné taakaké ya.” Wunga wakawutékwa wit sékuké yakwa duwat.’ Naandén.” Jisas wunga wandén.

Mastet sékngé Jisas wandén

(Mk 4:30-32; Lu 13:18-19)

³¹⁻³² Wani kundi watake Jisas kundi nak waak anga wandén, “Got néma du rate du dakwaké yékunmba vékandékwa. Wani du dakwa taale

makalkéri kém tékandakwa. Kukmba néma kém tékandakwa. Wani kém wan miyé nakna sék pulak wa. Wani miyé sékna yé mastet wa. Mastet sék nak miyé sék pulak yamba wa. Wani miyé sék wan makalkéri sék wa. Nana kápmaamba tékwa akwi nak sék wan némaan wa. Du nak wani miyé sék kéraae yaawimba taawundén. Taawundéka bari waare némaan ye wani yaawimba tékwa miyat taalékérandén. Néma miyé téndéka api yaae wani miyé gaalémba kwaan séte randarén.” Naandén.

Yiské wandén Jisas

(Lu 13:20-21)

³³ Wani kundi watake nak kundi anga wandén, “Got néma du rate du dakwaké yékunmba vékandékwa. Wani du dakwa kulémawulé kéraate kulé du dakwa wa yaalakandakwa. Wani du dakwa wan yis pulak wa. Taakwa nak yis kéraae plauale kulotlén. Kulotléka wani plaua nak pulak yaalandén. Nak pulak yaalan pulak, Gotna du dakwa kulé du dakwa yaalakandakwa.” Naandén Jisas det.

Jisas det gwaaménja kundi male wandén

(Mk 4:33-34)

³⁴ Jisas késépéri gwaaménja kundi du dakwat wandén. Kundi det kaapamba yamba wandékwe wa. Gwaaménja kundimba male det wandén.

³⁵ Det gwaaménja kundi wunga wandéka Gotna yémba kundi kwayétan du nakna kundi wa sékérékén. Wani du talimba Gotna nyéngaamba Jisaské anga viyaatakandén:

Wuné gwaaménja kundi det wakawutékwa.

Talimba Got k pmaa yandén sapak d ku kundi ras
paakund n wa.

Paakutakand ka ran kundi bulaa a
wakawutékwa.

*Kapérandi waarak  wandén gwaaménja kund-
ina wambukundi kaapa yandén*

³⁶ Jisas jaawuwe tékésén du dakwa yaas katakake
gaamba nak wulaandén. Wulaandéka d ku
dunyansé d k  wulaae dat wandarén, “Wani
kapérandi waarak  gwaaménja kundi waménén.
Bulaa wani muséké ma waménu nan  kurkasale
vékusék-nganangwa.”

³⁷ Wunga wandaka Jisas det wandén, “Y ku wit
s k yaasnyan du wan wun  wa. Wun  Duna
Nyaan.

³⁸ Wani yaawi wan k pmaamba t kwa akwi
gaay  wa. Y ku wit s k wan Gotna k mba yaalan
du dakwa wa. Kapérandi waara wan Satanna du
dakwa wa.

³⁹ Kapérandi waara yaasnyan du wan Satan
wa. Wit s kundakwa sapak wan kuks k yakmba
yaak  yakwa sapak wa, ani k pmaa k sna sapak
wa. Wit s kukwa dunyan wan Gotna kundi kure
gaayakwa dunyan wa.

⁴⁰ Kapérandi waara p le yaamba tundara
pulak, kukmba ani k pmaa k sna sapak, de
kapérandi mus  yakwa du dakwat wunga yakan-
dakwa.

⁴¹ Wun  Duna Nyaan wun  wawutu wuna
kundi kure gaayakwa du akwi genge gaayémba
y te Gotna du dakwale t te kapérandi mus 
yakwa du dakwat kéraakandakwa. Akwi

kapérandi musé, du dakwana mawulé yaavan kurkwa akwi musé waak kéraakandakwa.

⁴² Kéraae de wani du dakwa, wani kapérandi musé waak néma yaamba vaanjanda-kandakwa. Vaanjandandaru kapérandi musé yan du dakwa wani yaamba yaante de néma kaangél vékukandakwa. Vékute géraakandakwa. Yéku taalémba raké mawulé yate némaamba géraakandakwa.

⁴³ Wani sapak Gotna du dakwa dale rakan-dakwa, déku gaayémba. Deku aapa Got pulak wa rakandakwa. Rate de nyaa véte kaalékwa pulak wa rakésékandakwa. Guné vékuséknge mawulé ye kurkale waan taake ma yékunmba vékungunék.” Jisas wunga wandén déku dun-yansaf.

Paakutakandarén yéwaa vén duké Jisas wandén

⁴⁴ Wani kundi watake anga wandén, “Got néma du rate du dakwaké yékunmba vékandékwa. Wani du dakwa déku kémba yaalakandakwa. Déku kémba raké yandakwa yapaté wan néma musé wa. Du dakwa wunga raké néma mawulé yakan-dakwa. Yandaru deku mawulé ani duna mawulé pulak wa tékandékwa. Wani du ye yaawimba nak véndén, némaamba yéwaa paakwe rémtépé-takandaka téndéka. Vétake mawulé tawulé yate, wani yéwaa kéraaké néma dusék yandén. Yatake nakapuk rémtépétake ye déku musé akwi kwayéte yéwaa kéraae wani yéwaat kwayéte némaamba yéwaa véndén yaawi kéraandén.” Naandén Jisas.

Kusondakwa yéku gaaviké wandén Jisas

⁴⁵ Wani kundi watake Jisas anga wandén, “Got néma du rate du dakwaké yékunmba vékandékwa. Wani du dakwa déku kémba yaalakandakwa. Déku kémba raké yandakwan wan néma musé wa. Du dakwa wunga raké néma mawulé yate nak muséké katik vékulakaké daré. Yandaru deku mawulé ani duna mawulé pulak tékandékwa. Du nak déku jémbaa yate kusondakwa yéku gaaviké waakndén.

⁴⁶ Waake yéku gaavi nak vétake wani gaavi kéraaké néma mawulé yandén. Yate nak muséké vékulakakapuk yate déku musé akwi kwayéte némaamba yéwaa kéraandén. Kéraae wani yéwaat akwi kwayétake wani yéku gaavi kéraandén.” Naandén Jisas.

Aaswurké wandén Jisas

⁴⁷ Wani kundi watake Jisas nak kundi anga wandén, “Got néma du rate du dakwaké yékunmba vékandékwa. Wani du dakwa déku kémba rakandakwa. Kukmba déku du dakwa déku kémba yaalakapuk yan du dakwat waak anga pévukandékwa. Kukmba ani du yandarén pulak yakandékwa. Du nak aaswut néma gu kwaawumba taawutakandéka kwaandéka késpulak nakpulak gukwami wa wulaan.

⁴⁸ Wulaandaka aaswut vékulékndéka wutépét témbétsondarén. Témbétsotake rate gukwami pévundarén. Péve yéku gukwami kéraae dismba taakandarén. Taakate kapérandi gukwami vaan-jandandarén.

⁴⁹⁻⁵⁰ Kukmba ani kápmaa kés kwa sapak Got wandu déku kundi kure gaayakwa dunyan

wunga yakandakwa. De gaaye Gotna du dakwale téte kapérandi musé yakwa du dakwat kéraae néma yaamba vaanjandakandakwa. Vaanjandandaru kapérandi musé yan du dakwa wani yaamba yaante néma kaangél vékukandakwa. Vékuute géraakandakwa. Yéku taalémbe raké mawulé yate némaamba géraakandakwa.” Naandén Jisas.

Talimba vékunderén kundi, kulé kundiké waak wandén

⁵¹ Wani kundi watake Jisas det anga waatakundén, “Guné wani kundiké akwi guné kurkasale vékusékék?” Wunga waatakundéka wandarén, “Yi. A vékuséknangwa.”

⁵² Wunga wandaka det wandén, “Apakundiké vékuséknangwa du wuna jémbeamba yaale de néma gaana du pulak wa. Dé déku gaamba wulaae talimba taakandén musale kulé musé waak kure yaandékwa. Kure yaandékwa pulak, de deku mawulémba vékuute talimba vékunderén kundi, Gotna kémngé kulé kundi waak kwayéndakwa.” Naandén Jisas.

*Nasaretsé Jisasét kuk kwayéndarén
(Mk 6:1-6; Lu 4:16-30)*

⁵³ Wani kundi watake Jisas wani gaayé taakatake yéndén.

⁵⁴ Ye déku gwalepangemba saambake Gotna kundi bulndakwa gaamba du dakwat Gotna jémbeaké yakwasnyéndén. Yakwasnyéndéka de vatvat naate wandarén, “Yéki. Yénga pulak dé wani muséké vékusékék? Yénga pulak ye dé talimba vékapuk yananén kulé apanjémbe yo?

⁵⁵ Dé gaa kurkwa duna nyaan wa. Déku aasa wan Maria wa. Déku waayékanje wan Jems, Josep, Saimon, Judas.

⁵⁶ Déku nyangengu akwi nanale yaréndakwa. Dé néma du yamba yé wa. Wa baka du wa. Wunga vékuséknangwa. Yamba dé wani kundi kéraak?”

⁵⁷ Wunga watake déku mayé apaké vékusékngapuk yate déké kalik yandarén. Yandaka Jisas det anga wandén, “Gotna yémba kundi kwayékwa duké de nak gaayé du dakwa wa wakwa, ‘Wan néma du wa. Dé yéku jémbaa wa yandékwa.’ Wunga wandaka déku kém déku gwalepangemba tékwa du dakwa waak déké wandakwa, ‘Wan baka du wa. Nané pulak du wa.’ Wunga wandakwa.” Naandén Jisas.

⁵⁸ Jisasna gwalepangemba tékwa du dakwa déké yékunmba vékulakakapuk yandaka Jisas wani gaayémba du dakwa talimba vékapuk yandarén kulé apanjémba némaamba yamba yandékwe wa.

14

Baptais kwayétan du Jon wa kiyaaan

(Mk 6:14-29; Lu 3:19-20; 9:7-9)

¹ Wani sapak Galilimba tékwa du dakwana néma du déku yé Herot Jisaské wandaka vékundén.

² Vékute déku jémbaa yakwa dunyansat wandén, “Wani du wan baptais kwayékwa du Jon wa. Talimba wawutéka déku kumbu sékundarén. Sékundaka kiyaae bulaa nakapuk taamale wa waarapndén. Taamale waarape néma mayé apa

kéraae wani apanjémba yandékwa.” Naandén Herot.

³⁻⁴ Talimba Herot déku aanyé Filipna taakwa kéraandén. Wani taakwa yé Herodias. Kéraandéka Jon dat wandén, “Ména aanyé wunga randéka déku taakwa kéraaménén wan sépélak yaménén. Got wani muséké watépéndékwa.” Wunga wandéka Herodias Jonna kundiké kalik yate waléka Herot léku kundi vékute wandéka déku dunyan yaae Jonét kulkiye senét giye dé kalapusét kure yéendarén.

⁵ Kure ye taakandaka kalapusmba kwaandéka Herot dat viyaandéknge mawulé yandén. Yandéka Juda du dakwa wa wan, “Jon wan Gotna yémba kundi kwayékwa du wa.” Wunga wandaka Herot Jonét viyaandékmuké wup yandén.

⁶ Nak nyaa du ras yaae Herorale jaawuwe rate Herotna aasa dé kéraalén nyaaké vékulakate kakému karéendarén. Karéndaka Herodiasna takwanyan yaae wani dunyanséna ménimba téte kétilén. Kétiléka Herot véte néma mawulé yandén.

⁷ Yate lat wandén, “Musé ras kwayéwuténnge mawulé yanyénu wani musé kwayékawutékwa. Wawutén pulak yakawutékwa. Yi wan wanana wa.”

⁸ Wunga wandéka ye léku aasat walén, “Dé wunat musé nak tiyaaké wandékwa. Kamu muséké waké wuté?” Wunga waléka léku aasa Jon talimba wandén kundiké wayéka kalik yapékaréte walén, “Baptais kwayékwa du Jon, déku maaka. Wunga kéraanyénu kiyaandénngé vékusék-ngawutékwa.” Naaléka léku takwanyan

yaae Herorét walén, “Baptais kwayékwa du Jonna kumbu sékwe amba dismba ma taake wunat tiyaaménék.”

⁹ Wunga waléka Herot wunga yamuké kalik yate vékulaka vékulaka naandén. Takamba kundi we gite wa wakakét yandén. Yi wan wanana wa naandén. Naandéka dale rate kakému karan dunyan wa vékunderén. Wandén kundiké vékulakate, nak kundi wamuké kalik yate wa yi naandén.

¹⁰ Naatake wandéka déku du ye kalapusmba wulaae Jonna kumbu sékunderén.

¹¹ Sékwe maaka dismba taake wani takwanyanét kure ye kwayéendarén. Kwayéndaka kure ye léku aasat kwayélén.

¹² Wunga yandaka Jonna dunyansé yaae déku pusaa kéraae kure ye rémndarén. Rémtake ye Jisasét wani muséké saapéndarén.

Jisas némaamba (5000) dunyansat kakému kwayéndén

(Mk 6:31-44; Lu 9:10-17; Jo 6:1-13)

¹³ Jisas wani kundi vékutake wani gaayé taakatake botmba waare du yarékapuk taalat yéndén. Dé kapmang yéndén, botmba. Yéndéka du dakwa déké kundi vékutake deku gaayé taakatake kępmaamba dé yénét yéndarén.

¹⁴ Yéndaka Jisas néma gu kwaawu wutépét yaae bot taakatake véndén némaamba du dakwat. Vétake deké sémbéraa yate baat yan du dakwa nyambalé, sépémaalé kapére yan du dakwa nyambalésat waak kururéndén.

¹⁵ Garambu yandéka Jisasna dunyansé déké yaae dat wandarén, “Garambu a yakwa. An

du yarékapuk taalé a. Ma waménu ani du dakwa gaayét yéndaru. Ye deku kakému kéraakandakwa.”

¹⁶ Wunga wandaka det wandén, “De yéendaréngé wuné katik waké wuté. Guné det kakému ma kwayéngunék.”

¹⁷ Naandéka wandarén, “Nané némaamba kakému yamba yé wa. Makal bret taambak, gumba kutndarén gukwami vétik wunga male rakwa.”

¹⁸ Naandaka wandén, “Ma kure yaa wunéké.” Naandén.

¹⁹ Wunga wandéka kure yéndaka wamba tékésén du dakwat wandén, waaramba randaréngé. Wandéka randaka makal bret taambak gukwami vétik kéraae kure téte nyéret yaasawure véte Gorét wandén, “Yéku musé a tiyaaménén. Wan yékun wa.” Naatake bret bule déku dunyansat kwayéndén. Kwayéndéka du dakwat muni waate kwayéendarén.

²⁰ Kwayéndaka akwi du dakwa kurkale kandarén. Kandaka bret ras baka randéka Jisasna dunyansé kémbi tambavétik maanmba kaayék vétik (12) wunga laakwandaka vékulékén.

²¹ Wani bret kan du wan 5,000 pulak wa. Némaamba dakwa nyambalé waak wa wamba rate kandarén.

Jisas gutakumba yéténdén

(Mk 6:45-52; Jo 6:16-21)

²² Jisasna dunyansé wunga yandaka Jisas det wandén, “Guné botmba waare ma taale yéngunék, néma gu kwaawuna nak sakwat.”

Wunga wandéka déku dunyansé yéndaka wani du dakwat wandén, deku gaayét yéendarénggé.

²³ Wandéka de yéndaka dé kapmang némbat waaréndén Gorale kundi bulké. Waare nyaa daandéka dé kapmang randén némbumba.

²⁴ Randéka déku dunyansé yén bot ye néma gu kwaawu nyéndémba téndéka wimut kutndéka bot némaamba waaré daan.

²⁵ Yandéka yé gérké yaténdéka Jisas gutakumba déku dunyanséké yéndén.

²⁶ Yéténdéka dat véte bérundarén. Bérute wandarén, “Wan gaamba wa yaatéka.” Wunga wate néma wup yate némaanmba waawakndarén.

²⁷ Waawakndaka Jisas det bari wandén, “An wuné a yaatéka. Guné wup yaké yambak. Yéku mawulé vékute ma yaréngunék.” Naandén det.

²⁸ Wani kundi wandéka Pita Jisasét anga wandén, “Néman Du, wan méné yaatémenan, wunat ma waménu wuné gutakumba ménéké yaakawutéka.”

²⁹ Naandéka wandén, “Méno, ma yaa.” Wunga wandéka bot yaasékatake daawuliye gutakumba baasnyé ye ye Jisas ténét yéké yandén.

³⁰ Yate wimut kutndéka néma gu waarapndéka véte wup yandén. Wup ye gumba daawuliké yandén. Yate waandén, “Néman Du, wuné ma kut.”

³¹ Wunga wandéka dat bari kutte wandén, “Kamuké méné ména mawulémba anga wak, ‘Jisas wuné kurké dé mayé apa yo kapuk?’ Wunga wambak. Wunéké ma yékunmba vékulaka.”

³² Wunga watake dat kure ye botmba waarémbéréka wimut késén.

³³ Késndéka botmba ran dunyansé déku yé kavérékte wandarén, “Méné Gotna nyaan wa. Yi wan wanana wa.” Naandarén.

*Genesaretmba Jisas det kururéndén
(Mk 6:53-56)*

³⁴ Jisas déku dunyansale néma gu kwaawu nak sakwat botmba ye Genesaretna taalémba saambakndarén.

³⁵ Saambakndaka wani gaayémba yatékwa du dakwa Jisaské vékusékndarén. Vékusékte wani taalémba tékwa du dakwat kundi wasatindaka de baat yan du dakwa nyambalé, sépémaalé kapére yan du dakwa nyambalé waak kure yéndarén Jisaské.

³⁶ Kure yéndaka deku mawulémba wandarén, “Nané déku sépémba kure wa yékun yakanangwa. Déku sépémba kurké yapatiye déku laplapmba male kutnanan wa yékun yakanangwa.” Wunga wate Jisasét wandarén, “Méné yi naaménu nané ména laplapna waambumba male kurkanangwa.” Wunga watake déku laplapmba kure wa yékun yandarén.

15

*Gotna kundi wa taalékéran gwaal waaranga maandéka bakamuna kundit
(Mk 7:1-13)*

¹ Wani sapak Farisi dunyan ras, apakundiké vékuséknngwa dunyan ras, wunga Jerusalem taakatake Jisasale bulké yéndarén.

² Ye dat wandarén, “Nana gwaal waaranga maandéka bakamu anga wandarén, ‘Kakému

kaké yate taale wananén pulak guna taamba kurkasale ma yakwasnyéngunék. Wunga yatake guné Gotna ménimba yékunmba yatékangunéngwa.’ Wunga wandaka nané kakému kaké yate taale nana taamba wandarén pulak kurkale yakwasnyéngwa. Kamuké daré ména dunyan nana gwaal waaranga maandéka bakamu wan kundi vékukapuk yo? De kaké yate taale deku taamba nana gwaal waaranga maandéka bakamu wandarén pulak yamba kurkale yakwasnyéndakwe wa.”

³ Wunga wandaka det wandén, “Guné yénga pulak dé? Kamuké guné guna gwaal waaranga maandéka bakamuna kundi male vékute Gotna kundiké kuk kwayu?”

⁴ Got anga wandén, ‘Guné guna aasa aapat ma yékun ya.’ Wunga watake anga waak wandén, ‘Du nak déku aasa aapaké kapérandi kundi bulndu guné wani duwat ma viyaangunu yénga kiyaandu.’

⁵ Wunga wandéka guné Gotna kundiké kuk kwayéte nak kundi wangunéngwa. Anga wangunéngwa, ‘Du nak déku aasa aapat anga wandu, “Ani musé Gorét kwayéwutén. Gorét kwayékapuk ye bénat kwayékatik wuté. Bénat yékun yaké yapatiwutéka.” Wunga watake déku aasa aapat yékun yakapuk yandékwan wan yékun wa. Wa Gorét wa kwayéndén.’

⁶ Guné wunga wate guna gwaal waaranga maandéka bakamuna kundi vékute Gotna kundiké kuk kwayéngunéngwa.

⁷ Guné paapu yakwa du wa. Talimba Gotna yémba kundi kwayétan du Aisaia wa wandén

gunéké. Anga wandén:

⁸ Got wa wandén, ‘Ani du dakwa wunéké yéku kundi wandakwa.

Wunga wate wunéké deku mawulémba yamba yékunmba vékulakandakwe wa.

⁹ De deku apakundi vékute wandékwa pulak yate wani kundiké wandakwa: Wan Gotna kundi wa.

Wunga wate wuna yé kavérékte baka kundiké wa bulndakwa.’ Naandén.

Got wunga wandéka wa Aisaia viyaatakandén.” Naandén Jisas.

Kapérandi mawulé vékute kapérandi musé yandarénngé wandén

(Mk 7:14-23)

¹⁰ Wani kundi watake Jisas du dakwat waandéka yaandaka det anga wandén, “Guné wuna kundi ma yékunmba véku. Vékute ani muséké ma yékunmba vékusék.

¹¹ Kangunéngwa muséké vékulakate Got katik waké dé, ‘Guné kapérandi musé yakwa du dakwa wa.’ Yamba wa. Bulngunéngwa kapérandi kundiké vékulakate Got anga wakandékwa, ‘Guné kapérandi musé yakwa du dakwa wa.’ Wunga wakandékwa.” Naandén Jisas.

¹² Wunga wandéka déku dunyansé yaae dat wandarén, “Farisi dunyan waménén kundiké kalik yandarén.” Naandarén.

¹³ Wunga wandaka Jisas ani gwaaménja kundi wandén, “Anjorémbe rakwa du wuna aapa néma yaawi nak yandén. Ye némaamba miyé taawundén wani yaawimba. Taawukapuk

yandéka baka wure waaran miyé wa méngiale pélkandékwa.” Farisi dunyanséké wa wunga wandén.

¹⁴ Watake anga wandén, “Guné Farisi dunyanséké vékulakaké yambak. De méni kiyaan du pulak wa yaténdakwa. Méni kiyaan du nak, nak méni kiyaan duwat yaambu wakwasnyéké mawulé ye, wa bét ye véréti kwaawumba vaakérkambérékwa. Yandékwa pulak wa Farisi dunyansé nak duwat Gorké yéndakwa yaambu wakwasnyéké yapatindakwa.” Naandén Jisas.

¹⁵ Wunga wandéka Pita dat wandén, “Kanangwa muséké waménén gwaaménja kundiké nanat waménu nané wani kundiké kurkale vékusék-nganangwa.”

¹⁶ Wunga wandéka wandén, “Guné waak wani kundiké yamba vékusék-ngunéngwe kapuk?

¹⁷ Ma véku. Du dakwa kandakwa musé deku biyaat daawuliye tété naae wa yéndékwa. Kandakwa musé deku mawulé yamba yaavan kutndékwe wa.

¹⁸ Bulndakwa kundi taale du dakwana mawulémba téndékwa. Du dakwana mawulémba yaalakwa muséké vékulakate wa Got wakandékwa, ‘Wan kapérandi musé yakwa du dakwa wa.’ Naakandékwa. Ani muséké vékusékte wunga wakandékwa.

¹⁹ Du dakwana mawulémba kapérandi mawulé yaalandékwa. Yaalandéka kapérandi mawulé vékundakwa, du dakwat viyaandékndakwa, dunyan nak duna taakwat kéraandakwa, dakwa nak taakwana duké yéndakwa, du dakwale kapérandi musé yandakwa, dakwa duwale kapérandi musé

yandakwa, sél yandakwa, papukundi wandakwa, nak du dakwaké kapérandi kundi wandakwa, wunga kapérandi musé yandakwa.

²⁰ Wani kapérandi mawulé du dakwana mawulémba wa yaalandékwa. Yaalandéka wa wani kapérandi musé yandakwa. Kapérandi musé yandaka Got deké wandékwa, ‘Wan de kapérandi musé yakwa du dakwa wa.’ Wunga wate yandarén kapérandi mawuléké vékulakandékwa. De gwaal waaranga maandéka bakamuna kundi vékukapuk yate deku taamba yékunmba yakwasnyékapuk yandaréngé yamba vékulakandékwe wa.” Jisas wunga wandén.

*Taakwa nak Jisaské yékunmba vékulakalén
(Mk 7:24-30)*

²¹ Wani kundi watake Jisas déku dunyansale de wani gaayé taakatake nak taalát yéendarén. Tair béré Saidon tékwa taalát yéendarén.

²² Yéndaka Kenanmba yaan taakwa nak yaalén. Lé Juda taakwa yamba wa. Nak gaayémba yaan taakwa wa Jisaské yaalén. Yaae némaamba waate walén, “Néman Du, méné Devitna gwaal waaranga maandéka bakamu wa yatéméngwa. Méné wunéke ma sémbéaa yaménu. Kutakwa nak wuna takwanyanna mawulémba wulaae téte lat yaavan kutlékwa.”

²³ Wunga waléka Jisas lale kundi nak yamba bulndékwe wa. Yandéka déku dunyansé dat wandarén, “Ani taakwa a nana kukmba yaate némaanmba waalakét yaalékwa. Ma waménu léku gaayét yélu.” Naandarén.

24 Wunga wandaka wani taakwat wandén, “Israel du dakwa wan de sipsip deku mawulé yékéyaak yandéka baka yeyé yaayandakwa pulak wa. Got wandéka wuné det male yékun yaké yaawutén. Nyéné nak gaayé taakwa wa. Israel taakwa yamba wa.”

25 Wunga wandéka yaae dat kwaati se waandé daate walén, “Néman Du, wunat ma yékun yaménu.” Naalén.

26 Wunga waléka déku mawulémba wandén, “Nané Juda nak gaayé du dakwaké, ‘Waasa wa,’ naate nana du dakwaké, ‘Nyambalé wa,’ naanangwa.” Wunga watake ani gwaaménja kundi lat wandén, “Nané nyambalé kakwa kakému kéraae waasat ka kwayénana.”

27 Wunga wandéka walén, “Néman Du, yi wan wanana wa. Wuné anga wawutékwa. Nyambalé kakému kandaka ras kápmaamba vaakéndéka deku waasa kéraae kandakwa. Méné wunat yékun yaménu wan yékun wa.” Naalén.

28 Wunga waléka wandén, “Wuné nyéna takwanyanét yékun yaké apamama yawutékwanngé wate nyéné wunéké yékunmba vékulaka-nyénéngwa. Wan yékun wa. Mawulé yanyénéngwa musé bulaa yakawutékwa.” Naandén. Wunga wandén sapak male wa léku takwanyan yékun yalén.

Jisas némaamba du dakwat kuruwuréndén

29 Jisas wani gaayé taakatake kápmaamba yéndén. Galilina néma gu kwaawu tékwanmba yéndén. Ye némbumba waare randén.

³⁰ Randéka némaamba du dakwa déké yaandarén. Maan kapére yan du dakwa nyambalé, méni kiyaan du dakwa nyambalé, apa rangwa yan du dakwa nyambalé, kundi bulkapuk du dakwa nyambalé, sépémaalé kapére yan némaamba du dakwa nyambalé ras waak, wani du dakwa nyambalé akwi kéraae yaate Jisaské yaandarén. Yaae wani du dakwa nyambalé Jisasna maanale taakandarén. Taakandaka det kuruwuréndén.

³¹ Kururéndéka wamba rakésén du dakwa véndarén. Kundi bulkapuk yan du dakwa nyambalé nakapuk kundi bulndarén. Apa rangwa yan du dakwa nyambalé deku apa kayéndéng tén. Maan kapére yan du dakwa nyambalé yeyé yaayandarén. Méni kiyaan du dakwa nyambalé nakapuk véndarén. Wunga yékun yandaka vétake vékulaka vékulaka naandarén. Wunga yate wandarén, “Israelna néma du Got det wa kurkale yandén.” Naandarén. Wunga wate wa Gotna yé kavérékndarén.

Jisas némaamba (4,000) dunyansat kakému kwayéndén

(Mk 8:1-10)

³² Némaamba du dakwa wamba téndaka Jisas déku dunyansat waandéka yaandaka det anga wandén, “Wuné wani du dakwaké sébéraa yawutékwa. Nyaa kupuk wa wunale amba randarén. Deku kakému wa kawuréndarén. Wa kaandale randakwa. De kaandale re deku gaayét yéndarénngé wamuké kalik yawutékwa. Kaandale ye yaambumba kiyaakandakwa.”

³³ Wunga wandéka déku dunyan dat wandarén, “Ani taalémbe du ras yamba yare wa. Wani du dakwa wan némaamba wa. Yamba bret ras kéraae wani du dakwat kwayénanu kaké daré?” Naandarén.

³⁴ Wunga wandaka det wandén, “Bret katik dé ro?” Wunga wandéka wandarén, “Makal bret taambak kaayék vétik (7), gumba kutndarén makal gukwami nak nak rakwa.”

³⁵ Wunga wandaka wani du dakwat wandén, kępmaamba daae randarénngé.

³⁶ Wandéka randaka wani makal bret gukwami waak kéraae Gorét wandén, “Yéku musé wa nanat tiyaaménén. Wan yékun wa.” Naandén. Wunga watake wani bret gukwami waak bule déku dunyansat kwayéndén. Kwayéndéka akwi du dakwat kwayéndarén.

³⁷ Kwayéndaka akwi kurkale kandarén. Kandaka kakému ras baka randéka kémbi taambak kaayék vétik (7) waandandaka vékulékén.

³⁸ Wani kakému kan dunyan wan 4,000 wa. Dakwa nyambalé waak némaamba wa wamba rate kandarén.

³⁹ Kasékéyak-ndaka Jisas du dakwat wandéka deku gaayét yéndarén. Yéndaka dé botmba nak waare Magadanna taalat yéndén.

16

Jisas kulé apanjémbe yandénngé dat waatakundarén

(Mk 8:11-13; Lu 12:54-56)

¹ Farisi dunyan ras Sadyusi dunyan ras Jisaské yéndarén. Ye deku mawulémbe anga wandarén,

“Got wandéka dé Jisas yaak, kapuk baka nané pulak du dé?” Wunga vékulakate dat wandarén, “Méné kulé apanjémba nak ma yaménu vékanangwa. Wunga vétake vékusék-nganangwa. Got wandéka wa yaaménén.”

² Wunga wandaka det wandén, “Garambu yandéka nyaa daawulindéka nyét gwaavé yandéka véte wangunéngwa, ‘Nyét gwaavé yandékwa. Séré yéku nyaa vékandékwa.’ Naangunéngwa.

³ Wunga watake ganmbamba nyét géle yandéka véte wangunéngwa, ‘Nyét géle yatékwa. Bulaa wimut kutndu maas viyaakandékwa.’ Wunga wangunéngwa. Guné nyérét véte vékusékgunéngwa wimut béré maaské. Guné yawutékwa kulé apanjémba véte wunéké vékusékgé yapatingunéngwa. Guna mawulé yékéyaak yandékwa.

⁴ Bulaa ani sapak yatékwa du dakwa wa kapérandi musé yapékaténdakwa. Gorké wa kuk kwayéendarén. Wunat wangunén apanjémba, kulé apanjémba, katik yaké wuté. Anga male yakawutékwa. Talimba yatan du Jona yandén pulak yakawutékwa.” Naatake Jisas de yaasékatake yéndén.

Farisi béré Sadyusi dunyanséna kundi yis pulak yakwanngé wandén

(Mk 8:14-21)

⁵ Jisas déku dunyansale néma gu kwaawu nak sakwat yéendarén. Ye saambake déku dunyansé dat wandarén, “Nané bret yamba kure yaanangwe wa. Yékéyaak yananén.”

6 Wunga wandaka Jisas det ani gwaaménja kundi wandén, “Guné jéraawu ma yangunék. Farisi dunyansé béré Sadyusi dunyanséna yis kurké yambak.” Naandén.

7 Wunga wandéka deku kapmang bulte wandarén, “Nané bret ras yamba kure yaanangwe wa. Wunga yananga bret némaan yandénngé kutndakwa musé yiské wa wandén.” Naandarén.

8 Wunga bulndaka vékusékte det wandén, “Kamuké guné anga wo? ‘Nané bret yamba wa.’ Wuné gunat yékun yaké yawutékwanngé yamba yékunmba vékulakangunéngwe wa.

9 Guné wuna mayé apaké yamba wayéka yékunmba vékusék-pékaréngunéngwe kapuk? Talimba 5,000 dunyansat makal bret taambak kwayéwutéka kurkale kandaka bret ras baka randéka kémbi késépéri waandangunénngé guné vékulako kapuk?

10 Nakapuk 4,000 dunyansat makal bret taambak kaayék vétik (7) kwayéwutéka bret ras baka randéka kémbi késépéri waandangunénngé guné vékulako kapuk?

11 Yékunmba vékulakate vékusék-ngangunéngwa. Wuné némaamba bret yaalandénngé apamama yawutén. Yate wuné yiské wayéka watéte bretké yamba vékulakawutékwe wa. Farisi dunyansé béré Sadyusi dunyanséna yiské ma jéraawu yangunénénngé wa wawutén.” Naandén Jisas det.

12 Wunga wandéka wa vékusékndarén. Dé bretmba kutndakwa yiské yamba wandékwe wa.

Dé Farisi béré Sadyusi dunyanséna kapérandi kundi vékukapuk yamuké wa wandén.

Pita Jisasét wandén, “Méné Got wan du Krais wa”

(Mk 8:27-30; Lu 19:18-21)

¹³ Jisas déku dunyansale Sisaria Filipaina taalat yéendarén. Ye Jisas déku dunyansat anga wandén, “Wuné Duna Nyaan a téwutékwa. Wunéké du dakwa yénga daré wo?”

¹⁴ Wunga wandéka wandarén, “Ménéké ras wandakwa, ‘Wan baptais kwayékwa du Jon wa.’ Ras wandakwa, ‘Wan talimba yatéte Gotna yémba kundi kwayétan du Elaija wa.’ Ras wandakwa, ‘Wan Gotna yémba talimba kundi kwayétan du déku yé Jeremaia wa.’ Ras wandakwa, ‘Jeremaia yamba wa. Gotna yémba talimba kundi kwayétan nak du wa.’ Wunga wandakwa ménéké.” Naandarén.

¹⁵ Wunga wandaka det wandén, “Wa guné yénga pulak? Guné wunéké yénga guné wo?”

¹⁶ Wunga wandéka Saimon Pita wa wan, “Méné nanat yékun yaménénggé Got wan du Krais wa. Méné apapu apapu rapékakwa du Gotna nyaan wa.” Naandén.

¹⁷ Wunga wandéka wandén, “Jonna nyaan Saimon, méné yéku mawulé wa vékuménéngwa. Ani kékpaamba tékwa du wunéké waménén kundi ménat yamba wandakwe wa. Anjorémba rakwa du wuna aapa Got déku kapmang wa ménat wani kundi wandén.

¹⁸ An ménat wawutékwa. Ména yé Pita. Nana kundimba anga wa: Matu. Wani néma matu taakumba wuna jémbaamba yaalan du dakwa

taakakawutékwa. Taakawutu du dakwa kiyaandakwa yapaté nak kapérandi musé waak wuna du dakwat katik yaavan kurké dé. De yékunmba rapéka-kandakwa apapu apapu.

¹⁹ Wuna mayé apa ménat kwayékawutékwa. Kwayéwutu méné waménu nak du dakwa Gotna kémba yaalakandakwa. Méné ani kápmaamba yatéte ‘Yamba wa’ naaménéngwa muséké Got déku gaayémba rate wani muséké ‘Yamba wa’ naakandékwa. Méné ani kápmaamba yatéte, yi naaménéngwa muséké Got déku gaayémba rate, wani muséké yi naakandékwa.”

²⁰ Wunga watake déku dunyansat wandén, “Ma véku. Guné nak duwat anga waké yambak, ‘Jisas wan nanat yékun yandénngé Got wan du Kraisis wa.’ Wunga waké yamarékate.” Jisas wunga wandén.

Jisas kiyaae nakapuk taamale waarapké yandékwanngé wandén

(Mk 8:31-9:1; Lu 9:22-27)

²¹ Wani sapak Jisas taale ani kundi déku dunyansat wandén, “Wuné Jerusalemét waaréwutu de maaka dunyan, Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanséna néma dunyan, apakundiké vékuséngwa dunyan, de wunga wunat kapérandi musé yakandakwa. Ye wunat viyaandaru kiyaakawutékwa. Kiyaaawutu nyaa vétik yéndu kupuk yambanmba Got wandu wuné nakapuk taamale waarapkawutékwa.”

²² Wunga wandéka Pita dé kure ye bét kapmang téte wandén, “Néman Du, méné wunga

waké yambak. Got wani kapérandi muséké katik yi naaké dé.”

²³ Wunga wandéka waalakwe Pitat wandén, “Satan, méné ma yaange yé. Méné wuna jémbaa taakatépé-ménéngwa. Méné Gotna kundi yamba vékuménéngwe wa. Méné ani kékmaana duna kundi male wa vékuménéngwa.” Naandén Jisas Pitat.

²⁴ Wani kundi watake Jisas déku dunyansat anga wandén, “Guné wunale yaate wuna jémbaa yaké mawulé yangunan, wa anga ma yangunék. Guné guna mawulé ma yaasékangunék. Yaasétake wunéké vékulakate anga ma wan-gunék, ‘Nané déku jémbaa yatépéka-kanangwa. Yate nané kaangél kutte takwemimba kiyaamu-naananu wan baka musé wa. Néma musé yamba wa.’ Wunga wate wuna jémbaa ma yaténgunék.

²⁵ Wunéké vékulakakwa du dakwa wuna jémbaa yatépékandaru wuna maama det viyaandaru kiyaae de wunale yékunmba rapéka-kandakwa apapu apapu. Wunéké vékulakakapuk yakwa du dakwa deku sépéké male vékulakate deku jémbaa male yatémunaae, wa de kiyaae lambiyak-ngandakwa. Wunale katik rapékaké daré.

²⁶ Du dakwa ani kékmaana musé akwi kéraaké vékulakate, deku jémbaa male yate, kiyaae yénga pulak yékunmba rapékaké daré? Yamba yé wa. Katik yékunmba rapékaké daré. De Gotna gaayét yéké mawulé yate yéwaa kwayéké daré kapuk? Yamba yé wa. Katik yéké daré.

²⁷ Kukmba wuna aapa Got wunat mayé apa tiyaate wandu wuné Duna Nyaan nyaa

véte kaalékwa pulak ye gaayakawutékwa. Gotna kundi kure gaayakwa dunyansale gaayakawutékwa. Gaaye akwi du dakwa yandarén musé kwayékata-kawutékwa.

²⁸ Ani kundi ma véku. Guné amba yatékwa du ras wayéka kiyaakapuk yatéte vékangunéngwa, wuné néma du rate apa tapa ye yaawutu. Duna Nyaan wuné yaawutu vékangunéngwa. Yi wan wanana wa.” Jisas déku dunyansat wunga wandén.

17

Jisasna sépé waalakwe nak pulak yaalan
(Mk 9:2-13; Lu 9:28-36)

¹ Nyaa taambak kaayék nakurak (6) yandéka Jisas, Pita, Jems, Jemsna waayéka Jon wunga de kure néma némbat nak waaréendarén. Waare de male wamba yaréendarén.

² Yaréte véndarén. Jisasna sépé waalakwe nak pulak yaalan. Yaalandéka déku saawi nyaa vékwa pulak yan. Yandéka déku laplap wamatama ye kalkal naan.

³ Yandéka talimba yatéte Gotna yémba kundi kwayétan du Moses ambét Elaija Gotna gaayémba gaaye Jisasale bulténdaka wa Jisasna du kupuk véndarén.

⁴ Pita det vétake Jisasét wandén, “Néman Du, nané amba ranangwan, an yékun a. Méné mawulé yaménu wuné gaa kupuk amba kaakawutékwa. Ménéké nak, Moseské nak, Elaijaké nak.” Naandén.

⁵ Pita wani kundi wayéka waténdéka waama yasékéyakén buwi nak gaaye det taakatépéndén.

Taakatépéndéka kundi nak buwimba awula wan, “An wuna nyaan a. Déké néma mawulé yawutékwa. Déké wuna mawulé yékun yandékwa. Guné déku kundi ma véku.” Naandén.

⁶ Wani kundi vékutage Jisasna du wup yasékéyake kwaati se waandé daae saawi kępmaamba tindarén.

⁷ Yandaka Jisas déké yaae det kutte wandén, “Guno, ma waarap. Wup yaké yambak.”

⁸ Wunga wandéka waarape du nak yamba véndakwe. Jisas male véndarén.

⁹ Ye wani némbu yaasékatake daawulitéte Jisas det wandén, “Ma véku. Guné véngunén muséké nak duwat bulaa waké yambak. Wuné Duna Nyaan kiyaawutu Got wandu wuné nakapuk taamale waarapwutu wani sapak guné wani muséké waké ya.”

¹⁰ Wunga wandéka déku du dat anga wandarén, “Apakundiké vékuséngwa dunyan anga wandakwa, ‘Gotna yémba talimba kundi kwayétan du Elaija taale yaakandékwa. Yaandu Got wan du Kraisa kukmba yaakandékwa.’ Kamuké daré wunga wo?” Naandarén.

¹¹ Wunga wandaka wandén, “Yi wan wanana wa. Elaija taale yaakandékwa. Yaae Kraisa yaambu kurkandékwa.

¹² Gunat anga wawutékwa. Elaija wa yaan. Yaandéka du dakwa déké vékusénggapuk yate dat kapérandi musé yandarén. Dat yandarén pulak wuné Duna Nyaan wunat kapérandi musé yakandakwa.”

13 Wunga wandéka wandarén, “Dé Elaijaké wate wa baptais kwayétan du Jonngé wa wandékwa. Wanana.” Naandarén.

Kutakwa kulure kure yatan nyaanét Jisas kururéndén

(Mk 9:14-29; Lu 9:37-42)

14 Jisas, Pita, Jems, Jon, de wunga daawuliye déku dunyan ras waak némaamba du dakwale jaawuwe téndarénmba saambakndarén. Saambakndaka du nak Jisaské yaae dat kwaati se waandé daandén.

15 Waandé daate wandén, “Néman Du, méné wuna nyaanngé ma sémbéraa yaménu. Késépéri apu waangété yate kiyaandékwa. Kiyaate késépéri apu yaamba vaakéte gumba waak vaakétndekwa.

16 Yandéka ména dunyanngé kure yéwutéka dé kururéké yapatindarén.” Naandén.

17 Wunga wandéka Jisas wa wan, “Yénga pulak dé? Guné wunéké yékunmba yamba vékulakangunéngwe wa. Guna mawulé yamba yékunmba téndékwe wa. Wuné baapmu némaamba wa gunale yatéwutéka guné wunéké yamba yékunmba vékulakangunéngwe wa.

18 Ma kure yaa wani nyaan anga wunéké.” Wunga wandéka kure yéndaka Jisas wani nyaanét kure yatan kutakwat waarundéka bari wani nyaan yaasékatake yaange yélén. Yaange yéléka wani sapakngakét wani nyaan nakapuk yékun yandén.

19 Kukmba Jisas déku kapmang randéka déku dunyan déké ye dat wandarén, “Nané wani ku-

takwat wananga yamba yaange yélékwe. Yénga pulak nané wani jémbaa yaké yapatik?”

²⁰ Wunga wandaka det wandén, “Guné Gorké yékunmba vékulakakapuk yate wa wani jémbaa yaké yapatingunén. Ma véku. Guné Gorké ayélapkéri vékulakamunaate, wa guné déké yéku mawulé ayélapkéri wa yakangunéngwa. Guné Gorké yéku mawulé ayélapkéri yamunaate, wa guné apanjémba wa yakangunéngwa. Ani némbu ma vé. Guné Gorké yéku mawulé ayélapkéri yangunu, guna yéku mawulé makal miyé sék pulak makal male téndu, ani némbu waarape yéndénngé Gorét waataku-munaangunu, wa ani némbu waarape yékandékwa. Guné déké yékunmba vékulakapékate dat waatakumunaae, wa guné kulé apanjémba ras waak yakangunéngwa.

²¹ [Guné kutakwa yaange yéndarénngé waké mawulé yate, guné kakému kakapuk yaakéte wani muséké Gorét ma waatakungunék. Wunga yangunu wa yaange yékandakwa. Wunga yakapuk yangunu, wa katik yaange yéké daré.] Naandén.”

Jisas kiyaae taamale waarapké yandékwanngé nakapuk wandén

(Mk 9:30-32; Lu 9:43-45)

²² Jisas déku dunyanale Galilina taalémba yeyé yaayatéte Jisas det wandén, “Kukmba wuné Duna Nyaan maamat kwayéndaru deku taambamba rakawutékwa.

²³ Rawutu wuné viyaandaru kiyaakawutékwa. Kiyaawutu nyaa vétik yéndu kupuk yambamba Got wandu nakapuk taamale waarap-

kawutékwa.” Wunga wandéka wani muséké néma sémbéraa yandarén.

Gotna kundi bulndakwa néma gaaké Jisas takis kwayéndén

²⁴ Jisas déku dunyansale Kaperneamét yéandarén. Ye saambakndaka Gotna kundi bulndakwa néma gaaké takis kéraakwa dunyansé Pitat yaae wandarén, “Guna néma du Gotna kundi bulndakwa néma gaaké takis ras dé kwayu?”

²⁵ Wunga wandaka Pita wa wan, “Yi. Kwayéndékwa.” Wunga watake gaamba wulaae Jisasét wani kundi wayéka wakapuk téndéka Jisas dat waatakundén, “Saimon, yénga méné vékulako? Ani képmaana néma du kandémba daré takis kéraau? Deku kémna du dakwamba daré kéraau, kapuk nak gaayé du dakwamba daré kéraau?” Naandén.

²⁶ Wunga wandéka Pita wa wan, “Nak gaayé du dakwamba male takis kéraandakwa.” Wunga wandéka Jisas wa wan, “Yi wan wanana wa. Néma duna kém deku du dakwa takis déké yamba kwayéndakwe wa. Wuné Gotna nyaan a téwutékwa. Wuné déku gaaké takis kwayékapuk yawutu, wa wuné déku nyaan téwutékwanggé vékulakate dé wunat katik waaruké dé.

²⁷ Wuné déku gaaké kwayékapuk yawutu, nak du dakwa wunat kapérandi mawulé yate wunat waarukandakwa. Deku mawulé katik kapére yaké dé, naate wa wuné waak takis kwayékawutékwa. Méné ma ye néma gu kwaawumba gukwami taawuwe wuré. Taale wuréménéngwa gukwami kéraae déku tépngémba

yéwaa nak vékaménéngwa. Vétake kéraae kure yaae det ma kwayéménu. Kwayéménéngwa yéwaa, wan aana takis wa, Gotna kundi bulndakwa néma gaaké.” Naandén Jisas Pitat.

18

*Gotna kémba rakwa néma duké Jisas wandén
(Mk 9:33-37; Lu 9:46-48)*

¹ Wani sapak Jisasna dunyan yaae dat wandarén, “Kandé akwi néma duwat taalékére néma du ro, Gotna kémba?”

² Wunga wandaka Jisas deku nyaanét nak waandéka yaae deku nyéndémba téndén.

³ Téndéka det wandén, “Ma véku. Guna kapérandi mawulé yaasékatake ma yéku mawulé vékungunu. Guna mawulé makal nyambaléna mawulé pulak tékapuk yandu Gotna kémba katik yaalaké guné.

⁴ Ani nyaan déku yé yamba kavérékndékwe wa. Déku mawulé yékunmba téndékwa. Déku mawulé tékwa pulak deku mawulé yékunmba tékwa du dakwa, de deku yé kavérékngapuk yate Gotna kémba rate, néma du néma taakwa rakandakwa. De nak néma du néma taakwat waak taalékérandakwa.

⁵ Du dakwa wunéké yékunmba vékulakate anga pulak nyaanét yékun yate wunat waak wa yékun yandakwa.” Naandén Jisas.

*De kapérandi musé yakapuk yamuké wa Jisas wandén
(Mk 9:42-48; Lu 17:1-2)*

⁶ Wani kundi watake anga wandén: “Ani makal nyambalé wuna kundi yékunmba vékundakwa.

Du ras du nakét déku kwaalémba néma matut giye dé vaanjanda-ndaru solwaramba daawuliye kulak ke kiyaandu wan kapérandi musé wa. Du nak wandu wani nyambalé nak déku kundi vékute wuna kundi yaaséka-munaandu, wa Got wunga waké yakwa duwat yandén kapérandi musé némaanmba yakata-kandékwa. Wan néma kapérandi musé wa.

⁷ “Némaamba du dakwa ani kępmaana kapérandi muséké male vékulakate wuna kundiké yékéyaak yandakwa. Wani du dakwaké sémbéraa yawutékwa. Du ras wandaru wuna kundi vékukwa du dakwa deku kundi vékute wunat kuk kwayéndaran, wa det wunga wan du deku mawulé wa yaavan kutndakwa. Wan néma kapérandi musé wa. Got wunga waké yakwa duwat yandarén kapérandi musé némaanmba yakata-kandékwa.

⁸ “Guna maan taamba kapérandi musé yaké yandu, wa wani maan taamba ma sékwe vaanjandangunék. Guna nakurak maan nakurak taamba male téndu wani kapérandi musé yakapuk yate Gotna kémba yaalamunaangunu, wan yékun wa. Guna maan vétik taamba vétik téndu guné wani kapérandi musé yatake kukmba yaa yaanpékatékwa taalat daawulimunaangunu, wan kapére wa.

⁹ Guné guna ménit kapérandi musé véte wani kapérandi musé yaké mawulé yamunaae, wani méni ma pékwe vaanjandangunék. Guna nakurak méni male téndu wani kapérandi musé yakapuk yate Gotna kémba yaalamunaangunu,

wan yékun wa. Guna méní vétik téndu guné wani kapérandi musé yatake kukmba yaa yaanpékatékwa taalát daawulimunaangunu, wan kapére wa.” Naandén.

Lambiyakén sipsipké Jisas gwaaménja kundi wandén
(Lu 15:3-7)

¹⁰ “Ma véku. Wani makal nyambalésat kuk kwayéké yambak. Deké anga wambak, ‘De makalkéri nyambalésé wa. Deké katik vékulakaké nané.’ Anjorémba rakwa du wuna aapa Gotna kundi kure gaayakwa dunyan deké yékunmba véndakwa. Yandaru deké wani kundi wambak. Wani du déku ménimba rapékandaka wani nyambalésat yékun yandékwa.

¹¹ [Wuné Duna Nyaan lambiyakén du dakwa Satanna taambamba kéraae det yékun yaké wa ani kápmaat gaayawutén.]

¹² “Ani gwaaménja kundiké ma vékulaka. Du nak némaamba (100) sipsipké séngite kaavéréndékwa. Sipsip nakurak lambiyakndu, wani du kamu yaké dé? Dé lambiyakén sipsipké waakngé dé kapuk? Déku ras sipsip némbumba waara tékwanmba wayéka téte katéndaru de yaasékatake ye lambiyakén sipsipké waakngandékwa.

¹³ Waake vétake dé wani sipsipké mawulé tawulé yakandékwa. Dale tan sipsipké mawulé yate lambiyakén sipsipét vétake dé mawulé tawulé wa yakandékwa. Yi wan wanana wa. Gunat wa wawutékwa.

14 Wani kundiké vékulakate vékusék-ngangunéngwa. Wani du sipsipké yékunmba véndékwa pulak, anjorémba rakwa wuna aapa du dakwaké yékunmba véndékwa. Véte wani makal nyambalé nak lambiyake kapérandi taalémba tépékaamuké kalik yandékwa.” Naandén Jisas.

Det kapérandi musé yakwa duké Jisas wandén

15 Wani kundi watake Jisas anga wandén: “Guné wuna jémbaamba yaalan du, guné nak nak ma véku. Wuna jémbaamba yaalan nak du ménat kapérandi musé yandu méné déké ye béné kapmang rate méné dat ma wa, ‘Méné wunat kapérandi musé wa yaménén.’ Dat wunga ma wa. Nak du dakwat wani muséké méné waké yambak. Méné ye dat waménu dé ména kundi vékute ménat yandén kapérandi musé yaasékandan, wan yékun wa. Béné véréti nakurakmawulé yate yékunmba yarékambénéngwa.

16 Dé ména kundi vékukapuk yandu wuna jémbaamba yaalan du vétikét waak ma we kure guné déké nakapuk ye dat nakapuk ma waménu, ménat yandén kapérandi muséké. Wunga yaké yaménéngwanngé talimba du nak ani kundi Gotna nyéngaamba wa viyaatakandén: Du vétik kupuk nakurak kundi wandaru, wan yékun wa. Nak du wani kundi vékukandakwa. Viyaatakandén kundiké vékulakate méné du vétikét waak ma we kure ye guné akwi ménat kapérandi musé yan duna kundi vékuké ya.

17 Méné bét kure ye ménat kapérandi musé yan duwat wangunu dé guna kundi vékumuké kalik yandu, wuna jémbaamba yaale jaawuwe

rakwa du dakwat ma waménék, ménat yandén wani kapérandi muséké. Waménu wani muséké dat wandaru dé deku kundi waak vékumuké kalik yandu guné akwi dat ma wangunék, dé guné yaasékatake yéndénngé. Nak gaayé du, takis kéraate kapérandi musé yakwa du waak wuna jémbaamba yaalakapuk yate apakmba yaténdakwa pulak, dé waak guné yaasékatake ye yatékandékwa.

18 “Gunat a wawutékwa. Guné ani kékmaamba yatéte, ‘Yamba yé wa,’ naangunéngwa muséké Got déku gaayémba rate wani muséké, ‘Yamba yé wa,’ naakandékwa. Guné ani kékmaamba yatéte yi naangunéngwa muséké Got déku gaayémba rate wani muséké yi naakandékwa. Yi wan wanana wa.

19 “Nak kundi waak gunat wawutékwa. Guna du vétik nakurakmawulé yate anjorémba rakwa du wuna aapa Gorét waatakumbéru dé bérku kundi vékute waatakumbéren pulak yakandékwa.

20 Du vétik kupuk wunéké vékulakate nakurakmawulé yate nakurak taalémba jaawuwe randaka wa wuné dele rawutékwa. Rawutékwanngé vékulakate wa wani kundi wawutékwa.” Naandén Jisas.

Jémbaa yakwa du kapére mawulé vékundénngé wandén

21 Pita Jisaské ye dat wandén, “Néman Du, wuna du wunat kapérandi musé yapékandu dat wakawutékwa, ‘Wani muséké nakapuk katik

vékulakaké wuté. Dékumukét yénga yakét.’ Wani kundi apu taambak kaayék vétik (7) waké wuté?”

²² Wunga wandéka Jisas dat wandén, “Wuné apu taambak kaayék vétik wunga waménénngé yamba wawutékwe wa. Ména du késépéri apu ménat kapérandi musé yandu méné apapu apapu dat ma wa, ‘Wani muséké nakapuk katik vékulakaké wuté. Dékumukét yénga yakét.’ Wunga wate wani kundi yaasékaké yambak. Wunga waké yaménéngwa apu naakiké yapati-kaménéngwa.” Naandén.

²³ Wani kundi Pitat watake ani gwaaménja kundi wandén: “Got néma du rate déku kémngé yékunmba véte anga yakandékwa. Néma du nak wandén, ‘Némaamba jémbaa yakwa duwat yéwaa wa kwayéwutén. Kwayéwutéka wani kwaambu dé pulak yamba tiyaakatandakwe wa. Bulaa wuna yéwaa tiyaakata-ndarénngé mawulé yawutékwa.’

²⁴ Wunga watake det wandén, wunga kwayékata-ndarénngé. Wandéka du nak déké kure yéendarén. Wani du némaamba yéwaa kéraandén (10 milion kina).

²⁵ Wani du yéwaa ras yamba kure yéndékwe. Wani yéwaa kwayékataké yapatindén. Yapatindéka néma du wandén, de wani duwat, déku taakwa, déku nyambalé, déku akwi musé nak duwat kwayéte yéwaa kéraae déku yéwaa kwayékata-ndarénngé.

²⁶ Wunga wandéka wani du néma du ranmba kwaati se waandé daate wandén, ‘Néma du, méné ma wunéké sémbéraa yate wunéké kaavéré.

Kukmba wuné ména yéwaa akwi kwayékata-kawutékwa.’

²⁷ Wunga wandéka wani jémbaa yakwa duna néma du déké sémbérra yate dat wandén, ‘Dékumukét yénga yakét. Wani kwaambu katik tiyaakataké méné. Baka ma yéménu.’ Naandén néma du.

²⁸ “Wani jémbaa yakwa du kaapat gwaande dale jémbaa yakwa duwat nak véndén. Wani du dat ayélap yéwaa kéraae wani kwaambu yamba kwayékatandékwe wa. Vétake dat kulkiye dé déku kwaalémba némaamba kutte wandén, ‘Méné wunémba kéraaménén yéwaa akwi bulaa ma tiyaakata.’

²⁹ Wunga wandéka wani du kwaati se waandé daate wandén, ‘Méné wunéké sémbérra yate wunéké ma kaavéré. Kukmba ména yéwaa kwayékata-kawutékwa.’

³⁰ Wunga wandéka kalik yandén. Kalik yate dé kure ye kotime kalapusmba taakandén. Taakatake dat wandén, ‘Méné wuna yéwaa tiyaakata-take méné kalapusmba kése baka yékun yaalakaménéngwa.’ Wunga watakandéka kalapusmba kwaandén.

³¹ “Dale jémbaa yatan du véte déké néma sémbérra yandarén. Sémbérra yate deku néma duwat ye wani muséké akwi wandarén.

³² Wandaka néma du waandéka wani du yaandéka dat wandén, ‘Méné kapérandi musé male yakwa du wa. Taale méné wunat waatakwe wunémba kéraaménén néma yéwaaké wawutén, “Yénga yakét. Dékumukét. Wani kwaambu tiyaakataké yambak.”

³³ Wunga wate ménéké sémbéraa yawutén. Kamuké méné wuné yan pulak ménale jémbaa yatan duké yamba sémbéraa yaménéngwe? Méné déké sémbéraa yakapuk ye, wa méné kapérandi musé yakwa du wa téménéngwa.’

³⁴ Wunga watake rakarka ye wani duwat kalapusmba taakandén. Taakatake dat wandén, ‘Wuna yéwaa akwi tiyaakatatake méné kalapusmba kése baka yékun yaalakaménéngwa.’ Naandén.”

³⁵ Jisas wani kundi watake anga wandén, “Guné wani kundiké ma vékulaka. Nak du gunat kapérandi musé yandaru ma wangunék, ‘Yénga yakét. Dékumukét. Wani kapérandi muséké nakapuk katik vékulakaké nané.’ Guné wunga wakapuk yangunan, wa Got yangunén kapérandi muséké apapu apapu vékulakakandékwa. Vékulakate wani kapérandi musé katik yasnyéputiké dé.” Jisas det wunga wandén.

19

Dunyansé deku taakwa kewuréte yéendarénngé katik waké daré
(Mk 10:1-12; Lu 16:18)

¹ Jisas wani kundi wasékéyaktake Galili taakatake Jordan kaambélémba vaatiye Judiana taalat yéndén.

² Yéndéka némaamba du dakwa déku kukmba yéendarén. Yéndaka dé wani taalémba baat yan du dakwa, sépémaalé kapére yan du dakwat waak kururéndén.

³ Farisi dunyan ras Jisaské yéendarén. Deku mawulémba wandarén, “Nané dat nak muséké

waatakunanu kalmu dé kapérandi kundi wandu nané dat kotimngé nané?” Wunga vékulakate dat wandarén, “Nana apakundi yénga dé wo? Du nak déku taakwa kewuréte dé yaasékatake yélénngé wamunaandu, wan yékun dé kapuk?”

⁴ Wunga wandaka det wandén, “Kamuké guné wunat waatakwo wani muséké? Talimba Gotna nyéngaamba du nak wani muséké kundi viyaatakandéka wa véngunén. Anga wa viyaatakandén: Talimba baasnyé ye Got akwi musé yate du dakwa waak yandén.

⁵ Yatake wandén, ‘Du déku aasa aapa yaasékatake taakwa kéraae bét nakurakmba yarékambérékwa. Yaréte nakurak sépé ye yarékambérékwa.’

⁶ Wani kundiké vékulakate vékuséknangwa. Du taakwa kéraae bét nakurakmba yarémbérékwa. Nakurak sépé ye yarémbérékwa. Sépé vétik yamba yé wa. Got bérké wandékwa, ‘Nakurak sépé ye wa yarémbérékwa.’ Wunga wandékwanngé du nak déku taakwat katik kewuréte waké dé, lé dé yaasékatake yélénngé.” Jisas wunga det wandén.

⁷ Wani kundi wandéka Farisi dunyan wa wan, “Wa Moses kamuké dé nak pulak kundi wak? Talimba anga wandén, ‘Du nak déku taakwa kewuréte dé yaasékatake yélénngé wamunaate, taale nyéngaa nak viyaakandékwa wani muséké. Viyaae lat kwayéte wandu lé dé yaasékatake yékalékwa.’ Moses wunga wandén.” Naandarén.

⁸ Wunga wandaka det wandén, “Guné akwi kapérandi mawulé vékukwa du dakwa

yaténgunénga wa Moses gunéké wani kundi wandén. Talimba baasnyé ye dunyansé deku taakwat wunga yamba wandakwe wa.

⁹ Wuné gunat anga wawutékwa. Duna taakwa nak duwale kapérandi musé yakapuk yalu, léku du lé kewuréte dé yaasékatake yélénngé baka watake, dé nak taakwa kéraamunaae, wani du dé kukmba kéraandén taakwale bét kapérandi musé wa yambérékwa. Naawutékwa.” Jisas wunga wandén det.

¹⁰ Wani kundi wandéka Jisana dunyan dat wandarén, “Nana du dakwa anga yandakwa. Du nak taakwa kéraae kukmba kewuréte dé yaasékatake yélénngé mawulé yamunaae, wandu lé dé yaasékatake yékalékwa. Méné wa wakwa, ‘Du déku taakwa kewuréte dé yaasékatake yélénngé baka katik waké dé.’ Méné wunga waménéngwanngé nané bulaa nana mawulémba anga wanangwa: Du taakwa kéraakapuk ye baka yaténdaru wan yékun wa.”

¹¹ Wunga wandaka det anga wandén, “Du ras wunga yaké apamama yandakwa. Baka yaténdarénngé Got det mayé apa kwayéndékwa. Némaamba du baka yatéké yapatindakwa.

¹² Ani du de taakwa yamba kéraandakwe wa. Du ras deku aasa kéraandaka deku sépé kapérandi yandéka de taakwa kéraaké yapatindakwa. Du ras deku sépé nak du sékundaka de taakwa kéraaké yapatindakwa. Du ras Gotna jémbaaké male vékulakate de taakwa yamba kéraandakwe wa. Wani kundi vékute wunga yaké mawulé yakwa du wani kundi yékunmba vékukandakwa.” Naandén Jisas.

*Jisas makal nyambalésat yékun yandén
(Mk 10:13-16; Lu 18:15-17)*

¹³ Du dakwa ras makal nyambalésé Jisaské kure yéendarén, det taamba kutte deké Gorét waatakundénngé. Kure yéndaka Jisasna dunyan det waarundarén.

¹⁴ Waarundaka Jisas det wandén, “Makal nyambalésé ma taaka de wunéké yénga yaandar. Yaandar guné det waatépéké yambak. Gotna kémba tékwa du dakwa wan de wani makal nyambalésé pulak wa.”

¹⁵ Wunga wate deku maakamba taamba kutndén. Ye wani taalé taakatake yéndén.

*Némaamba musé kure yaran biyaku du Jisasale bulndén
(Mk 10:17-31; Lu 18:18-30)*

¹⁶ Du nak Jisaské ye wandén, “Méné, Gotna jémbaaké nanat yakwasnyékwa du, kamu yéku musé ye wuné kulémawulé kéraae apapu apapu yékunmba rapékaké wuté?”

¹⁷ Wunga wandéka Jisas wa wan, “Kamuké méné yéku muséké wunat waatakwo? Got male wa yéku musé yakwa du wa yaréndékwa. Méné apapu apapu yékunmba rapékaké mawulé yamunaae Got wandéka Moses wan apakundi ma vékuménék.”

¹⁸ Wunga wandéka wani du wa wan, “Kamu apakundi?” Naandéka Jisas wa wan, “De ani kundi an. Du dakwat viyaandéknge yambak. Nak duna dakwale kapérandi musé yaké yambak. Sél yaké yambak. Nak duké papukundi waké yambak.

19 Méné ména aasa aapat ma yékun yaménék. Ména sépéké néma mawulé yaménéngwa pulak, nak du dakwaké néma mawulé ma yaménék. Yate det ma yékun ya.” Naandén.

20 Wani kundi vékutake wani du dat wandén, “Wani kundi akwi vékute wandékwa pulak wa yawutén. Kamu musé nak waak yaké wuté?”

21 Wunga wandéka wandén, “Anga waak ma yaménék. Yéku mawulé vékute yékunmba rapékaké mawulé yamunaae, taakaménén akwi musé nak duwat kwayéte yéwaa kéraae yéwaakapuk du dakwat ma kwayéménék. Kwayéménu Got ménat yékun yandu kukmba méné Gotna gaayét ye wamba yékunmbaasékéyak rapéka-kaménéngwa. Méné yéwaakapuk du dakwat yéwaa kwayétake waambule yaae wuna jémbaamba ma yaalaménék.” Naandén.

22 Wunga wandéka wani du vékutake déku némaamba musé kwayémuké kalik yandéka déku mawulémba vaak yan. Yandéka Jisas yaasékatake yéndén.

23 Dé yéndéka Jisas déku dunyansat wandén, “Némaamba musé kurerékwa du yakélak yakélak yare ye Gotna kémba katik yaalaké daré. De apamama ye wa néma jémbaa yakandakwa Gotna kémba yaalamuké. Yi wan wanana wa.

24 Ani kundi waak wawutékwa: Néma bulmakau nak laplap samapndakwa raaményna yaambumba wulaaké mawulé yamunaae, apamama wa yakandékwa. Némaamba musé kurerékwa du Gotna kémba yaalaké mawulé yate de ma apa tapa yapékandarék.” Naandén.

25 Wani kundi vékutake Jisasna dunyan vékulaka vékulaka naate wandarén, “Nané Judasé anga wanangwa, ‘Got du rasét yékun yandéka de némaamba musé kurerékwa du wa yaténdakwa.’ Wani kundiké bulaa vékulakanangwa. Némaamba musé kurerékwa du Gotna kémba wulaaké apa tapa yamunaandaru, yénga pulak musé kurerékapuk du dakwa Gotna kémba wulaae yékunmba rapékaké daré apapu apapu?”

26 Wunga wandaka det véte wandén, “Du dakwa deku kapmang apamama yate Gotna kémba yaale yékunmba rapékaké wa yapatindakwa. Got dékét déku kapmang wa wani muséké apamama yandékwa. Got akwi musé yaké wa apa tapa yandékwa.” Naandén.

27 Wani kundi vékutake Pita wa wan, “Ma véku. Nané nana akwi musé yaasékatake ména jémbaa yate ménale yeyé yaayaténangwa. Wunga yanangwanngé, kamu musé kéraaké nané?”

28 Wunga wandéka Jisas dat wandén, “Gunat wawutékwa. Kukmba kulé nyét kulé képmaa akwi musé waak kulé yaalanda sapak wuné Duna Nyaan néma duna yéku tékétmba rate du dakwana néma du rakawutékwa. Wani sapak guné wuna dunyan tambavétik maanmba kaayék vétik (12), guné néma duna tékétmba rate, Israelna kém tambavétik maanmba kaayék vétik (12) wani kémngé guné néma du rate vékangunéngwa.

29 Wunéké yékunmba vékulakakwa du dakwa wuna jémbaa yaké deku gaa, aanyé waayéka, aasa, aapa, nyambalé, képmaa yaasékandaru Got det yékun yandu yékunmbaasékéyak yarépéka-

kandakwa apapu apapu.

³⁰ Bulaa némaamba tékwa néma du dakwa kukmba baka du dakwa tékandakwa. Bulaa baka tékwa némaamba baka du dakwa de kukmba néma du dakwa rakandakwa.” Jisas wunga wandén.

20

Wain yaawimba jémbaa yan dunyanngé gwaaménja kundi wandén

¹ Jisas det ani kundi wandén: “Got néma du rate du dakwaké yékunmba vékandékwa anga. Du nak wain miyé tékwa néma yaawi nak yandén. Yatake ganmbamba, nyaa yaalakapuk téndéka ye wani yaawimba jémbaa yamban dunyanngé waakndén.

² Waake vétake det wandén, ‘Guné ani akwi nyaa jémbaa yangunu, wuné gunat nak nak yéwaa tambavétik (10) kwayékawutékwa.’ Wunga wandéka yi naandarén. Yi naandaka wandéka déku wain yaawit yéNDARÉN, déku jémbaa yaké.

³ Kukmba nyaa yaalandéka wani yaawimba jémbaa yamban dunyan raské waak waaklakét yéndén, du jaawundakwa taalát. Ye véndén dunyan ras baka yatékésndaka.

⁴ Vétake det wandén, ‘Guné waak ye wuna yaawimba ma jémbaa yangunék. Yangunu wuné gunat nak nak yéwaa tambavétik kwayékawutékwa.’

⁵ Wunga wandéka déku wain yaawit yéNDARÉN. Nyaa vélénawuréndéka ye déku yaawimba jémbaa yamban duké ras waak waake véndén. Vétake

wandéka de waak déku jémbaa yaténdaka nyaa tépatekwe daawuliké yaténdéka dunyan raské waak waake véndén. Vétake wandéka de waak déku jémbaa yandarén.

⁶ Yaténdaka garambu nyaa daawulikandéka du jaawundakwa taalát nakapuk ye véndén du ras waak baka yatékésndaka. Vétake det wandén, ‘Kamu yate guné akwi nyaa amba baka yato?’

⁷ Wunga waatakundéka wandarén, ‘Nanat du nak yamba jémbaa yananénngé wandékwe wa.’ Wunga wandaka det wandén, ‘Guné waak ye wuna yaawimba jémbaa ma yangunék.’ Naandén.

⁸ “Kukmba nyaa daawulindéka yaawina néma du jémbaa yakwa dunyanséké séngite kaavérékwa duwat wandén, ‘Méné jémbaa yakwa dunyansat ma waaménu yaandaru det yéwaa ma kwayé. Taale, wani kukmba yaae jémbaa yan dunyansat ma kwayéménék. Kwayétake nyéndé nyaa yaae jémbaa yan dunyansat kwayétake, sésékuk sékýak wani ganmbamba yaae jémbaa yan dunyansat ma kwayéménék.’ Naandén.

⁹ Wunga wandéka dé wunga kwayéndéka de garambu yaae jémbaa yan dunyan démba yaae nak nak yéwaa tambavétik (10) kéraandarén.

¹⁰ Kéraandaka taale yaae jémbaa yan dunyan yéwaa kéraaké yaate vétake deku mawuléké wandarén, ‘Nané kalmu néma yéwaa kéraaké nané?’ Wunga vékulakate de waak nak nak yéwaa tambavétik kéraandarén.

¹¹ Kéraate yaawina néma duwale waarundarén.

¹² Waarute anga wandarén, ‘Wani dunyan garambu sékét yaae ayélap sapak male wa jémbaa yandarén. Nané taale yaae ganmbamba jémbaa baasnyé ye néma jémbaa yananga nyaa nana sépémba wa vénjékwán. Kamuké méné ména jémbaa yan akwi dunyansat nakurak yéwaa wunga male kwayu? Wa sépélak yaménén.’ Naandarén.

¹³ Wunga wandaka wamba tan du nakét wandén, ‘Wuna du, ma véku. Wuné gunat kapérandi musé yamba yawutékwe wa. Ganmbamba gunat wawutéén, “Guné wuna jémbaa yangunu wuné gunat yéwaa tambavétik (10) kwayékawutékwa”. Wunga wawutéka guné wani yéwaaké yi naangunén. Wawutéén pulak gunat wa kwayéwutéén.

¹⁴ Guné guna yéwaa ma kéraae kure gaayét yéngunék. Wuné wuna mawulémba vékute kukmba jémbaa yan dunyansat waak gunat kwayéwutéén yéwaa pulak wunga male wa kwayékawutékwa.

¹⁵ Wan wuna jémbaa wa. Wan wuna yéwaa wa. Det kwayéwutéén yéwaaké guné katik bulké guné. Wuné det yékun yate yandarén makalkéri jémbaaké néma yéwaa kwayéké mawulé yawutéka kamuké guné wunat waaruwu? Naandén yaawina néma du.” Jisas wunga wandén.

¹⁶ Wunga watake Jisas det wandén, “Got néma du rate déku kémba yaalan du dakwaké wunga yékunmba vékandékwa. Déku kémét kukmba yaalan du dakwat taale yékun yakandékwa. Yatake déku kémba taale yaalan du dakwat

kukmba yékun yakandékwa. Deké nakurak-mawulé yate det akwi yékun yakandékwa.” Naandén Jisas.

Jisas kiyaae taamale waarapké yandékwanngé nakapuk wandén

(Mk 10:32-34; Lu 18:31-33)

¹⁷⁻¹⁸ Jisas Jerusalemét waaréte déku dunyan tambavétik maanmba kaayék vétik (12) det male kure yéndén. Yéte det wandén, “Ma véku. Bulaa Jerusalemét waaréngwa. Waarénanu de Duna Nyaan wuné kéraae kuriye Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanna néma dunyansé béré apakundiké vékuséngwa dunyansat kwayéndaru wuné deku taambamba rakawutékwá. Rawutu de wuné viyaandék-ndarénngé wakandakwa.

¹⁹ Wandaru nak gaayé dunyan wuné kéraae wunat wasélékte raamény baangwit viyaae wuné takwemimba baangtakandaru kiyaakawutékwá. Kiyaawutu nyaa vétik yéndu kupukmba Got wandu nakapuk taamale waarapkawutékwá.” Jisas déku dunyansat wunga wandén.

Jems ambét Jonna aasa bérké Jisasét waatakulén

(Mk 10:35-45)

²⁰ Sebedina taakwa léku nyaan vétik Jisaské kure yélén. Ye kępmaamba kwaati se waandé daate dat waatakulén, dé lat yékun yandénngé.

²¹ Waatakuléka Jisas wa wan, “Kamuké nyéné mawulé yo?” Wunga wandéka dat walén, “Kukmba méné du dakwaké néma du rate waménu bét wuna nyaan vétik nak ména yékutuwa taambamba, nak ména akituwa

taambamba rakambérékwa. Bét wamba rate nak du dakwaké néma du rakambérékwa.” Naalén.

²² Wunga waléka wandén, “Guné wunat waatakungunéngwa muséké yamba vékusékngunéngwe wa. Wuné néma kaangél kurkawutékwa. Béné wani kaangél kurké béné apamama yo kapuk?” Wunga wandéka wambéren, “Yi. Wunga kurké aané apamama yatékwa.”

²³ Wunga wambéréka wandén, “Kaangél kurké yawutékwa pulak béné kaangél kurkambénéngwa. Yi wan wanana wa. Kukmba kandé wuna yékutuwa taambamba raké ya? Kandé wuna akituwa taambamba raké ya? Wuné wani muséké katik waké wuté. Wan wuna kundi yamba wa. Wamba raké yakwa duké wuna aapa talimba déku mawulémba wandén wa.” Naandén Jisas.

²⁴ Wani kundi wandéka Jisasna dunyan tambavétik (10) wani muséké vékute bérét rakarka yandarén.

²⁵ Yandaka Jisas waandéka yaandaka det wandén, “Anga wa vékusékngunéngwa. Nak gaayéna néma dunyan, du dakwaké apamama yate wandakwa, deku kundi yékunmba vékute deku jémbaa yandarénngé.

²⁶⁻²⁷ Guné de yakwa pulak yaké yambak. Gunale yatékwa du nak Gotna ménimba néma du raké mawulé ye, wa dé guna jémbaa yakwa du ma yaréndék. Yaréte guna kundi vékute wan-gunéngwa pulak ma yandu.

²⁸ Wuné Duna Nyaan wunga yawutékwa. Nak du dakwaké jémbaa yate det yékun yaké wa

yaawutén. Du dakwa wunéké jémbaa yandarénggé yamba vékulake yaawutékwe wa. Wuné kiyaae némaamba du dakwa Satanna taambamba kéraawutu de Gorale yékunmba rapékandarénggé wa yaawutén.” Jisas det wunga wandén.

*Jisas méni kiyaan du vétik kururéndén
(Mk 10:46-52; Lu 18:35-43)*

²⁹ Jisas déku dunyansale Jeriko taakatake yéendarén. Yéndaka du dakwa némaamba de déku kukmba yéendarén.

³⁰ Yéténdaka méni kiyaan du vétik yaambumba rambérén. Rate vékumbérén Jisas yaambumba yéndéka. Vékute waambérén, “Ménawa, Devitna gwaal waaranga maandéka bakamu, méné Devit pulak néma du téte aanéké ma sémbéraa yaménu.” Naambérén.

³¹ Wunga waambéréka wani du dakwa bérét waarundarén, bét yakélak rambérénggé. Waarundaka nakapuk némaanmba waambérén, “Néman Du, Devitna gwaal waaranga maandéka bakamu, aanéké ma sémbéraa yaménu.” Naambérén.

³² Wunga waambéréka wa Jisas waandén, déké yaambérénggé. Waandéka déké yémbéréka wandén, “Bénat kamu yawuténggé béné mawulé yo?”

³³ Wunga wandéka wambérén, “Néman Du, méné aanat kururéménu aané nakapuk véké mawulé yatékwa.” Naambérén.

³⁴ Wunga wambéréka bérké sémbéraa yate déku taambat bérku ménimba kutndéka bérku méni

bari yékun yan. Yandéka bét yékunmba vététe wa Jisasale kwaare yémbérén.

21

*Jisas néma du rate Jerusalemét wulaandén
(Mk 11:1-11; Lu 19:28-40; Jo 12:12-19)*

¹⁻² Jisas déku dunyansale Jerusalemét waaréké yatéte Betfagemba saambakndarén. Wani gaayé Oliv némbumba téndékwa, Jerusalem tékwanmba. Saambake Jisas déku du vétikét wandén, “Béné wani gaayét ma wulaambénu. Wulaae vékambénéngwa, donki vétik témbéru. Aasa donki léku nyaanale miyémba lékitakandaka wa témbérékwa. Vétake wani donki vétik ma lepékwe kure yaambénék.

³ Yambénu du nak wani muséké bénat waatakundu anga ma wambénék, ‘Nana Néman Du wani donkiké mawulé yandékwa.’ Wunga ma wambénu.” Naandén.

⁴ Jisas wunga wandéka talimba yatéte Gotna yémba kundi kwayétan du Gotna nyéngaamba viyaatakandén kundi wa sékérékén. Anga viyaatakandén:

⁵ Guné ma ye Saionmba tékwa du dakwat anga wangunék,

“Ma vé. Guna néma du gunéké wa yaandékwa. Dé déku yé kavérékngapuk yate yéku mawulé vékute wa yaandékwa.

Dé donki nyaantakumba waare wa yaandékwa.” Wani kundi talimba Jisasna aasa dé kéraakapuk yalén sapak viyaatakandéka kukmba wa Jisas Jerusalemmba tékwa du dakwaké yéndén.

⁶ Jisasna du vétik déku kundi vékutake wandén pulak yambérén.

⁷ Ye aasa donki léku nyaanale lepékwe kure yémbérén déké. Ye yépmaa yandéka saape témbérén laplap laariye donkina bungulmba vaakutakambérén. Vaakutaka-mbéréka Jisas donki nyaantakumba waare randén.

⁸ Yéréndéka némaamba du dakwa laplap ras yaambumba taakate yaambu yakusondarén. Yandaka du ras tépmaa pulak musé yaambumba taakate yaambu kusondarén.

⁹ Yatake du dakwa ras taale yéndaka de ras Jisasna kukmba yaate némaanmba anga waandarén:

Devitna gwaal waaranga maandéka bakamu nanéké wa yaandékwa. Wan yékun wa.

Néman Du Got wandéka wa yaandékwa. Wan yékun wa.

Got dat yékun yénga yandu.

Anjorémba rakwa du Gotna yé kavéréknganangwa.

¹⁰ Wunga waandaka wa Jisas ye Jerusalemét wulaandén. Wulaandéka wani gaayémba tékwa akwi du dakwa déké vatvat naate wandarén, “Wani du wan kandé?”

¹¹ Wunga wandaka dale yaan du dakwa wa wan, “An Gotna yémba kundi kwayékwa du déku yé Jisas wa. Dé Galilimba wa yaandékwa. Déku gaayé Nasaret wa.” Naandarén.

Gotna kundi bulndakwa néma gaamba dunyansé kewurésalendén

(Mk 11:15-19; Lu 19:45-48; Jo 2:13-22)

¹² Jisas Gotna kundi bulndakwa néma gaamba wulaae véndén du ras musé kwayéte yéwaa kéraaténdaka. Vétake det kewurésaléndén. Kewurésalete nak gaayéna yéwaa kéraate wani gaayéna yéwaa kwayékwa dunyanséna jaambé taakungérundén. Yate viyaae tuwe Gorké kwayéké yandakwa api kwayékwa dunyansé ran tékét kutmbalakundén.

¹³ Yate det wandén, “Ani kundi Gotna nyéngaamba wa kwaakwa: Got wa wandén, ‘Du dakwa wuna gaamba yaale wunale kundi bulkandakwa.’ Got wunga wa wandén. Wani kundiké guné yamba vékulaka-ngunéngwe wa. Guné ani gaamba Gorale kundi yamba bulngunéngwe wa. Guné musé kwayéte yéwaa kéraangunénga ani gaa an sél yakwa du paakwe rakwa gaa pulak a gérékén.” Jisas det wunga wandén.

¹⁴ Jisas awula Gotna gaamba téndéka méni kiyaan du dakwa ras, maan kapére yan du dakwa ras wunga déké yaandarén. Yaandaka det kururéndén.

¹⁵ Kururéndéka Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanséna néma dunyan, apakundiké vékuséngwa dunyan waak véndarén. Vétake vékunderén nyambalé Gotna gaamba némaanmba waandaka. Anga waandarén, “Devitna gwaal waaranga maandéka bakamu nanéké wa yaandékwa. Wan yékun wa.” Wunga waandaka vékutake Jisas wani du dakwat kururéndéka véte dat rakarka yandarén.

¹⁶ Yate dat wandarén, “Waandakwa kundi méné vékwo? Wan sépélak wa yandakwa.”

Wunga wandaka Jisas wa wan, “Yi. Wa vékuwutékwa. Wan yékun wa yandakwa. Wunga yandakwanngé ani kundi Gotna nyéngaamba wa kwaakwa: Méné Got, makal nyambalé, munyaa kakwa nyambalé waak det wa waménén, ména yé yékunmba kavérékndarénngé. Wani kundiké yékéyaak guné yak?”

¹⁷ Naatake Jisas Jerusalem taakatake Betanit yéndén. Ye wamba kwaandén.

*Jisas wandéka miyé nak rékaa yan
(Mk 11:12-14, 20-24)*

¹⁸ Jisas wamba kwaae ganmbamba Jerusalemét waambule yaambumba yéténdéka dat kaandé yan.

¹⁹ Yandéka yéte véndén yéku sék vaakukwa miyé nak yaambu aarkémba téndéka. Némaamba gaanga wani miyémba téndéka véte déku mawulémba wandén, “Némaamba gaanga téndéka sék wa vaakwe tékwa. Ras géle kakawutékwa.” Wunga watake wani miyé sék géle kaké yéndén. Ye wani miyé sék ras yamba vaakwe téndéka véndékwe wa. Gaanga male téndéka véndén. Vétake wandén, “Ani miyémba nakapuk sék katik vaakuké dé.” Wunga wandéka wani miyé bari rékaa yan.

²⁰ Yandéka Jisasna dunyan vétake vatvat naate wandarén, “Yéki. Yénga pulak ye dé wani miyé bari rékaa yak?” Naandarén.

²¹ Wunga wandaka Jisas det wandén, “Gunat wawutékwa. Guné Gorké yékunmba vékulakate mawulé vétik yakapuk yangunu, wa guné wani miyat yawutén pulak, guné yakangunéngwa.

Guné wangunu miyé rékaa yakandékwa. Wani musé male katik yaké guné. Nak musé waak yakangunéngwa. Ani némbu ye solwaramba daawulindénngé wangunu, dé ye solwaramba daawulikandékwa.

²² Guné Gorké yékunmba male vékulakate, dat waatakuké yangunéngwa pulak, gunéké apamama yandékwanngé guna mawulémba wamu-naate, wa guné dat waatakungunu gunéké wunga yakandékwa. Yi wan wanana wa.” Naandén Jisas déku dunyansat.

Jisasét waatakundarén, “Kandé wak wani jémbaa yaménénngé?”

(Mk 11:27-33; Lu 20:1-8)

²³ Jisas Jerusalemba saambake Gotna kundi bulndakwa néma gaat wulaandén. Wulaae du dakwat Gotna jémbaaké yakwasnyéndén. Yakwasnyéndéka Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanséna néma dunyan, maaka dunyan waak Jisaské yaae dat wandarén, “Kamu mayé apa kéraae méné wani jémbaa yo? Kandé wak wani jémbaa yaménénngé?”

²⁴ Wunga wandaka det wandén, “Wuné waak nak kundi gunat waataku-kawutékwa. Waatakuwutu guné wuna kundi waambule kaatangunu wuné guna kundi kaatakawutékwa.

²⁵ Guné ma wa. Kandé Jonét wak dé du dakwat baptais kwayéndénngé? Got dé wunga wak, kapuk kápmaana du nak dé wunga wak?” Wunga waatakundéka de deku kapmang bule waarute wandarén, “Nané anga wananu, ‘Got wa wunga wan.’ Wunga wananu, wa nanat

anga wakandékwa, ‘Kamuké guné déku kundi vékukapuk yo?’ Naakandékwa.

²⁶ Anga waké nané? ‘Képmaana du nak wa wan.’ Némaamba du dakwa Jonngé wandakwa, ‘Gotna yémba kundi kwayétan du nak wa. Yi wan wanana wa.’ Naandakwa. Deké wup yate kundi katik bulké nané Jonngé.” Naandarén.

²⁷ Wunga bule paapu yate Jisasét wandarén, “Yamba vékuséknangwe wa. Wani muséké katik waké nané.” Naandaka det wandén, “Wuné waak wunat wandéka yaae ani jémbaa yawutékwa duké katik waké wuté.” Naandén Jisas.

Du nakna nyaan vétikngé Jisas gwaaménja kundi wandén

²⁸ Wani kundi watake Jisas ani gwaaménja kundi wandén: “Yénga guné vékulako? Du nak nyaan vétik talimba kéraandén. Nak nyaan talényanét ye wandén, ‘Wuna nyaan, bulaa ma ye wuna wain miyé tékwa yaawimba jémbaa yaménék.’

²⁹ Wunga wandéka wandén, ‘Wuné kalik yakwa.’ Naatake kukmba nak mawulé yate wani yaawimba jémbaa yaké yéndén.

³⁰ Wani du ye talényanét wandén pulak déku nak nyaanét wunga wandén. Wandéka wandén, ‘Yi. Bulaa yékawutékwa.’ Wunga watake yaawimba jémbaa yaké yamba yéndékwe wa.

³¹ “Wani nyaan vétikmba kandé aapana kundi vékwak?” Naandéka wandarén, “Talényan wa vékwan.” Wunga wandaka Jisas det wandén, “Gunat wawutékwa. Takis kéraatan kapérandi

du, yaambumba yatan dakwa, de taale wa Gotna kэмба yaalandakwa. Yi wan wanana wa. De yaalandaru guné kukmba yaalaké guné, kapuk katik yaalaké guné?

³² Baptais kwayétan du Jon yaae wandén, ‘Guné kapérandi mawulé yaasékatake Gotna kundi ma yékunmba vékungunék.’ Wunga wandéka guné déku kundi yamba vékungunéngwe wa. Yangunénga takis kéraakwa kapérandi dunyan, yaambumba yatékwa dakwa waak de déku kundi vékunderén. Vékite yandarén kapérandi musé yaasékatake Gotna kundi yékunmba vékunderén. Yandaka véte guné yandarén pulak yamba yangunéngwe wa. Guné yangunén kapérandi musé yaasékakapuk yate déku kundi yamba vékungunéngwe wa.” Naandén Jisas.

Jisas gwaaménja kundi wandén wain yaawiké kaavéte séngiran duké

(Mk 12:1-12; Lu 20:9-18)

³³ Wani kundi watake Jisas det anga wandén: “Guné ani gwaaménja kundi waak ma véku. Du nak wain miyé taawuké yaawi nak yandén. Aatmu giye wain miyé taawundén. Taawu-take kukmba wain kulak kéraae kaké wain sék guriksande vakipékumuké kwaawu matumba vaandén. Vaatake yaawiké séngite véréndara sémény gaa nak kaandén. Yawurétake wani yaawiké séngiréte yaawimba jémbaa yate yéwaa kéraaké mawulé yan dunyansat kwayéndén. Kwayétake dé nak taalat yén.

³⁴ “Miyé sék géléké yandakwa sékét yaaké yandéka dale rate déku jémbaa yakwa du rasét

wandén, yaawiké kaavéte séngirékwa duké yéendarénggé. Ye miyé sék ras kwayéndaru kure yaandarénggé wa mawulé yandén.

³⁵ Yate wandéka déku jémbaa yakwa dunyan yéndaka yaawiké kaavéte séngirékwa dunyan det vétake nakét viyaate, nakét viyaandékte, nakét matut vaanéendarén.

³⁶ Yandaka kukmba dé yaawina néma du déku jémbaa yakwa du rasét waak wandéka yéendarén. Késépéri duwat wa wandéka yéendarén. Yéndaka yaawiké kaavéte séngirékwa dunyan wa det wungat male viyaandarén.

³⁷ “Yandaka kukmba wani néma du déku mawulémba anga wandén, ‘De wuna nyaanna kundi wa vékukandakwa.’ Wunga watake déku nyaanét wandéka yaawiké kaavéte séngirékwa dunyanséké yéndén.

³⁸ Yéndéka yaawiké kaavéte séngirékwa dunyansé déku nyaanét véte deku kapmang kundi bulndarén. Bulte anga wandarén, ‘Yaawina néma du kiyaandu wani nyaan déku aapana akwi musé kéraakandékwa. Nané dé viyaandéktake ani yaawi kéraakanangwa.’

³⁹ Naatake dé kure yaawi yaasékatake kaapamba kure gwaande viyaandékndarén.” Naandén Jisas.

⁴⁰ Wani kundi watake Jisas det wandén, “Guné yénga guné vékulako? Kukmba yaawina néma du yaae yaawiké kaavéte séngiran dunyansat yénga pulak yaké dé?”

⁴¹ Wunga waatakundéka dat wandarén, “Yaae wani kapérandi musé yan dunyansat

viyaandékwuré-kandékwa. Wunga yakandékwa. Viyaandéktake nak dunyansat wani yaawi kwayékandékwa, de yaawiké kaavéte séngiréendarénnagé. Kwayéndu kukmba miyé sék géléndara sapak wani miyé sék géle dat kwayékandakwa.” Jisasét wunga wandarén.

⁴² Wani kundi wandaka det anga wandén: “Viyaandékndarén nyaanngé ani kundi Gotna nyéngaamba wa kwaakwa:

Gaa kaakwa du yéku matuké waakte matu naku-rakngé kalik yatakandaka baka randén.

Randéka Néman Du Got wani matut vétake wandén, ‘Wan yéku matu wa. Wani matu randu gaa yékunmba kwaakandékwa.’ Wunga watake wani matu kéraae taakandéka wa gaa yékunmba kwaan. Kwaandéka véte yéku mawulé vékunangwa.

Wani kundi Gotna nyéngaamba vétake guné yamba yékunmba vékulakangunéngwe wa.

⁴³ Wani kundiké gunat anga wawutékwa. Talimba guné Judasé Gotna kémba wa téngunén. Tété déku jémbaaké kalik yangunén. Yan-gunénnagé Got wandu déku kémba katik téké guné. Nak gaayé du dakwa wa déku kémba yaalaké yakwa. Wani du dakwa de déku jémbaa yékunmba yakandakwa.

⁴⁴ [Wani matu taakumba vaakérké yakwa du deku sépémaalé ayélap ayélap yasokandékwa. Wani matu du nakna sépétakumba vaakétmunaae, wa wani duwat akwi yaavan

kurkandékwa.]” Naandén Jisas. Wani matuké wunga wate dékét déké wa wandén.

⁴⁵ Wani kundi wandéka Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanséna néma dunyan, Farisi dunyan waak wani gwaaménja kundi vétik vékute wa vékuséknarén. Jisas deké wa wani kundi wandén.

⁴⁶ Wunga vékusékte wandarén, “Nané dé kure kalapusmba taakakanangwa.” Naandarén. Wunga wate anga waak wandarén, “Akwi du dakwa wandakwa, ‘Jisas wan Gotna yémba kundi kwayékwa du nak wa.’ Wunga wandakwanngé nané dé kure kalapusmba taakamunaanunu, wa nanat waarukandakwa.” Wunga watake wani du dakwa det wunga waarumuké wup yate Jisas yamba kulkindakwe wa.

22

*Du taakwa kéraandéka kakému
yaakéndarénngé wandén Jisas*

(Lu 14:16-24)

¹ Jisas det nakapuk gwaaménja kundi nak waak anga wandén.

² “Got néma du rate du dakwaké yékunmba anga vékandékwa. Néma du nak yaréndén. Yare déku nyaan taakwa kéraamuké yandéka wandéka néma kakému yaake kaké yandarén. Yaténdaka taale wani néma du némaamba du dakwat waandén, kukmba yaae dele kakému kandarénngé.

³ Yatake kakému ka sapak, déku jémbaa yakwa dunyansat wandén, ‘Guné ma akwi genge gaayémba yéte wawutén du dakwat wangunék,

de bulaa yaae kakému kandarénngé.’ Wunga wandéka ye wandaka wani du dakwa yaamuké kalik yandarén.

⁴ Yandaka wani néma du déku jémbaa yakwa dunyan rasét waak wandén, ‘Guné ma ye talimba wawutén du dakwat anga wangunék: Ma véku. Nané kakému taakananén wa. Néma bulmakau, yéku bulmakau nyaan waak wa viyaae tunanén. Akwi musé taakananga rakwa. Guné ma yaae kangunu. Wunga ma wangunék det.’ Wunga wandéka wandén pulak yandarén.

⁵ “De wunga yandaka de waandén du ye wani kakému kamuké kalik yandarén. Deku jémbaaké male vékulakandarén. Yate nak du waarape yaawit yén. Yéndéka nak waarape yéwaa kéraaké yandékwa jémbaa yaké yéndén.

⁶ Yéndéka ras waarape néma duna jémbaa yatan dunyansat kulkiye det kapérandi musé yate det viyaandékndarén.

⁷ Viyaandékndaka néma du rakarka yate déku waariyakwa dunyansat watakandéka ye déku jémbaa yatan dunyansat viyaandékén dunyansé akwi viyaasandandarén. Yate deku gaayé gaa yaat tundarén.

⁸ “Yandaka néma du déku jémbaa yakwa dunyansat wandén, ‘Kakému taakananga a rakwa. Yaandarénngé wawutén du dakwa kapérandi musé wa yandarén. Yatake nana kakému katik kaké daré.

⁹ Yandaru guné ye akwi yaambumba téte nak du dakwat véte det anga ma wangunék, “Guné ma yaae taakananén kakému kangunék.” Wunga

ma wangunék det.’

¹⁰ Wunga wandéka jémbaa yakwa dunyan waarape ye yaambumba yéte véndarén du dakwat wandarén, yaandarénngé. Yéku musé yakwa du dakwa, kapérandi musé yakwa du dakwat waak wandarén. Wandaka yaae taakwa kéraan duna aapana gaamba randarén. Randaka wani gaa sékérékén.

¹¹ “Wani néma du kakému kakwa du dakwa véké watake wani gaat wulaandén. Wulaae véndén yéku laplap saawukapuk yan du nak randéka.

¹² Jaangwa laplap male saawundén. Yandéka néma du dat wandén, ‘Méné, yénga pulak ye méné yéku laplap saawukapuk ye méné anga yaalak?’ Wunga wandéka wani du kundi yamba bulndékwe wa.

¹³ Yandéka néma du déku jémbaa yakwa dunyansat wandén, ‘Guné wani duwat ma kulkiye déku maan taamba giye kaapat vaanjangngwandéngunék. Yangunu ganngumba randu. Wamba rate néma kaangél vékute yéku taalémba raké mawulé yate némaamba géraakandékwa.’ Naandén wani néma du.

¹⁴ “Wani gwaaménja kundiké ma vékulaka. Got dé wani néma du pulak wa. Got némaamba du dakwat wa wandén, de déku kémba yaalamuké. Wandéka némaamba du dakwa déku kundi kuk kwayéndarén. Kwayétake déku kémba katik yaalaké daré. Dé némaamba du dakwat wandéka, wa ayélap du dakwa male déku kundi vékute déku kémba yaalandakwa.” Naandén Jisas.

*Takis kwayéndakwanngé Jisasét waatakun-
darén*

(Mk 12:13-17; Lu 20:20-26)

¹⁵ Wani kundi wandéka Farisi dunyan ras ye dekét deku kapmang kundi bulndarén. Bulte wandarén, “Nané Jisasét késmu nakmuké waatakunanu kalmu kapérandi kundi waambule kaataké dé kapuk? Dé kapérandi kundi wandu, dé kure ye kalapusmba taakakanangwa.”

¹⁶ Wunga watake deku dunyan ras, Herotna dunyan ras waak det watakandaka Jisaské ye dat anga wandarén, “Néma du, méné det Gotna jémbaaké yakwasnyéménéngwa. Méné yéku kundi male wate det Gotna kundiké yékunmba yakwasnyéménéngwa. Méné nakurak kundi male waménéngwa, néma du dakwa, baka du dakwat waak. Méné deké wup yamba yaménéngwe wa. Wunga vékuséknangwa.

¹⁷ Méné wunga yate bulaa méné nanat ma wa. Yénga méné vékulako? Nana apakundi yénga dé wo? Nané takis Romna néma du Sisar, dat kwayéké nané?” Naandarén.

¹⁸ Wunga wandaka Jisas deku mawuléké wa vékusékwuréndén. De deku mawulémba anga wandarén, “Bulaa dé kapérandi kundi wandu dé kalapusmba taakakanangwa.” Wunga wandaka Jisas vékusékte det wandén, “Guné paapu yakwa dunyan wa. Kamuké guné wunat wunga waatakwo?”

¹⁹ Guné takis kwayéngunéngwa yéwaa nak wunat ma wakwasnyéngunu véwutu.” Wunga wandéka wani yéwaa nak kure yéndarén déké.

²⁰ Kure yéndaka det wandén, “Ani yéwaamba kwaakwa nyaap an kéné nyaap dé? Kéné yé daré ani yéwaamba viyaatakak?” Naandén.

²¹ Wunga waatakundéka wandarén, “Wan Romna néma du Sisarnan wa.” Wunga wandaka det wandén, “Yi wan wanana wa. Sisarna musé dat ma kwayéngunék. Gotna musé Gorét ma kwayé.” Naandén.

²² Wunga wandéka wani kundi vékutake vatvat naate vékulaka vékulaka naandarén. Ye dé yaasékatake yéendarén.

Du kiyaae taamale waarapké yandakwanngé Jisasét waatakundarén

(Mk 12:18-27; Lu 20:27-40)

²³ Sadyusi dunyan deku mawulémba anga wandarén, “Kiyaan du dakwa nakapuk taamale katik waarapké daré.” Naandarén.

²⁴ De ras Jisaské ye dat anga wandarén: “Néma du, méné du dakwat Gotna jémbaaké yakwasnyéménéngwa. Méné ani muséké nanat ma wa. Talimba Moses anga wandén, ‘Du nak taakwa kéraae nyaan kéraakapuk ye kiyaandu déku waayéka wani taakwa kéraakandékwa. Yandu nyaan kéraalu wani nyaanngé wakandakwa, Aanyéna nyaan wa. Naakandakwa.’ Moses wunga wandén.

²⁵ Bulaa ma véku. Talimba nakurak kémba du taambak kaayék vétik (7) yarendarén. Aanyé taakwa kéraae nyambalé kéraakapuk ye kiyaandén. Kiyaandéka déku waayéka wani taakwa kéraae nyambalé kéraakapuk ye kiyaandén. Kiyaandéka nak waayéka

wani taakwa kéraae nyambalé kéraakapuk ye kiyaandén.

²⁶ Kiyaandéka akwi waayékanje wungat male ye de akwi nyambalé kéraakapuk ye baka kiyaawuréndarén.

²⁷ Yandaka kukmba wani taakwa kiyaan.

²⁸ Bulaa nanat ma wa. Kiyaan du dakwa taamale waarapké yandakwa sapakngé waménéngwa. Wani sapak wani taakwa kandale raké lé? Talimba wani nakurak kémna aanyémbéré waayékanje de akwi lat male kéraandarén.” Sadyusi dunyan Jisasét wunga wandarén.

²⁹ Jisas deku kundi vékutake det anga wandén, “Guné Gotna nyéngaamba kwaakwa kundi yamba vékusék-ngunéngwe wa. Vékuséngapuk yate Gotna mayé apaké waak yamba vékusék-ngunéngwe wa. Yangunénga guna mawulé kapére yakwa.

³⁰ Ma véku. Kukmba Got wandu kiyaan du dakwa taamale waarape Gotna gaayémba rate déku kundi kure gaayakwa dunyan pulak rakan-dakwa. Rate du de taakwa katik kéraaké daré. Taakwa de du katik kumbiké daré.

³¹ “Kundi ras waak wakawuté kwa kiyaan du dakwa taamale waarapké yandakwanngé. Got gunat wandéka déku nyéngaamba kwaakwa kundi ras vétake guné yamba yékunmba vékulaka-ngunéngwe wa.

³² Got wa wandén, ‘Wuné Abrahamna néma du a. Wuné Aisakna néma du a. Wuné Jekopna néma du a. Wuné deku néma du Got a rawuté kwa.’ Wunga wandéka déku kundi déku nyéngaamba

kwaandéka wa vékuséknangwa. Dé kiyaan duna néma du yamba randékwe wa. Wani du de talimba kiyaandarén. Taale wa kiyaandarén. Kukmba wa Got wani kundi wandén. De kiyaae nakapuk taamale waarape randaka wa Got wani kundi wandén. Got kiyaae taamale waarape rakwa duna néma du wa randékwa. Got wan kiyaakapuk kulé tékwa duna néma du wa. Wunga wa vékuséknangwa.” Naandén Jisas.

³³ Wunga wandéka wamba tékésén du dakwa wani kundi vékute déku kundiké vatvat naate vékulaka vékulaka naandarén.

Akwi apakundit taalékéran apakundiké Jisas wandén

(Mk 12:28-31; Lu 10:25-28)

³⁴ Wani kundi wandéka Sadyusi dunyan kundi bulkapuk kundimék randarén. Randaka Farisi dunyan vékutake yaae dele jaawuwe randarén.

³⁵⁻³⁶ Randaka dele rate apakundiké yakwasnyékwa du nak déku mawulémba wandén, “Dé wuna kundi waambule kaatate kalmu kapérandi kundi waké dé?” Wunga vékulakate Jisasét wandén, “Néma du, méné Gotna kundiké nanat yakwasnyéménéngwa. Nana apakundimba kamu apakundi dé akwi apakundit taalékérak?” Naandén.

³⁷ Wunga waatakundéka Jisas dat wandén, “Guné guna Néman Du Gorké ma néma mawulé yangunék. Yate dat wangunu guna mawulé, guna kwaminyan, guna yaamambiké néma du rakandékwa.

³⁸ Wani kundi wan néma kundi wa. Akwi apakundit wa taalékérawuréndén.

³⁹ Nak apakundi wan wungat male wa. Anga wandékwa, ‘Guné guna sépéké néma mawulé yangunéngwa pulak, nak du dakwaké ma néma mawulé yangunék. Yate det ma yékun yangunék.’ Naandékwa.

⁴⁰ Wani kundi vétik wan néma apakundi wa. Akwi apakundit wa taalékérandén. Guné wani kundi vékute wandékwa pulak yate guné Moses wan apakundi Gotna yémba kundi kwayétan duna kundi waak wa vékungunéngwa.” Naandén Jisas.

*Jisas det waatakundén Got wan du Kraiské
(Mk 12:35-37; Lu 20:41-44)*

⁴¹⁻⁴² Farisi dunyansé yaae nakurakmba jaawuwe téndaka Jisas det waatakundén, “Gunat yékun yamuké Got wan du Krai yénga pulak du dé? Yénga guné déké vékulako? Dé kéné gwaal waaranga maandéka bakamu dé?” Wunga waatakundéka dat wandarén, “Wan Devitna gwaal waaranga maandéka bakamu wa.” Naandarén.

⁴³⁻⁴⁴ Wunga wandaka det wandén, “Talimba Krai ani kępmaamba yatékapuk yandéka Gotna Yaamambi Devitna mawulémba wulaandéka Devit Kraiské anga wandén, ‘Wuna Néman Du.’ Naate anga wandén:

Néman Du Got wuna Néman Duwat wa wandén, ‘Méné néma du rate wuna yékutuwa taambamba ma raménék.

Raménu wuné wawutu ména maama ména taambamba rakandakwa.

Randaru méné néma du rate déké vérékaménéngwa.’

Got wunga wandén.

Devit wani kundi wate dé Kraiské ‘Wuna Néman Du wa’ naandén. Kamuké dé Devit Kraiské wunga wak?

⁴⁵ Devit Got wan du Kraiské, ‘Wuna Néman Du wa,’ naandéka yénga pulak dé Kraiské Devitna gwaal waaranga maandéka bakamu to? Kraiské Devitna gwaal waaranga maandéka bakamu téte Devitna néma du waak dé to, kapuk?”

⁴⁶ Wunga wandéka Jisasna kundi waambule kaataké yapatindarén. Wani nyaa dat kundi nak waak waatakumuké wup yandarén. Kukmba waak dat kundi nak nakapuk yamba waatakundakwe wa.

23

Apakundiké vékuséknngwa dunyan, Farisi dunyanngé waak wandén

(Mk 12:38-40; Lu 11:37-54; 20:45-46)

¹ Jisas déku dunyan, némaamba du dakwat waak anga wandén:

² “Apakundiké vékuséknngwa dunyan, Farisi dunyan waak Moses talimba wan apakundiké yékunmba vékuséknndakwa.

³ Vékusék-ndakwanngé vékulakate guné deku kundi vékute wandakwa pulak ma yangunék. Yate yandakwa pulak yaké yambak. De némaamba kundi wate wandarén pulak yamba yandakwe wa.

⁴ Du nak némaamba musé yaatandéka nak du yaae ras waak vaakutakandékwa pulak, Farisi dunyan, apakundiké vékuséknngwa dunyan waak néma jémbaa ras waak du dakwat

kwayéndakwa. Kwayéte det anga wandakwa, ‘Guné ani apakundi akwi vékute wandékwa pulak ma yangunék.’ Wunga wandaka wani kundi vékute wandékwa pulak yaké néma jémbaa yandakwa. Yandaka deké sémbéaa yakapuk yate det yékun yamba yandakwe wa.

⁵ “Akwi du dakwa det véte deké, ‘Yéku dunyan wa,’ naandaréngé wa mawulé yandakwa. Yate Gotna kundi ras nyéngaamba viyaatake wani nyéngaa deku saawi deku taambamba waak gindakwa. Gite deku laplapna waambumba yakusondakwa.

⁶ De nak duwale kakému kate yéku taaléke waakte du dakwana ménimba raké wa mawulé yandakwa, de véte deku yé kavérékndaréngé. De Gotna kundi bulnangwa gaamba wulaae néma duna taalémba raké mawulé yandakwa.

⁷ De du dakwa jaawundakwa taalémba yeyé yaayandaru nak du dakwa det véte anga wandaréngé wa mawulé yandakwa: ‘Wan nana néma dunyansé wa yaakwa. Nanat Gotna kundiké yakwasnyékwa dunyansé wa.’ Wunga wandaréngé wa mawulé yandakwa.

⁸ “Guné wuna dunyan téte guné wunga yaké yambak. Guné akwi wuna jémbaamba yaale aanyémbéré waayékanje wa yaténgunéngwa. Téngunu guna aanyémbéré waayékanje gunéke katik waké daré, ‘Nanat Gotna kundiké yakwasnyékwa du wa.’ Katik naaké daré. Wuné kapmang Gotna kundiké yakwasnyékwa du a téwutéka. Gunéke wani kundi katik waké daré.

⁹ Anjorémba rakwa du guna aapa wan nakurak male wa randékwa. Randékwanngé guné nak

duké, ‘Nana néma du wa,’ naaké yambak.

¹⁰ Guna néma du wan wuné Got wan du Kraiss wa. Wunga vékusékte guné nak duké, ‘Nana néma du wa,’ naaké yambak.

¹¹ Guna du nak néma du raké mawulé yate wa guna jémbaa yakwa du ma randék.

¹² Deku yé kavérékngwa du dakwaké kukmba Got wandu baka du dakwa rakandakwa. Deku yé kavérékngapuk yakwa du dakwaké kukmba Got wandu wa de néma du dakwa rakandakwa.” Naandén Jisas.

*Paapu yandakwanngé Jisas wandén
(Mk 12:40; Lu 11:39-42, 44, 52; 20:47)*

¹³ Jisas wani kundi watake apakundiké vékusékngwa dunyan, Farisi dunyansat waak anga wandén: “Guné apakundiké vékusékngwa dunyan, Farisi dunyan waak, gunéké kapérandi musé yaakandékwa. Guné yékunmba katik rapékaké guné. Guné paapu yakwa dunyansé wa. Némaamba du dakwa Gotna kémba yaalaké mawulé yandakwa. Yandaka guné wangunénga vékute Gotna kémba yaalaké yapatindakwa. Guné waak Gotna kémba yamba yaalangunéngwe wa.

¹⁴ [“Guné apakundiké vékusékngwa dunyan, Farisi dunyan waak, gunéké kapérandi musé yaakandékwa. Guné paapu yakwa dunyansé wa. Guné du kiyaan kwawitakwana musé akwi kéraangunéngwa. Kéraae paapu yate néma kundi Gorét wangunéngwa, nak du dakwa gunat véte guna yé kavérékndarénngé. Yangunéngwanngé néma kapérandi musé gunéké yaakandékwa.]

15 “Guné apakundiké vékuséngwa dunyan, Farisi dunyan waak, gunéké kapérandi musé yaakandékwa. Guné paapu yakwa dunyansé wa. Guné sékaa yaambumba yéte solwaramba yéte némbumba waak yéte guna kundi vékuké yakwa duké nak waakngunéngwa. Waake véngunénga wani du guna jémbaamba wulaandéka dat yakwasnyéngunénga némaamba kapérandi musé yandékwa. Yandékwa wani kapérandi musé wa guné yakwa kapérandi musat taalékérakwa. Guné waak dé waak akwi kapérandi taalat yékangunéngwa.

16 “Méni kiyaan du nak duwat yaambu wakwasnyéké yapatindékwa pulak, wa guné nak du dakwat yéku yaambu wakwasnyéké yapatingunéngwa. Gunéké kapérandi musé yaakandékwa. Guné anga wangunéngwa, ‘Du ras jémbaa nak yaké yate Gotna kundi bulndakwa néma gaana yémba wamunaandaru, wan baka musé wa. Kukmba mawulé ye, wa wani kundi yaaséka-kandakwa. De jémbaa yaké yate Gotna kundi bulndakwa néma gaamba taakandarén gol matumba yandarén muséna yémba wamunaandaru, wan néma musé wa. Wandarén pulak ma yandarék. Kukmba wani kundi katik yaasékaké daré.’ Naangunéngwa.

17 Guné wunga wangunénga wa guna mawulé kapére yandékwa. Méni kiyaan du yaambuké kurkale vékusénggapuk yandakwa pulak, wa guné Gorké yamba yékunmba vékusénggunéngwe wa. Néma musé kamu musé dé? Gotna kundi bulndakwa néma gaa dé, kapuk wani gaamba

rakwa musé dé? Gotna kundi bulndakwa néma gaamba rakwa musé, Gotna kundi bulndakwa néma gaa waak, akwi wan néma musé wa. Wani gaa wan Gotna gaa wa. Wani gaamba rakwa musé wan Gotna musé wa.

¹⁸ “Guné anga waak wangunéngwa, ‘Du ras jémbaa nak yaké yate kwaami viyaae tuwe Gorké kwayéndakwa jaambéna yémba wamunaandaru, wan baka musé wa. Kukmba de mawulé ye wani kundi yaaséka-kandakwa. De jémbaa nak yaké yate wani jaambémba rakwa kwaamina yémba wamunaandaru, wan néma musé wa. Wandarén pulak ma yandarék. Wani kundi katik yaasékaké daré.’ Naangunéngwa.

¹⁹ Guné wunga wate méni kiyaan du yaambuké kurkale vékuséngapuk yandakwa pulak, wa Gorké yamba yékunmba vékuséngunéngwe wa. Néma musé kamu musé dé? Gorké kwayéndakwa kwaami dé, kapuk Gorké kwayéndakwa kwaami rakwa jaambé dé? Wani musé véréti wan néma musé wa.

²⁰ Kwaami viyaae tuwe Gorét kwayéndakwa jaambé wan Gotna musé wa. Wani jaambémba rakwa kwaami wan waak wan Gotna musé wa. Du wani jaambéna yémba wate, wani jaambémba rakwa kwaamina yémba waak wa wandakwa.

²¹ Got déku gaamba randékwa. Du Gotna kundi bulndakwa néma gaana yémba wate de Gotna yémba waak wa wandakwa.

²² Got déku gaayémba randékwa. Du Gotna gaayéna yémba wate, wa Got rakwa jaambéna yémba wa wandakwa. Wunga yate de Gotna yémba waak wa wandakwa. Guné jémbaa nak

yaké yate watake, wa wangunén pulak ma yangunék.

²³ “Guné apakundiké vékuséngwa dunyan, Farisi dunyan waak, gunéké kapérandi musé yaakandékwa. Guné paapu yakwa du wa. Guné akwi musé asé muni waate tambavétik (10) taakate nakurak tambék Gorké kwayéngunéngwa. Wunga kwayéte akwi nyénganyam waak muni waate yém tambavétik (10) taakate nakurak yém Gorké kwayéngunéngwa. Nyénganyam wan néma musé yamba wa. Wan makalkéri musé wa. Guné wani makalkéri muséké vékulakate Moses wan apakundimba kwaakwa néma muséké yamba vékulakangunéngwe wa. Guné nak du dakwat yékun yamba yangunéngwe wa. Guné nak du dakwaké mawulé yamba sémbéraa yangunéngwe wa. Guné Gorké yékunmba vékulakakapuk yate yaké wangunéngwa pulak yamba yangunéngwe wa. Guné guna salmu walmu muni waate yém tambavétik (10) taakate nakurak yém Gorké kwayéngunéngwan, wan yékun wa. Wani yapaté yaasékaké yambak. Wani makal musé yate guné wawutén néma musé waak yamunaae, wa yékun yakangunéngwa.

²⁴ “Méni kiyaan du, nak duwat yaambu wakwasnyéké yapatindékwa pulak, wa guné nak du dakwat yéku yaambu wakwasnyéké yapatin-gunéngwa. Guné makal musé yaké néma jémbaa yate yékunmba yangunéngwa. Néma musé yaké yékéyaak yangunéngwa. Yate ani du pulak wa yangunéngwa. Dé kulak tuwe kaké yate makalkéri saat kulakmba kwaandéka vékusékte

kéraae kure ye gurikndékwa. Yate kamel kulakmba kwaandéka vékuséngapuk yate kamel kulakale kandékwa wa.

²⁵ “Guné apakundiké vékuséngwa dunyan, Farisi dunyan waak, gunéké kapérandi musé yaakandékwa. Guné paapu yakwa dunyan wa. Guné aké kasnya yakwasnyéte kuksaku male yakwasnyé-ngunéngwa. Biyaasaku yamba yakwasnyéngunéngwe wa. Yangunénga biyaasaku kapére yandékwa. Guné guna sépéké vékulakate némaamba musé nak du dakwamba kéraae musé ras sél ye baka kéraangunénga guna mawulé kapére yandékwa, wani kasnyana biyaasaku kapére yakwa pulak.

²⁶ Guné Farisi dunyan, méni kiyaan du yaambuké kurkale vékuséngapuk yandakwa pulak, wa yékunmba yamba vékuséngunéngwe wa. Guné kasnya yakwasnyéte taale awulamba ma yakwasnyéngunék. Wunga yangunu kuksaku yékun yakandékwa. Wunga yaké yangunéngwa pulak, guné kapérandi mawulé yaasékatake yéku mawulé vékungunu guna mawulé yékunmba téndu wa yéku musé yakwa du tékangunéngwa.

²⁷ “Guné apakundiké vékuséngwa dunyan, Farisi dunyan waak, gunéké kapérandi musé yaakandékwa. Guné paapu yakwa dunyan wa. Guné pusandu rémndarén kwaawu pulak wa téngunéngwa. Du dakwa wani kwaawu taakumba yéku musé taakandakwa.

²⁸ Taakandaka nak du dakwa véte wani muséké male vékulakate wandakwa, ‘Wan yékun wa.’ Wunga wate anda kwaawumba kwaakwa kiyaan duna apaké, kapérandi muséké waak yamba

vékuséknakwe wa. Guné wunga pulak wa. Du dakwa gunat véte wandakwa, ‘Wan yéku musé yakwa du wa.’ Wunga wate yamba vékuséknakwe wa. Guna mawulé kapérandi yandékwani. Yandéka guné paapu yate kapérandi musé yangunéngwa.” Naandén Jisas.

Yandarén kapérandi musé Got yakataké yandékwanngé wandén

(Lu 11:47-51)

²⁹ “Guné apakundiké vékuséngwa dunyan, Farisi dunyan waak, gunéké kapérandi musé yaakandéka. Guné paapu yakwa du wa. Gotna yémba kundi kwayétan dunyan, nak yéku musé yakwa dunyan waak talimba yate kiyaandaka rémndarén taalémba yéku musé taakangunéngwa.

³⁰ Taakate wangunéngwa, ‘Nané nana gwaal waaranga maandéka bakamu yatan sapak yatémunaae, wa de yan pulak, Gotna yémba kundi kwayétan dunyansat katik viyaandékngatik nané.’ Naangunéngwa.

³¹ Wunga wate guné det viyaandékén duna gwaal waaranga maandéka bakamu téngunéngwanngé wa wangunéngwa. Wunga wate yaténgunénga guna mawulé deku mawulé pulak wa téndéka.

³² Téndéka kapérandi musé yandarén pulak, guné waak kapérandi musé wa yangunéngwa.

³³ Guné kapérandi musé yakwa du wa. Duwat tikwa kaambe pulak yatéte wa kapérandi musé yangunéngwa. Got wandu guné kapérandi taalat yékangunéngwa. Nak taalat yaange yéké yapati-kangunéngwa.

34 “Wuné wawutu Gotna yémba kundi kwayékwa dunyan, nyaangét pukaakwa dunyan, Gotna kundiké yakwasnyékwa dunyan waak gunéké yaakandakwa. Anga wa vékusék-wutékwa. De yaandaru rasét viyaandék-ngangunéngwa. Rasét takwemimba viyaae baang-ngangunéngwa. Rasét Gotna kundi bulngunéngwa gaamba raamény baangwit viyaakangunéngwa. Rasét wulkure yékangunéngwa késnge nakngget.

35 Guné wunga yangunu Got yangunén kapérandi musé gunat yakata-kandékwa. Talimba guna gwaal waaranga maandéka bakamu némaamba yéku musé yan dunyansat viyaandékndarén. Taale Kein déku waayéka Abelét viyaandékndén. Viyaandékndéka guna gwaal waaranga maandéka bakamu yéku musé yakwa duké kalik yate det viyaandékndarén. Viyaandéklaakét viyaandéklaakét ye kukmba Berekiana nyaan déku yé Sekaraiat viyaandékndarén. Dé Gotna gaana nyéndémba téndéka dat viyaandékndarén.

36 Viyaandékndarénngé Got yandarén kapérandi muséké vékulakate guné deku gwaal waaranga maandéka bakamat némaamba yakata-kandékwa. Guné ani sapak tékwa dunyan, yandarén kapérandi muséké gunat némaamba yakata-kandékwa. Yi wan wanana wa. Gunat wa wawutékwa.” Naandén Jisas.

*Jisas Jerusalemmba tékwa du dakwaké néma sémbéraa yandén
(Lu 13:34-35)*

³⁷ Jisas wani kundi watake wamba tékésén du dakwat véte wandén, “Guné Jerusalemmba tékwa du dakwa, guné Gotna yémba kundi kwayétan dunyansat wa viyaandékungunén. Got wandéka déku kundi kure yén dunyan gunéké yéendarén. Yéndaka det matut viyaangunénga kiyaandarén. Gunéké sémbéraa yawutékwa. Séraa kéraalén nyaanngé saaptépe rate déké yékunmba vélékwa pulak, wuné némaamba apu gunat yékun yate gunéké yékunmba véké wa mawulé yawutén. Yawutéka kalik yangunén.

³⁸ Yangunénggé kukmba dunyansé yaae guna gaayé yaavan kurkandakwa. Yaavan kutndaru guné wamba katik raké guné. Guna gaayé baka taalé male téké yakwa.

³⁹ Wa anga vékusékwutékwa. Guné wunat nakapuk bari katik véké guné. Kukmba wunéké wakangunéngwa, ‘Got wandéka wa wani du yaandén. Nané déku yé kavérék-nganangwa.’ Naangunu wuné waambule yaawutu wunat nakapuk vékangunéngwa. Yi wan wanana wa. Gunat wa wawutékwa.” Jisas wunga wandén.

24

Gotna kundi bulndakwa néma gaa yaavan kurkwate yandakwanngé wandén Jisas

(Mk 13:1-2; Lu 21:5-6)

¹ Jisas Gotna kundi bulndakwa néma gaa taakatake yéké yaténdéka déku dunyan déké yaandarén. Yaae dat wandarén, “Ma vé. Ani gaa an yéku gaa a.”

² Wunga wandaka det wandén, “Yi, bulaa wan yéku gaa wa. Yéku matut yatakandaka vénangwa. Kukmba dunyansé yaae ani gaa akwi yaavan kurkandakwa. Yaavan kutte ani matu kéraae vaanjandandaru ani matu nak matu taakumba katik kwaaké dé. Yi wan wanana wa. Gunat wa wawutékwa.” Naandén Jisas.

Némaamba vakmi yaakwate yakwanngé wandén Jisas

(Mk 13:3-13; Lu 21:7-19)

³ Wani kundi watake Jisas wani gaa taakatake ye Oliv némbat waaréndén. Waare randéka déku dunyan male déké ye dat wandarén, “Nanat ma wa. Yani nyaa Gotna kundi bulndakwa néma gaa yaavan kurké daré? Kamu musé taale yaandu vétake anga waké nané? ‘Yi, bulaa Jisas waambule yaaké yakwa nyaa bari yaakandékwa. Yaandu ani kępmaa bari kės-kandékwa.’ Yani nyaa wunga waké nané?” Naandarén.

⁴ Wunga waatakundaka wandén Jisas, “Guné jéraawu ma yangunék. Yate paapu yakwa duna kundi vékuké yambak.

⁵ Deké kalik yate wa ani kundi wawutékwa. Némaamba dunyan yaae gunat paapu yaké mawulé yakandakwa. Yate wuna yémba wate de nak nak anga wakandakwa, ‘Wuné Got wan du Krais wuné anana an.’ Wunga wandaru némaamba du dakwa paapu yandara kundi vékukandakwa.

⁶ Némaamba du waariyakandakwa. Waariyandaru nak du waariyandakwanngé bulkandakwa. Yandaru vékute guné wup yaké yambak. Taale

wunga yakandakwa. Sésékuk sékýak yaaké yakwa sapak kukmba wa yaakandékwa.

⁷ Nak kantrimba tékwa du dakwa de nak kantrimba tékwa du dakwale waariyakandakwa. Nak néma duna kém nak néma duna kémale waariyakandakwa. Ras taalémba du dakwa kaandéké kiyaakandakwa. Ras taalémba némaamba apu néma waalé génngandékwa.

⁸ Wani kapérandi musé wan dakwa nyaan baasnyé ye kéraaké yate kaangél kutndakwa pulak wa. Wani dakwa kaangél ras waak kurké yandakwa pulak, kukmba kapérandi musé ras waak yaakandékwa.

⁹ “Guné wuna dunyan téngunéngwanngé akwi kępmaamba tékwa du dakwa gunéké kalik yakan-dakwa. Yate gunat kéraae kure ye kapérandi musé yate gunat viyaandék-ngandakwa.

¹⁰ Wani sapak némaamba du dakwa wunéké kuk kwayékandakwa. Némaamba du dakwa deku du dakwaké kalik yate det deku maamat kwayékandakwa.

¹¹ Kukmba némaamba dunyan yaae nak nak paapu yate anga wakandakwa, ‘Wuné Gotna yémba kundi kwayékwa du a.’ Wunga wate paapu yandaru némaamba du dakwa deku kundi vékukandakwa.

¹² Némaamba du dakwa némaamba kapérandi musé yakandakwa. Yate de yéku mawulé yaasékatake de nak du dakwaké néma mawulé katik yaké daré.

¹³ “Wani sapak wuna du dakwa deku mawulémba apamama yate wuna jémbaa

kutépékaandaru kukmba Got de kéraandu dale yékunmba rapéka-kandakwa apapu apapu.

¹⁴ Wuna du dakwa akwi genge gaayét yéte akwi taalémba tékwa du dakwat wuna kundi anga wakandakwa, ‘Got néma du rate du dakwaké yékunmba vékandékwa.’ Wunga wandaru kukmba sésékuk sékéyak yaaké yakwa nyaa yaakandékwa.” Naandén Jisas.

Kapérandi musé yaké yandakwanngé wandén Jisas

(Mk 13:14-23; Lu 21:20-24)

¹⁵ Guné ani nyéngaamba véte ani muséké ma yékunmba vékulakangunék.

Wani kundi watake Jisas anga wandén: “Talimba Gotna yémba kundi kwayétan du nak déku yé Daniel ani kundi viyaatakandén: Kukmba du nak yaae Gotna kundi bulndakwa néma gaamba Got watépéndén musé nak taakakandékwa. Taakandu de wani gaaké wakandakwa, ‘Kapérandi gaa wa.’ Naakandakwa. Wunga viyaatakandén musé yaalandu vékangunéngwa.

¹⁶ Véte wani sapak guné Judiamba tékwa du dakwa guna gaayé yaasékatake némbat bari ma yaange yéngunék.

¹⁷ Wani sapak kaapamba tékwa du dakwa ma bari yaange yéndarék. Deku musé kéraaké deku gaat nakapuk katik wulaaké daré. Baka ma yaange yéndarék.

¹⁸ Yaawimba tékwa du dakwa gaayét waambule ye laplap ras waak katik kéraaké daré. Bari ma yaange yéndarék.

19 “Wani kapérandi sapak nyaan rakwa dakwa, nyambalé munyaa kwayétékwa dakwa waak bari yaange yéké yapati-kandakwa. Deké sémbéraa yawutékwa.

20 Wani kapérandi sapak maas viyaakwa sapakmba yaandu, yénga pulak bari yaange yéké guné? Wani kapérandi sapak yaap yaré nyaamba yaandu, yénga pulak bari yaange yéké guné? Moses anga wa wandén, ‘Yaap yaré nyaamba guné sékaa yaambumba yéké yambak.’ Yéké yangunéngwanngé vékulakate Gorét ma waatakungunék, wani kapérandi sapak wani sapakmba yaakapuk yandénngé.

21 Wani sapak némaamba vakmi yaakandékwa. Wani vakmi akwi vakmit wa taalékéra-kandékwa. Talimba Got akwi musé yandén sapak wunga pulak vakmi nak yamba yaandékwe wa. Bulaa waak kukmba waak wunga pulak vakmi nakapuk katik yaaké dé.

22 Wani vakmi yaandu Got déku du dakwaké sémbéraa yate wandu wani vakmi bari késkandékwa. Wunga wakapuk yamunaandu, wa akwi du dakwa lambiyak-ngandakwa.

23 “Wani sapak du ras gunat anga wandaru, ‘Wani duwat ma vé. Wan Got wan du Krais wamba wa randékwa.’ Wunga wandaru guné deku kundi vékuké yambak. De paapu wa yandakwa.

24 Némaamba du yaae Gotna du dakwat paapu yate nak nak anga wakandakwa, ‘Wuné Got wan du Krais wuné anana.’ Wunga wandaru ras paapu yate nak nak anga wakandakwa, ‘Wuné Gotna yémba kundi kwayékwa du wuné anana.’

Wunga watake paapu yate késpulak nakpulak apanjémba, kulé apanjémba waak yakandakwa. Guna mawulé yaavan kutmuké wa wunga yakan-dakwa.

²⁵ Gunat wa wawutén, kukmba yaaké yakwa muséké. Kukmba wani musé yaandu guné véte vékusékte deku kundi vékuké yambak.

²⁶ “Du dakwa ras gunat wakandakwa, ‘Ma vé. Got wan du Kraisdé du yarékapuk taalémba wa randékwa.’ Wunga wandaru guné wani taalatyéké yambak. Gunat wakandakwa, ‘Ma vé. Got wan du Kraisdé wani gaamba wa awula randékwa.’ Wunga wandaru guné deku kundi vékuké yambak.”

²⁷ Wuné Duna Nyaan waambule gaayawutu akwi du dakwa vékandakwa. Nyét kusnyérakndéka akwi du dakwa véndakwa pulak, guné akwi wuné gaayawutu vékangunéngwa. Wunga véké yangunéngwanngé vékulakate guné deku papukundi vékuké yambak.”

²⁸ Wunga watake Jisas ani kundi wandén, “Kaandi yaate jaawundaka véte guné kiyaan kwaami nak randékwanngé vékusékngunéngwa. Wani muséké vékusékngunéngwa pulak, guné wawutén musé véte vékusék-ngangunéngwa, wuné yaaké yawutékwanngé.” Naandén Jisas.

Jisas yaaké yandékwanngé wandén

(Mk 13:24-27; Lu 21:25-28)

²⁹ Wani kundi watake Jisas anga wandén: “Wani vakmi yéndu bari nyaa vékapuk yandu gaan yakandékwa. Yandu baapmu waak vékapuk yalu kun nyétmba vaakérandakwa.”

Vaakétndaru nyétmba tékwa akwi musé vasanye yeyé yaayakandakwa.

³⁰ Yandaru ani kępmaamba tékwa akwi du dakwa kulé apa musé vékandakwa nyétmba. Véte wunéké vékusék-ngandakwa. Vékusékte géraakandakwa. Géraate wuné Duna Nyaan wunat vékandakwa. Wuné apa tapa yate nyaa véte kaalékwa pulak yate buwimba rate gaayawutu vékandakwa.

³¹ Véndaru nyétmba rakwa du nak paati némaamba waandu wuné wawutu wuna kundi kure gaayakwa dunyan akwi kępmaamba tékwa akwi genge gaayémba ye Gotna du dakwa kéraae kure yéte nakurakmba taakakandakwa.” Naandén Jisas.

*Yékunmba vékulakandarénnge Jisas wandén
(Mk 13:28-31; Lu 21:29-33)*

³² Wani kundi watake Jisas anga wandén: “Miyéké yékunmba ma vékulaka. Miyé ras gaanga périye vény waapindéka véte wa vékusékungunéngwa. Kakému naaré yakwa sékét bulaa a yaandékwa.

³³ Wani miyat véte wani sékérké vékusékungunéngwa pulak, wawutén musé véte vékusék-ngangunéngwa. Wuné bari waambule yaakawutékwa. Wunga vékusék-ngangunéngwa.

³⁴ Gunat wawutékwa. Bulaa tékwa du dakwa ras kiyaakapuk ye wayéka téte wawutén akwi musé vékandakwa.

³⁵ Nyét kępmaa waak késkandékwa. Wuna kundi katik késké dé. Rapéka-kandékwa. Yi wan wanana wa. Gunat wa wawutékwa.” Naandén.

Waambule yaaké yandékwa nyaaké katik vékusékngré daré

(Mk 13:32-37; Lu 17:26-30, 34-36)

³⁶ “Yani nyaa waambule yaaké wuté? Ani kępmaamba tékwa du dakwa wani nyaaké yamba vékuséknđakwe wa. Gotna kundi kure gaayakwa dunyan wani nyaaké yamba vékuséknđakwe wa. Wuné Gotna nyaan rate wuné waak yamba vékusékwutékwe wa. Wuna aapa kapmang dé male wa waambule yaaké yawutékwa nyaaké vékuséknđékwa.

³⁷ Talimba Noa yaran sapak du dakwa yandarán pulak, waambule yaaké yawutékwa sapak du dakwa wungat male yakandakwa.

³⁸ Noa yaran sapak néma kwayé kwakapuk yandéka du dakwa de Gorké vékulakakapuk yate ani kępmaana muséké male vékulakaténdarán. Vékulakate kakému kandarén, kulak kandarén, taakwa kéraandarén, wunga yaténdaka Noa néma sip yatake wani sipmba wulaandén.

³⁹ Wani du dakwa Gorké vékulakakapuk yate néma guké yamba vékulakandakwe wa. Yaténdaka néma gu windéka kulak ke akwi kiyaasandarén. Wuné Duna Nyaan waambule yaaké yawutékwa sapak némaamba du dakwa wani du dakwa yan pulak, ani kępmaana muséké male vékulakaté-kandakwa.

⁴⁰ “Waambule yaaké yawutékwa sapak du vétik yaawimba jémbaa yarémbéru Gotna kundi kure gaayakwa dunyan nakét kéraate nak yaaséka-kandakwa.

⁴¹ Wani sapak taakwa vétik gaayémba jémbaa yarémbéru Gotna kundi kure gaayakwa dunyan

nakét kéraate nak yaaséka-kandakwa.

⁴² Wanngé guné wunéké ma kaavéréte yékunmba véréngunék. Wuné guna Néman Du yaaké yawutékwa nyaaké yamba vékusékngunéngwe wa. Yate guné wunéké kaavéréte ma yékunmba véréngunék.

⁴³ “Ani gwaaménja kundi kurkale ma véku. Sél yakwa du yaaké yakwa sapakngé gaana néma du vékusékmunaae, wa dé yundé kwaakapuk yékunmba véréngu sél yakwa du déku gaa katik naapiye wulaaké dé.

⁴⁴ Wani kundiké vékulakate guné wunéké kaavéréte ma yékunmba véréngunék. Guné yamba vékusékngunéngwe wa. Yani sapak wuné Duna Nyaan waambule yaaké wuté? Vékusékngapuk yangunéngwa sapak wa wuné waambule yaakawutékwa. Yaaké yawutékwanngé vékulakate guné wunéké ma kaavéréte yékunmba véréngunék.” Naandén Jisas.

Yéku jémbaa yakwa du béré kapérandi jémbaa yakwa du

(Lu 12:42-46)

⁴⁵ Wani kundi watake Jisas anga wandén: “Yéku mawulé vékute yéku jémbaa yakwa du anga yakandékwa. Déku néma du dat anga wakandékwa, ‘Méné wuna jémbaa yakwa duké ma séngite véré. Yate det kakému ma kwayéménék.’ Wunga watake yéngu wunga yarékandékwa.

⁴⁶ Yaréngu kukmba déku néma du waambule yaae vétake wakandékwa, ‘Méné jémbaa

yékunmba yaménén. Wan yékun wa.’ Wunga wandu yéku jémbaa yakwa du yéku mawulé yate yékunmba yarékandékwa.

⁴⁷ Déku néma du yandén yéku jémbaa véte wakandékwa, ‘Méné waambule yaaké yawutékwa nyaaké vékuséngapuk yate, méné yéku jémbaa wa yaménén. Wan yékun wa. Bulaa wuna akwi muséké ma yékunmba véréménu.’ Naakandékwa.

⁴⁸ “Kapérandi mawulé vékute kapérandi jémbaa yakwa du déku mawulémba anga wakandékwa, ‘Wuna néma du nak gaayét ye katik bari waambule yaaké dé.’

⁴⁹ Wunga watake dé dale jémbaa yakwa dunyansat viyaakandékwa. Viyaatake waangété kulak kakwa dunyansale rate kakému kate waangété kulak kate waangété yakandékwa.

⁵⁰ Yate déku néma duké vékulakakapuk yaréndu wani sapak déku néma du waambule yaakandékwa. Vékuséngapuk yandékwa sapak wa waambule yaakandékwa.

⁵¹ Yaae wani jémbaa yakwa du yan kapérandi musé véte dat némaanmba viyaakandékwa. Viyaae wandu ye paapu yakwa dunyansale rakandékwa, kapérandi taalémba. Wani taalémba raké yakwa du dakwa néma kaangél vékute géraakandakwa. Yéku taalémba raké mawulé yate némaamba géraakandakwa.” Jisas gwaaménja kundi wunga wandén, yéku mawulé vékute waambule yaaké yandékwanngé kaavéréndarénngé.

25

Dakwa tambavétikngé Jisas gwaaménja kundi wandén

¹ Wani kundi watake Jisas anga wandén: “Waambule yaaké yawutékwa nyaa Got wandu du dakwa ras dale randaru du dakwa ras dale katik raké daré. Got néma du rate anga yakandékwa. Du nak taakwa kéraaké yandén. Yandéka dakwa tambavétik (10) deku lam kéraae kure dé ve kure ye du ambét taakwale kakému kaké yaambutaku yétéendarén.

² Wani dakwa taambak (5) de yéku mawulé vékunderén. Yandaka dakwa taambak (5) de yékunmba yamba vékulakandakwe.

³ Yate deku lam kure yéte yaa véréngwa gu ras waak yamba kure yéndakwe wa.

⁴ Yandaka yéku mawulé vékukwa dakwasé deku lam kure yéte yaa véréngwa gu ras waak kure yéndarén.

⁵ Ye yaambumba randaka taakwa kéraaké yakwa du bari yamba yaandékwe wa. Yandéka wani dakwana méni yundé yandéka kwaan-darén.

⁶ “Kwaandaka nyéndéngan yandéka vékunderén du nak anga waandéka, ‘Taakwa kéraaké yakwa du a yaakwa. Guné ma ye yaambumba dé ve kure yaangunék.’

⁷ Wunga waandéka wani kundi vékutake wani dakwasé akwi vélérkiyaae waarape deku lam yavérékndarén.

⁸ Yavérékndaka yaa vérék guké yékunmba vékulakakapuk yan dakwasé yéku mawulé vékukwa dakwat wandarén, ‘Guné nanat yaa

vérékngwa gu ras ma tiyaangunu. Nana lam a kiyaakngate yakwa.’

⁹ Wunga wandaka yéku mawulé vékukwa dakwa wa det wan, ‘Yamba wa. An ayélap a tékwa. Nané ras gunat kwayémunaanunu nana lam akwi ka kiyaakna. Guné stuamba ma ye ras kéraangunu.’

¹⁰ Wunga wandaka wani yaa vérékngwa gu kéraaké yéténdaka wani taakwa kéraaké yakwa du yaan. Yaandéka yéku mawulé vékukwa dakwasé dé kure ye kakému kaké yandakwa gaamba wulaandarén. Wulaandaka pété tépendarén.

¹¹ “Kukmba yékunmba vékulakakapuk yan dakwasé yaae waandarén, ‘Néma du, pété ma naapi. Nané yaalananu.’

¹² Wunga waandaka taakwa kéraaké yakwa du det wandén, ‘Yamba wa. Wuné guné yamba vékusékwutékwe wa. Gunat wa wawutékwa. Papukundi yamba wawutékwe wa.’ Yékunmba vékulakakapuk yan dakwat wunga wandén.” Naandén Jisas.

¹³ Wani kundi watake Jisas det wandén, “Wani kundiké vékulakate wunéké waak ma vékulaka. Waambule yaaké yawutékwa nyaaké yamba vékusékungunéngwe wa. Yate wunéké kaavéréte ma yékunmba véréngunék.” Naandén.

*Jémbaa yakwa du kupukngé Jisas gwaaménja kundi wandén
(Lu 19:11-27)*

¹⁴ Wani kundi watake Jisas ani gwaaménja kundi wandén: “Waambule yaaké yawutékwa nyaa Got néma du rate anga yakandékwa. Néma

du nak, nak gaayét yéké yate déku jémbaa yakwa duwat waandéka yaandaka det wandén, de déku yéwaa kéraae wani yéwaale jémbaa yandarénggé.

¹⁵ Watake deku mayé apaké vékusékte wa det nak nak yéwaa muni waate kwayéndén. Nakét yéwaa 5,000 kwayéndén. Nakét yéwaa 2,000 kwayéndén. Nakét yéwaa 1,000 kwayéndén. Wunga kwayétake yéndén.

¹⁶ Yéndéka yéwaa 5,000 kéraan du bari ye wani yéwaale jémbaa ye némaamba yéwaa ras waak wanale kéraandén.

¹⁷ Yéwaa 2,000 kéraan du dé waak wani yéwaale jémbaa ye rékaamba yéwaa ras waak wanale kéraandén.

¹⁸ Yéwaa 1,000 kéraan du wani yéwaale jémbaa yamba yandékwe wa. Dé ye kwaawu vaae wani yéwaa kwaawumba rémndén.

¹⁹ “Kukmba némaamba kwaaré yéndéka néma du nakapuk waambule yaandén, déku jémbaa yakwa duké. Yaae det kwayéndén yéwaaké dele kundi bulké mawulé yandén.

²⁰ Yandéka dé yéwaa 5,000 kéraan du wani yéwaa kure yaae kwayéte wandén, ‘Néma du, méné wunat yéwaa 5,000 wa tiyaaménén. Bulaa ma vé. Wani yéwaale jémbaa yawutéka tiyaandarén yéwaa anana. Yéwaa 5,000 ras waak wa kéraawutén.’

²¹ Wunga watake akwi yéwaa kwayéndéka déku néma du wa wan, ‘Méné yéku jémbaa yakwa du wa. Yéku jémbaa yaménén. Méné makal muséké wa yékunmba véménén. Véménénggé wuné wawutu méné némaamba muséké néma du rakaménéngwa. Méné wunale rate, aané sékét

mawulé tawulé yate yékunmba rakatékwa.’

²² “Dé wunga wandéka yéwaa 2,000 kéraan du dé waak yaae wandén, ‘Néma du, méné wunat yéwaa 2,000 wa tiyaaménén. Bulaa ma vé. Wani yéwaale jémbaa yawutéka tiyaandarén yéwaa anana. Yéwaa 2,000 ras waak wanale kéraawutén.’

²³ Wunga watake akwi yéwaa kwayéndéka déku néma du wa wan, ‘Méné yéku jémbaa yakwa du wa. Yéku jémbaa yaménén. Méné makalkéri muséké yékunmba véménén. Véménénngé wuné wawutu rékaamba muséké néma du rakaménéngwa. Méné wunale sékét rate, aané mawulé tawulé yate yékunmba rakatékwa.’

²⁴ “Dé wunga wandéka yéwaa 1,000 kéraan du dé waak yaae wandén, ‘Néma du, ménéké vékusékwutéka. Méné du dakwaké mawulé yamba sébéraa yaménéngwe wa. Méné musé ras waak kéraaké mawulé yate jémbaa yate nak du dakwat yékun yamba yaménéngwe wa.

²⁵ Wuné ménéké wup ye wa kápmaamba kwaawu vaae ména yéwaa rémwutén. Rémtake nakapuk kéraae ména yéwaa ménéké kure yaawutéka. Ma kut.’

²⁶ Wunga wandéka néma du dat wandén, ‘Méné kapérandi jémbaa yate saalakukwa du wa. Wuné waménén pulak nak du dakwaké sébéraa yakapuk yate, musé ras waak kéraaké mawulé yate, jémbaa yate, nak du dakwaké yamba vékulakawutéka wa. Wunga wa yawutéka. Yi wan wanana wa. Wunga yawutékwanngé wa vékusékménéngwa.

²⁷ Vékusékte kamuké méné wuna yéwaa kure ye yéwaa taakandakwa gaamba taakakapuk yak? Méné wamba taakamunaaménu wuné waambule yaae wani yéwaa kéraate yéwaa ras waak kéraakate yawutén.'

²⁸ Wunga watake jémbaa yakwa nak duwat wandén, 'Guné dat kwayéwutén yéwaa démba kéraae yéwaa 10,000 kéraan duwat ma kwayéngunék.' Naandén." Jisas wunga wandén.

²⁹ Jisas wani kundi watake det wandén, "Yéku jémbaa ye némaamba musé kéraan du dakwa kukmba musé ras waak kéraakandakwa. Yéku jémbaa yakapuk ye ayélapkéri musé kéraan du dakwa kukmba baka rakandakwa." Naandén.

³⁰ Jisas wunga watake wandén, "Wani néma du déku jémbaa yakwa dunyansat wandén, 'Kapérandi jémbaa yan du ma kéraae kaapat vaanjang-ngwandéngunék. Yangunu ganngu yakwa kapérandi taalémba yarékandékwa. Wani taalémba du dakwa néma kaangél vékute géraakandakwa. Yéku taalémba yaréké mawulé yate némaamba géraakandakwa.' Néma du wunga wandén." Naandén Jisas.

Jisas néma du rate yandarén musé kwayékata-kandékwa

³¹ Wani kundi watake Jisas anga wandén: "Kukmba wuné Duna Nyaan waambule yaakawutékwa. Gotna kundi kure gaayakwa dunyan wunale yaandaru wuné akwi du dakwaké néma du rakawutékwa. Apa tapa yate néma du rate deké wakawutékwa.

³² Ani képmaamba tékwa akwi du dakwa wuna ménimba jaawuwe saakikandakwa. Saakindaru

wawutu de kém vétik kutéke tékandakwa. Sipsipké séngite kaavérékwa du yandékwa pulak yakawutékwa. Dé jémbaa yate sipsip meme pévéndéka sipsip nak taalát yéndaka meme nak taalát yéndakwa. Wani du yakwa pulak wa yakawutékwa.

³³ Yate wuné du dakwat wawutu du dakwa ras wuna yékutuwa saku taambamba téndaru ras wuna akituwa saku taambamba tékandakwa.

³⁴ Téndaru wuné néma du rate wuna yékutuwa saku taambamba tékwa du dakwat anga wakawutékwa, ‘Wuna aapa Got gunat wa yékun yandén. Bulaa guné ma yaala. Yékunmba rapékaké yangunéngwa taalé wa yékun yan. Talimba ani képmaa baasnyé ye yandén sapak wa yékunmba rapékaké yangunéngwa taaléké wa wandén.

³⁵ Talimba wuné kaandale rawutéka wunat wa kakému tiyaangunén. Kulak yandéka wunat kulak tiyaangunénga wa kawutén. Wuné nak gaayémba yaawutéka wunat guna gaat wa kure yéngunén.

³⁶ Wuné laplapkapuk baka téwutéka wunat laplap tiyaangunénga giwutén. Baat yandéka wunat wa yékun yangunén. Wuné kalapusmba kwaawutéka yaate wunéké véngunén. Wunga yangunénngé bulaa yéku taalémba yékunmba rapéka-kangunéngwa.’ Naakawutékwa.

³⁷ “Wuné wunga wawutu yéku musé yakwa du dakwa anga wakandakwa, ‘Néman Du, yani nyaa méné kaandale raménénga nané ménat kakému kwayék? Yani nyaa méné kulakngé kiyaaménénga nané ménat kulak kwayék?

38 Yani nyaa méné nak gaayémba yaaménénga nané méné nana gaat kure yék? Yani nyaa méné laplapkapuk baka téménénga nané ménat laplap kwayék?

39 Yani nyaa ménat baat yandéka nané ménat yékun yak? Yani nyaa méné kalapusmba kwaaménénga nané ménat véké yék?’

40 Wunga waatakundaru wuné néma du rate det anga wakawutékwa, ‘Guné wuna jémbaamba yaalan du dakwat nak yékun yate wa wunat waak wa yékun yangunén. Yi wan wanana wa. Gunat wa wawutékwa.’ Naakawutékwa.

41 “Wunga watake wuna akituwa saku taambamba tékwa du dakwat anga wakawutékwa, ‘Got gunat wa kuk kwayéndén. Bulaa guné wuné yaasékatake yaa yaanpékatékwa taalat ma yéngunék. Wani yaa katik kiyaakngé dé. Talimba Got wani taalé yatake wandén, “Satan déku dunsale wani kapérandi taalémba rakandakwa.” Wunga wandén taalat ma yéngunék.

42 Talimba wuné kaandale rawutéka guné wunat kakému yamba tiyaangunéngwe wa. Kulak yandéka guné wunat kulak yamba tiyaangunéngwe wa.

43 Wuné nak gaayémba yaawutéka wunat yamba kure yéngunéngwe wa guna gaat. Wuné laplapkapuk baka téwutéka wunat laplap yamba tiyaangunéngwe wa. Wunat baat yandéka, kalapusmba waak kwaawutéka guné wunat yamba yaae véngunéngwe wa.’ Naakawutékwa.

44 “Wunga wawutu de waak wakandakwa, ‘Néman Du, yani nyaa méné kakému kulakngé

kiyaaménénga vétake nané ménat kakému kulak yamba kwayénangwe? Yani nyaa méné nak gaayémba yaaménénga, laplapkapuk baka téménénga, ménat baat yandéka, kalapusmba kwaaménénga, véte nané ménat yékun yakapuk yak?’ Naakandakwa.

⁴⁵ Wunga wandaru wuné néma du rate det anga wakawutékwa: ‘Guné wuna jémbaamba yaalan du dakwat nak yékun yakapuk yate wa wunat waak yékun yamba yangunéngwe wa. Det kuk kwayéte wunat waak wa kuk kwayéngunén. Yi wan wanana wa. Gunat wa wawutékwa.’ Naakawutékwa.

⁴⁶ “Wunga wawutu wuna jémbaamba yaalan du dakwat yékun yakapuk yan du dakwa kapérandi taalat yékandakwa. Ye wamba rate néma kaangél vékupékaaté-kandakwa. Yaténdaru wuna jémbaamba yaalan du dakwat yékun yan du dakwa yéku gaayét ye apapu apapu yékunmba rapéka-kandakwa.” Jisas wunga wandén.

26

*Néma dusé Jisas viyaandéknge kundi gindarén
(Mk 14:1-2; Lu 22:1-2; Jo 11:45-53)*

¹ Jisas wani kundi wasékéyaktake déku dunsansat ani kundi wandén.

² “Anga wa vékusékngunéngwa. Nyaa vétik male re nané Judasé Pasova waanangwa nyaana kakému yaake kakanangwa. Wani sapak Duna Nyaan wuné wuna maamat kwayéndaru wunat takwemimba baangtaka-kandakwa.” Det wunga wandén.

³ Wani sapak Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanséna néma dunyan, maaka dunyan waak ye deku néma duna gaamba jaawuwe randarén. Wani néma duna yé Kaiafas wa.

⁴ Rate kundi bulndarén, de yakélak ye Jisas kulkiye viyaandéknge. Bule wunga yaké wa kundi gindarén.

⁵ Kundi gite wandarén, “Dé ma viyaandékn gwak. Kakému yaake kaké yanangwa nyaa, dé katik kulkiké nané. Bulaa némaamba du dakwa wani kakému kaké ani gaayét wa yaandarén. Bulaa nané Jisas kulkinanu, wa de rakarka ye nanat némaanmba waarukandakwa. De yéendarumbut dé kulkiye viyaandékn gwak.” Naandarén.

Taakwa nak yéku yaama yakwa gu Jisasna maakamba sévilén

(Mk 14:3-9; Jo 12:1-8)

⁶ Jisas Jerusalem taakatake Betanit yéndén. Ye saambake talimba lepro yan du déku yé Saimon déku gaamba randén.

⁷ Rate kakému karéndaka taakwa nak matumba yandarén makalkéri botol kure yaalén. Wani botolmba yéku yaama yakwa gu wa tén. Dunyansé wani gu kéraaké némaamba yéwaa wa kwayékandakwa. Wani taakwa yaae Jisas ranmba tété déku maakamba wani gu sévilén.

⁸ Séviléka Jisasna dunyan véte rakarka yandarén. Yate wandarén, “Kamuké lé wani gu baka sévik?

⁹ Wani gu wan yéku gu wa. Lé wani gu kwayéte némaamba yéwaa kéraae musékapuk du dakwat kwayémunaalu yékunmba yakatik.” Naandarén.

¹⁰ Jisas deku kundi vékutake det wandén, “Kamuké guné wani taakwat waaruwu? Wunga yaké yambakate. Wan yéku musé wa yalén wunat.

¹¹ Musékapuk du dakwa gunale rapéka-kandakwa. Apapu apapu guné det yékun yakangunéngwa. Wuné gunale katik yarépékaké wuté.

¹² Wani taakwa wuné kiyaawutu kwaawumba rémngé yandakwanngé vékulakate wa wani gu wuna sépémba sévilén.” Wunga wate Judasé pusaa rémngé yate yandakwanngé wa wandén.

¹³ Watake det anga wandén, “Kukmba wuna kundi akwi kępmaamba kwayéte ani taakwa yan muséké waak wakandakwa. Wate léké vékulakakandakwa. Yi wan wanana wa. Gunat wa wawutékwa.” Det wunga wandén.

*Judas Jisas néma dusat kwayéké kundi gindén
(Mk 14:10-11; Lu 22:3-6)*

¹⁴ Wani sapak Jisasna du nak déku yé Judas Iskariot dé Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanna néma dunyanséké yéndén.

¹⁵ Ye det wandén, “Guné wunat kamu tiyaangu wuné Jisas gunat kwayéké wuté?” Wunga wandéka déké yéwaa 30 kwayéndarén.

¹⁶ Kwayéndaka ye Jisas det kwayéké yandékwanngé vékulakandén. Vékulakate wani muséké bulkapuk yaréte Jisas kwayéké yandékwa sapakngé kaavéréndén.

Jisas déku dunyanale Pasova waandakwa sapakna kakému kandarén

(Mk 14:12-21; Lu 22:7-14, 21-23; Jo 13:21-30)

¹⁷ Pasova waanangwa kakému yaake kanangwa sapak nané Judasé bret kate yis kurkapuk yandarén bret male kanangwa. Wani sapak yandéka yis kurkapuk yandarén bret baasnyé ye yaakéndarén nyaa Jisasna dunyansé yaae dat wandarén, “Musé yani taalémbe kururétakananu Pasova waanangwa sapakna kakému rate kaké méné mawulé yo?”

¹⁸ Wunga wandaka wandén, “Guné Jerusalemba wulaae talimba wawutén duwat ve dat ma wangunék, ‘Nana néma du, Gotna kundiké nanat yakwasnyékwa du anga wandékwa, “Wuné kiyaaké yakwa sapak a yaakwa. Wuné wuna dunyansale ména gaamba Pasova kakému kakanangwa.” Naandékwa.’ Dat wunga ma wangunék.”

¹⁹ Wunga wandéka Jisasna dunyan wandén pulak ye kakému kururétakandarén.

²⁰ Nyaa daawulindéka Jisas yaae déku dunyan tambavétik maanmba kaayék vétik wunga dele rate kakému karéndarén.

²¹ Karéte det wandén, “Nanale rakwa du nak wuné kwayékandékwa wuna maamasat. Yi wan wanana wa.”

²² Wunga wandéka deku mawulé kapére yandéka vatvat naate nak nak dat waatakundarén, “Néman Du, wan wunéké méné wo kapuk?”

²³ Wunga waatakundaka wandén, “Wunale sékét dismba tékwa kumbingumba bret vaan-

jande taawun du wa wuné maamasat kwayéké yakwa.

²⁴ Wuné Duna Nyaan kiyaakawutékwa. Gotna nyéngaamba kiyaaké yawutékwanngé talimba kundi viyaatakandarén. Kiyaawutu kapérandi musé yaakandékwa, wuné maamasat kwayékwate yakwa duké. Wani du déku aasa dé kéraakapuk yamunaalu wan yékun yakatik.”

²⁵ Wunga wandéka Jisas maamasat kwayéké yakwa du Judas wa wan, “Néma du, wan wunéké méné wo kapuk?” Wunga wandéka Jisas dat wandén, “Yi. Wan wanana wa.” Naandén Jisas.

Jisas brerale wain kulakale kwayéndén déku dunyansat

(Mk 14:22-26; Lu 22:15-20; 1 Ko 11:23-25)

²⁶ Jisas déku dunyansale rate kakému karéte bret kéraae Gorét wandén, “Yéku musé wa tiyaaménén. Wan yékun wa.” Wunga watake bret bule déku dunyansat kwayéte wandén, “Ma kéraae kangunék. An wuna sépé a.”

²⁷ Wunga watake wain kulak tén kasnya nak kéraae Gorét wandén, “Yéku kulak wa tiyaaménén. Wan yékun wa.” Naatake déku dunyansat kwayéte wandén, “Guné akwi ani kulak ma kangunék.

²⁸ An wuna nyéki a. De wuné viyaandékndaru wuna nyéki vaakundu guné véte vékusék-ngangunéngwa. Got du dakwat yékun yaké wandén kundi wa sékérék-ngandékwa. Wuna nyéki vaakundu Got némaamba du dakwa yandarén kapérandi musé yasnyéputi-kandékwa.

29 Gunat wawutékwa. Ani kápmaamba téte wuné wain kulak nakapuk katik kaké wuté. Kukmba wuna aapa Got du dakwaké néma du randu, nané déku gaayémba dale rate wuné gu-nale kulé wain kulak kakawutékwa.” Naandén.

30 Wunga wandéka Gotna nyéngaamba kwaakwa gwaaré waatake waarape gwaande Oliv némbat waaréendarén.

Jisas wandén Pita dat kuk kwayékwate yandékwanngé

(Mk 14:27-31; Lu 22:31-34; Jo 13:36-38)

31 Yaambumba yéte Jisas déku dunyansat wandén, “Bulaa gaan guné akwi wunat kuk kwayéte yaange yékangunéngwa. Wunga vékusékwutékwa. Yaange yékwate yangunéngwanngé Gotna kundi déku nyéngaamba anga wa kwaakwa: Wuné sipsipké séngite kaavérékwa duwat viyaawutu sipsip yaange yékandakwa.

32 Wani kundi wandékwa pulak yaange yéngunu wa kiyaakawutékwa. Kiyaae kukmba nakapuk taamale waarape taale Galilit yékawutékwa. Yéwutu guné kukmba yaakangunéngwa.” Naandén.

33 Wunga wandéka Pita wa wan dat, “Wuné ménat kuk katik kwayéké wuté. Katik yaange yéké wuté. Nak du ménat kuk kwayéte yaange yéndaru, wuné wunga katik yaké wuté.” Naandén.

34 Wunga wandéka Jisas wa wan, “A vékusékwutékwa. Bulaa gaan séraa waakapuk téndu méné apu kupuk wakaménéngwa, ‘Wuné

Jisas yamba véwutékwe wa.’ Wunga waménu séraa waakandékwa. Wunga vékusékte wa ménat wawutékwa.” Naandén.

³⁵ Wunga wandéka Pita wan, “Yamba yé wa. Wunga katik waké wuté. Wuné ménale kiyaakawutékwa. Wup katik yaké wuté. Wani kundi katik waké wuté.” Wunga wandéka Jisasna nak du akwi wungat male wandarén.

*Jisas Gorale bulte dat waatakundén Getseman-
imba*

(Mk 14:32-42; Lu 22:39-46)

³⁶ Wani kundi watake Jisas déku dunyansale taalé nakét wulaandarén. Wani taaléna yé Getsemani wa. Wamba rate det wandén, “Guné amba ma ra. Wuna yékwa Gorale kundi bulké.” Wunga watake Pita, Sebedina nyaan vétik wunga kéraae kure sékét yendarén.

³⁷ Yéténdaka déku mawulé kapére yandéka vékulaka vékulaka naandén.

³⁸ Yate det wandén, “Wuna kwaminyan bérukwa. A kiyaakawutékwa. Guné wunale sékét amba véréngunék. Yundé kwaaké yambak.”

³⁹ Wunga wandéka véréndaka dé ayélap yépulak naae kápmaamba kwaate Gorét wandén, “Wuna aapa, akwi muséké wa apamama yaménéngwa. Méné yaaké yakwa muséké waké mawulé ye, wa méné waménu wunéké yaaké yakwa vakmi wunéké katik yaaké dé. Ménat wunga waatakuwutékwa. Méné wuné mawulé yakwa pulak yaké yambak. Ménékét mawulé yaménéngwa pulak yaké ma yaménék.” Naandén.

⁴⁰ Wani kundi watake déku dunyanngé waambule ye véndén yundé kwaakéséndaka. Vétake de sérkiyaate Pitat wandén, “Yénga pulak dé? Guné ayélapkéri sapak wunale raké yapatingunéngwa. Guné wa yundé kwaan.

⁴¹ Guné yundé kwaaké yambakate. Yékunmba vékulakate Gorét ma waataku, vakmi gunat yaavan kurkapuk yandénngé. Anga wa vékusékwutékwa. Guné yundé kwaamuké kalik yangunénga guna sépé apa tapa yakapuk yandéka wa gunat yundé yandéka wa yundé kwaangunén.” Naandén.

⁴² Wunga watake nakapuk det yaasékatake ayélap yépulak naae Gorét anga wandén, “Wuna aapa, wunéké yaaké yakwa vakmi wunéké yaandu wuné wani muséké kuk katik kwayéké wuté. Wani muséké yi naakawutékwa. Ménékét mawulé yaménéngwa pulak ma yaménu.” Naandén.

⁴³ Wunga watake déku dunyanngé nakapuk waambule ye véndén nakapuk yundé kwaandaka. Deku ménimba yundé male yandéka wa kwaandarén.

⁴⁴ Déku dunyansé nakapuk taakatake ye Gorale nakapuk bulte waatakundén. Taale Gorét waatakundén kundi male wa nakapuk waatakundén.

⁴⁵ Waatakutake déku dunyanséké waambule yaae det sérkiyaate wandén, “Yénga pulak dé? Guné wayéka yundé kwapéko? Ma véku. Wuné Duna Nyaan wuné kapéremusé yakwa dunyansat kwayéké yandékwa sapak a yaakwa.

⁴⁶ Ma waarapngunu yékwak. Ma vé. Wuné maamat kwayéké yakwa du wa yaatékwá.” Naandén Jisas.

Judas Jisas maamat kwayéndén

(Mk 14:43-50; Lu 22:47-53; Jo 18:3-11)

⁴⁷ Jisas wayéka téte bulténdéka déku du nak Judas yaan. Némaamba dunyan deku waariyandakwa kulaa, baangé waak kure Judasale sékét yaandarén. Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanséna néma dunyan, Israelna maaka dunyan waak wunga watakandaka wa yaandarén.

⁴⁸ Takamba Jisas maamasat kwayéké yakwa du Judas, Jisasét kulkiké yakwa dunyansat anga wandén, “Wuné taama réngwutékwá du wan Jisas wa. Dé ma kulkingunék.” Naandén.

⁴⁹ Judas bari yaae Jisasét wandén, “Néma du, yéku mawulé vékute ma yaréménu.” Wunga watake dat taama réngndén.

⁵⁰ Yandéka Jisas dat wandén, “Méno, yaké mawulé ye, yaké yaaménén musé bari ma yaménu.” Wunga wandéka yaae dé kulkindarén.

⁵¹ Kulkindaka Jisasale tan du nak waariyandékwa kulaa kelike Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma dumba jémbaa yakwa duwat viyaae déku waan satékyasnyéndéka vaakéréén.

⁵² Vaakétndéka dat Jisas wa wan, “Waariyaménéngwa kulaa tékwa wutmba ma waambule laakwa. Waariyandakwa kulaat dunyan waariyandaru nak du det waariyandakwa kulaat viyaandaru kiyaakandakwa.

⁵³ Wuné mawulé yamunaawutu wuné wuna aapat waatakuwutu bari wandu déku kundi kure gaayakwa némaamba dunyan yaae wunat yékun yakatik daré. Wani muséké méné yamba vékulaka-ménéngwe wa. Wuné wuna aapat wunga katik waatakuké wuté.

⁵⁴ Talimba du ras Gotna nyéngaamba viyaatakandarén, nak du yaae wunat kulkiye kure ye viyaandéknge yandakwanngé. Wuna aapa wunat yékun yandénngé waataku-munaawutu wani kundi katik sékéreknge dé. Wuné wuna aapa wunat yékun yandénngé waatakupuk yawutu de déku kundi kure gaayakwa dunyan wunat yékun yaké katik yaaké daré.” Naandén.

⁵⁵ Wani kundi watake Jisas dat kulkiké yaan dunyansat wandén, “Guné wuné kurké yaate kamuké guné waariyangunéngwa kulaa baangé waak kure yaak? Guné sél yakwa duwat viyaaké guné wani musé kure yaau kapuk? Késépéri nyaa wuné Gotna kundi bulnangwa néma gaamba yatéte du dakwat Gotna kundiké yakwasnyéwutén. Wamba téwutéka wunat yamba kulkingunéngwe.

⁵⁶ Wunat yangunéngwa muséké talimba du ras Gotna nyéngaamba wa viyaatakandarén. Viyaatakandaka bulaa deku kundi wa sékéreknge.” Wunga wandéka déku dunyan akwi dé yaasékatake yaange yéndarén.

Jisas Israelséna néma dunyanna ménimba téndén

(Mk 14:53-65; Lu 22:54-55, 63-71; Jo 18:13-14,

19-24)

⁵⁷ Jisas kulkiye kure yén dunyansé dé kure yéendarén Kaiafasna gaat. Kaiafas dé Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du wa. Apakundiké vékuséngwa dunyan, Israelna maaka dunyan waak Kaiafasna gaamba jaawuwe randaka Jisas wani gaat kure yéendarén.

⁵⁸ Yéndaka Pita Jisasna kukmba ye apakmba téndén. Tété véndén Jisas kulkin dunyan dé kure wani gaamba wulaandaka. Véte ye polisale kaapamba randén. Jisasét yaké yandakwa musé véké watake randén.

⁵⁹ Randéka Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanséna néma dunyan, Israelna nak néma dunyan waak Jisas viyaandénggé mawulé yandarén. Yate wandarén, “Jisas yan kapéremusé raské kandé waké ya?” Wunga wate papukundiké kalik yamba yandakwe wa.

⁶⁰ Yate wandaka paapu yakwa némaamba dunyan yaae Jisas yan musé raské wandarén. Wandaka néma dunyan yandén kapéremuséké yamba vékundakwe wa. Yandaka du vétik yaambérén.

⁶¹ Yaae wambérén, “Wani du anga wandén, ‘Wuné Gotna kundi bulnangwa néma gaa yaavan kurkawutékwa. Yaavan kure nyaa kupuk yéndu nakapuk kaakawutékwa.’ Wani du wunga wandén.” Naambérén.

⁶² Wunga wambéréka Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du waarape tété Jisasét wandén, “Kamuké méné bérku kundi yamba waambule kaataménéngwe? Bérku kundi yénga pulak dé?”

63 Wunga wandéka Jisas kundi yamba bulndékwe wa. Yandéka Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du dat wandén, “Wuné rapékakwa du Gotna yémba wate wawutékwa, méné wunat waménénngé. Méné Got wan du Kraiss méné kapuk? Méné Gotna nyaan méné kapuk?” Naandén.

64 Wunga wandéka anga wandén, “Yi. Wa waménén. An gunat akwi wawutékwa. Kukmba vékangunéngwa, wuné Duna Nyaan néma du rate apa tapa yakwa du Gotna yékutuwa taambamba re buwiale anjoré nyétmba gaayawutu.” Naandén.

65 Jisas wunga wandéka Gotna gaamba jémbaa yakwa akwi dunyanna néma du rakarka yate déku laplap gérikte wandén, “Dé wunga wate Gorké kapérandi kundi bulte wa Gorét wasélékndén. Déku kundi wa vékungunén. Wan kapérandi kundi wa. Nak duwat katik waatakuké nané, yandén kapérandi muséké.

66 Yénga guné wo déké?” Wunga wandéka wandarén, “Kapéremusé wa yandén. Dé ma kiyaandu.” Naandarén.

67 Wani kundi watake Jisasna saawimba sépmany sévaanguralndaka ras dat taambat viyaandarén.

68 Viyaate dat wasélékte wandarén, “Méné Got wan du Kraiss, Gotna yémba kundi kwayékwa du rate méné akwi muséké wa vékusékménéngwa. Vékusékte, nanat ma wa. Kandé ménat viyaak?” Wunga wate dat wasélékndarén.

Pita wa wan, “Wuné Jisas yamba véwutékwe wa”

(Mk 14:66-72; Lu 22:56-62; Jo 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Pita kaapamba randén, gaaké aatmu gisang-wandé-ndarénmba. Randéka wani gaamba jémbaa yakwa taakwa nak yaae dat walén, “Méné waak wan Galilimba yaan du Jisasale yatéménén wa.”

⁷⁰ Wunga waléka Pita wamba rakésan du dakwana ménimba téte wandén, “Yamba wa. Wuné wa wanyénéngwa kundi yamba vékusékwutékwe wa.” Naandén.

⁷¹ Wunga watake gwaande pétémba randén. Randéka jémbaa yakwa taakwa nak waak dat véte lale sékét tan du dakwat walén, “Ani du Nasaret du Jisasale wa yaténdén.”

⁷² Wunga waléka némaanmba wandén, “Yamba yé wa. Wani du yamba véwutékwe wa. Gotna yémba wa wawutékwa.” Naandén.

⁷³ Wunga wandéka ayélap raré naae wamba tan du ras dat yaae wandarén, “Galili du bulndakwa pulak wa kundi bulménéngwa. Méné waak Galilimba yaan du wa. Méné Jisasna du nak wa. Yi wan wanana wa.”

⁷⁴ Wunga wandaka Pita det némaanmba wandén, “Yamba yé wa. Wani du yamba véwutékwe wa. Gunat wa wawutékwa. Papukundi wamunaawutu Got wunat yénga viyaandu.” Naandéka wa séraa waan.

⁷⁵ Waandéka Jisas dat wandén kundiké vékulakandén. Takamba Jisas wa wandén, “Anga wa vékusékwutékwa. Séraa waakapuk téndu apu kupuk wakaménéngwa, ‘Wuné dé

yamba véwutékwe wa.’ Wunga waménu séraa waakandékwa.” Naandén. Pita Jisasét kuk kwayétake Jisas wan kundiké vékulake gwaande néma sémbéraa yate géraandén.

27

Jisas Pailatké kure yéendarén

(Mk 15:1; Lu 23:1-2; Jo 18:28-32)

¹ Yé gétndéka Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanna néma dunyansé, Israelna maaka dunyansé waak kundi gindarén, Jisas viyaandéknge.

² Kundi giye dé baangwit giye Romna néma du Pailatké kure yéendarén.

Judas wa kiyaan

(Ap 1:18-19)

³ Jisas maamat kwayén du Judas, Jisas viyaandéknge bulndaka vékundén. Vékutake nak mawulé yate Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanna néma dunyansé, Israelna maaka dunyansé waak wunga randaka deké waambule yéndén. Ye dat kwayéendarén yéwaa det nakapuk waambule kwayéndén.

⁴ Kwayéte wandén, “Wuné kapérandi musé wa yawutén. Kapérandi musé yakapuk duwat wa déku maamasat kwayéwutén. Kwayéwuténngé wa dé viyaandaru kiyaakandékwa.” Naandéka wandarén, “Wan nana jémbaa yamba wa. Wan ména jémbaa wa.”

⁵ Wunga wandaka wani yéwaa Gotna kundi bulndakwa néma gaamba vaanjolatake yéndén. Ye dé baangwimba kwalko ye kiyaandén.

⁶ Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanna néma dunyansé vaanjolandén yéwaa kéraate wandarén, “An du viyaandékndarénngé kwayénanén yéwaa a. Ani yéwaa Gotna kundi bulnangwa néma gaamba rakwa yéwaale taakamunaae, wa Moses wan apakundit kuk wa kwayékatik nané. Wani yéwaale katik taakaké nané.”

⁷ Naatake wani yéwaa kéraae kápmaa aké nyaakwa duwat kwayétake déku kápmaa kéraandarén. Kéraae wandarén, “Nak gaayémba yaan du dakwa nana gaayémba kiyaandaru det ani kápmaamba rémnganangwa.”

⁸ Naatake wunga yandaka du dakwa wani kápmaaké yé anga waandarén, “Nyéki kápmaa.” Bulaa waak wani kápmaaké wunga yé waanangwa.

⁹ Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanna néma dunyansé wunga yandaka Gotna yémba talimba yatéte kundi kwayétan du Jeremaia viyaatakan kundi wa sékérékén. Jeremaia Gotna nyéngaamba anga viyaatakandén: Israel du dakwa anga wandarén, “Dé ma kéraakwak. Yéwaa ras (30) kwayétake dé kéraakanangwa.”

¹⁰ Wunga watake de wani yéwaa kéraae kápmaa aké nyaakwa duwat kwayéte déku kápmaa kéraandarén. Néman Du Got wunat wandén wani muséké. Jeremaia wunga viyaatakandén, Jisasna aasa dé kéraakapuk yalén sapak.

*Pailat Jisasét waatakundén
(Mk 15:2-5; Lu 23:3-5; Jo 18:33-38)*

11 Jisas kure ye Romna néma du Pailatna ménimba taakandaka téndén. Téndéka Pailat dat waatakundén, “Méné Judaséna néma du méné kapuk?” Wunga waatakundéka Jisas wa wan, “Yi. Ména kapmang wa wunga waménéngwa.”

12 Wunga wandéka Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanna néma dunyansé, Israelna maaka dunyansé waak papukundi wandarén, Jisas yan muséké. Jisas wani kapéremusé yamba yandékwe wa. De dat papukundi wandaka deku kundi nak waambule yamba wandékwe wa. Kundi nak yamba bulndékwe wa.

13 Yandéka Pailat dat wandén, “Ménéké wandakwa akwi kundi méné vékwo? Kamuké méné kundi bulkapuk téte véto?”

14 Wunga wandéka yamba kundi nak wandékwe wa Pailarét. Yandéka wa Pailat vékulaka vékulaka naandén.

Jisas takwemimba baangtakandarénné wa Pailat watakandén

(Mk 15:6-15; Lu 23:13-25; Jo 18:39-19:16)

15 Akwi kwaaré Pasova waanangwa nyaana kakému kanangwa sapak Romna néma du kalapusmba kwaakwa du nakét wandéka dé kalapus yaasékatake gwaande baka yékunmba yéndékwa. Jerusalemmba tékwa du dakwa deku mawulémba vékulakate Romna néma duwat waandaka mawulé yandakwa duwat wandéka kalapus yaasékatake gwaande baka yékunmba yéndékwa.

16 Wani sapak kapéremusé yan du nak kalapusmba kwaandén. Déku yé Jisas Barabas. Némaamba du dakwa déké vékuséknadarén wa.

17-18 Pailat anga wa vékusékdén. Jisas kapéremusé nak yamba yandékwe wa. Néma dunyan Jisaské kalik yate dat giye kure yaandarén déké. Wunga vékusékte déku mawulémba wandén, “Kalmu amba jaawuwe tékwa du dakwa Jisaské mawulé yaké daré kapuk?” Wunga wate wani du dakwat wandén, “Yénga pulak guné mawulé yo? Kandat wawutu yékunmba yéké dé? Barabasét wawutu kalapus yaasékatake yaale baka yékunmba yéké dé, kapuk Got wan du Krai waandakwa du Jisasét wawutu dé baka yékunmba yéké dé?” Naandén.

19 Pailat kundi vékundékwa taalémba randéka lé déku taakwa kundit wasatite walén, “Méné wani yéku musé yakwa duwat yaavan kurké yambak. Gaan kwaae déké yéngan wa kwaawutén. Kwaawutéka wuna mawulé kapére yandékwa.” Naalén.

20 Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanna néma dunyansé, Israelna maaka dunyansé waak wamba tékésén du dakwat wandarén, Pailarét wandaru Pailat wandu Barabas kalapus yaasékatake yaale baka yékunmba yéngu de Jisasét viyaandékndarénngé.

21 Wunga wandaka néma du Pailat det nakapuk waatakundén, “Ani du vétikngé yénga pulak guné mawulé yo? Kandat wawutu dé gunéké yaale baka yékunmba yéké dé?” Wunga wandéka wandarén, “Barabas.”

22 Wunga wandaka Pailat wa wan, “Krais waandakwa du Jisasét yénga pulak yaké wuté?” Wunga waatakundéka wa akwi wandarén, “Dé takwemimba ma baingtaka.”

²³ Wunga wandaka wandén, “Kamuké? Kamu kapérandi musé dé yak?” Wunga wandéka némaanmba waandarén, “Dé takwemimba ma baangtaka.” Naandarén.

²⁴ De wunga waandaka Pailat déku mawuléké wandén, “Wuna kundi yamba vékundakwe wa. Deku kundi vékukupuk yamunaawutu wa waariyakandakwa.” Wunga watake gu ras kéraae akwi du dakwana ménimba téte déku taamba yakwasnyéndén. Yakwasnyéte wandén, “Wuné guna ménimba taamba a yakwasnyéwutékwa, guné véte anga vékusékgunénngé. Wuné ani duwat viyaandékmuké kalik yawutékwa. Guné dat viyaandékgunan, wa guna musé wa. Wuna musé yamba wa.”

²⁵ Naandéka wamba tan du dakwa wa wan, “Wa vékunangwa. Dé kiyaandénngé wa mawulé yanangwa. Got wani muséké, ‘Kapérandi musé wa,’ naamunaate nanat, nana nyambalat waak yénga viyaandu.” Naandarén.

²⁶ Wunga wandaka wandén Pailat, Barabas kalapus yaasékatake gwaande baka yékunmba yéndénngé. Watake déku waariyakwa dunyansat wandén, Jisasét raamény baangwit némaanmba viyaae dé takwemimba baangtakandarénngé.

Waariyakwa dunyan waangite Jisasét wasélékndarén

(Mk 15:16-20; Jo 19:2-3)

²⁷ Pailatna waariyakwa dunyansé deku néma gaat Jisas kure yéndarén. Kure yéndaka akwi waariyakwa dunyan dé ténmba jaawundarén.

28-29 Jaawuwe deku mawulémba wandarén, “Néma du gwaavé laplap saawuwe yéku hat saaptakandakwa.” Wunga wate dat waangite wasélékte Jisasna laplap laaritake gwaavé laplapét saawutakandarén. Saawutake raamény baangwi nak kéraae hat pulak nyéwayékwe déku maakamba taakandarén. Taakatake baangé nak kéraae déku yékutuwa saku taambamba taakandarén. Taakatake dat kwaati séte waangite wasélékte wandarén, “Méné Judaséna néma du, yékunmba ma raménék.” Naandarén.

³⁰ Wunga wate dat sépmany sévaanguralte wani baangé kéraae déku maakamba viyaandarén.

³¹ Wani yapaté akwi yasékéyaktake wani saawutakandarén gwaavé laplap laariye déku laplap nakapuk saawutakandarén. Saawutake dé takwemimba baangtakaké kurindarén.

Jisas takwemimba baangtakandarén
(Mk 15:21-32; Lu 23:26-43; Jo 19:17-27)

³² Yaambumba yéte waariyakwa dunyansé, Sairini du nak déku yé Saimon véndarén. Vétake dat wandarén, dé Jisas baangtakaké yandakwa takwemi yaatandéngé.

³³ Wandaka yaatandéka ye Golgota waandakwa taalémba saambakndarén. Wan Judana kundi wa. Nana kundimba wanangwa, Duna Maaka Apa.

³⁴ Saambake marasinale yandarén wain kulak Jisasét kwayéndarén, dé katake néma kaangél vékukapuk yandéngé. Kwayéndaka kakwe vétake yamba kandékwe wa.

³⁵ Yandéka dat takwemimba baangtakandarén. Baangtake rate déku laplap muni waataké satu pulak pilai yandarén. Yandaka det taalékéran du wa déku laplap kéraandén.

³⁶ Kéraandéka wani taalémbe rate Jisaské véréendarén.

³⁷ Jisasét baangtakandarén takwemina waambumba anjoré taakandarén kundi wan anga wa: “An Judaséna néma du Jisas wa.”

³⁸ Jisasét takwemimba baangtake waariyate sél yan du vétikét takwemi vétikmba baangtakandarén. Nakét déku yékutuwa sakumba baangtakandarén. Nakét déku akituwa sakumba baangtakandarén.

³⁹ Dunyan ras yeyé yaayatéte Jisas takwemimba baangtakandaka téndéka véte dat waangite wasélékndarén.

⁴⁰ Yate wandarén, “Ménawa. Yénga pulak dé? Méné Gotna kundi bulnangwa néma gaa yaavan kure nyaa kupuk yéndu nakapuk kaaké wa waménén. Bulaa ména kapmang ména sépat ma yékun yaménék. Méné Gotna nyaan témunaae méné wani takwemi yaasékatake ma gaayaménu.” Naandarén.

⁴¹ Wunga wandaka Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanna néma dunyansé, apakundiké vékuséknngwa dunyansé, Israelna maaka dunyansé de waak Jisasét waangite wasélékndarén.

⁴² Yate wandarén, “Dé nak duwat wa yékun yandén. Déku sépat yékun yaké yapatindékwa. Dé Israelna néma du ramunaae baangtakandarén takwemi yaasékatake gaayandu nané véte

déké wakanangwa, ‘Dé Got wan du Krai wa.’ Naakanangwa.

⁴³ Dé wandén, ‘Wuné Gotna nyaan a. Got wunat yékun yakandékwa.’ Naandén. Bulaa vékanangwa. Got déké mawulé yate dat yékun yaké dé kapuk?”

⁴⁴ Wunga wandaka bét Jisasale takwemimba baangtakandarén du vétik bérku takwemimba téte bét waak wani kundi male wate dat wasélékmbérén.

Jisas wa kiyaan

(Mk 15:33-41; Lu 23:44-49; Jo 19:28-30)

⁴⁵ Nyaa naawuréndéka akwi kékpaamba gaan yan.

⁴⁶ Ye téndéka kukmba nyaa tépatekwe daawuliké yaténdéka Jisas Hibruna kundimba némaanmba anga waandén, “Eli, Eli, lema sabaktani.” Wani kundi nana kundimba anga wa: “Wuna néma du Got, kamuké méné wunat kuk kwayu?”

⁴⁷ Wunga waandéka wamba tékésén du ras wani kundi vékute wandarén, “Wani du dé talimba yatéte Gotna yémba kundi kwayétan du Elaijat wa waandékwa.”

⁴⁸ Wunga watake wamba tan du nak bari pétépété ye nyambiyap pulak musé ras kéraae nyéngi yakwa wain kulakmba taawundén. Taawundéka gumbés yandéka baangémba maaye Jisas kandénngé kusoré-kwayéndén.

⁴⁹ Yandéka ras téte wandarén, “Wayéka ma téte vékwak. Elaija kalmu yaae dat kurké dé kapuk?” Naandarén.

⁵⁰ Wunga waténdaka Jisas nakapuk némaanmba waatake wunga kiyaandén.

⁵¹ Jisas kiyaandéka Gotna kundi bulndakwa néma gaamba lékindarén sémény laplap an-jorémba gérike ye andalamba késén. Ye tambék vétik yan. Yandéka waalé géndéka néma matu nyéndémba pukaandarén.

⁵² Yandaka kiyaan du dakwa rémndarén kwaawu kepukandéka de talimba kiyaan Gotna du dakwa némaamba wa nakapuk taamale waarapndarén.

⁵³ Kukmba Jisas taamale waarapndéka Jerusalemét wulaandarén. Wulaandaka némaamba du dakwa de véndarén.

⁵⁴ Waariyakwa dunyan deku néma du waak Jisaské tété vétendarén. Véténdaka dé kiyaandéka waalé géndéka yaalan nak musé waak véte néma wup yandarén. Yate wandarén, “Wani du wan Gotna nyaan wa. Yi wan wanana wa.” Naandarén.

⁵⁵ Némaamba dakwa yaae apakmba pulak tété de waak véndarén. Talimba Jisas Galili taakatake yaandéka de dale yaae dat kakému kwayéndarén.

⁵⁶ Wani taakwa nak wan Makdala taakwa Maria wa. Nak Jems ambét Josepna aasa Maria wa. Nak Sebedina nyaan vétikna aasa wa.

*Jisasna pusaa kwaawumba taakandarén
(Mk 15:42-47; Lu 23:50-55; Jo 19:38-42)*

⁵⁷ Garambu yandéka Arimatea du nak déku yé Josep yaandén. Dé némaamba musé kurerékwa du wa. Dé waak wan Jisasna du nak wa.

58 Yaae Romna néma du Pailatké yéndén. Ye Jisasna pusaa kéraamuké dat waatakundén. Waatakundéka wandéka Josepét kwayéendarén.

59 Kwayéndaka kéraae yéku waama laplapét valambatndén.

60 Valambare kure ye déku kwaawumba taakandén. Talimba wani kwaawu déku jémbaa yakwa dunyan wa matumba vaae wulaandarén. Dé Jisasna pusaa wani kwaawumba taakatake néma matu nak varémone ye yaambumba taakatépéndén. Taakatépétake yéndén.

61 Yéndéka bét Makdala taakwa Maria, Jems ambét Josepna aasa Maria Jisas taakandarén kwaawu ténmba téte vétémbéren.

Waariyakwa dunyan Jisas taakandarén kwaawuké séngiréendarén

62 Jisas kiyaandéka kwaae ganmba Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanséna néma dunyan, Farisi dunyan waak Pailatké yéendarén.

63 Ye dat wandarén, “Néma du, wani paapu yan du wayéka baka yatéte wandén kundiké vékulakanangwa. Anga wandén, ‘Nyaa kupuk yédu wuné nakapuk taamale waarapkawutéka.’ Naandén.

64 Wani kundiké vékulakate ménat waatukungwa. Méné waménu waariyakwa dunyan ye dé taakandarén kwaawuké nyaa kupuk kurkale séngiréte vétékandakwa. Vétékapuk yamunaandaru kalmu déku dunyansé ye déku pusaa sél ye kure yéte du dakwat anga waké daré? ‘Kiyaae nakapuk taamale wa waarapndén.’ Wunga wandaru kukmba yaké yandakwa papukundi

taale yandarén papukundit taalékéra-kandékwa.” Naandarén.

⁶⁵ Wunga wandaka Pailat det wandén, “Guné waariyakwa dunyansat kéraangunu ye wani taaléké ma séngindaru.” Naandén.

⁶⁶ Wunga wandéka ye de kwaawumba taakatépendarén matumba baangwi gitake bi pulak musé taakandarén, du yakélak paakwe ye wulaakapuk yamuké. Yatake waariyakwa dunyansé rasét wandaka wani kwaawuké séngitendarén.

28

Jisas nakapuk taamale waarapndén (Mk 16:1-10; Lu 24:1-10; Jo 20:1-18)

¹ Judana yaap yaré nyaa yéndéka Sande ganmbamba nyaa yaalaké yaténdéka Makdala taakwa Maria, Jems ambét Josepna aasa Mariale bét Jisasna pusaa taakandarén taalé véké yémbérén.

² Yétémbéréka néma waalé génén. Géndéka Néman Du Gotna kundi kure gaayakwa du nak Gotna gaayémba gaayandén. Gaaye kwaawumba taakatépendarén matu varémansatitake wani matu taakumba randén.

³ Déku saawi nyét kusnyérakngwa pulak yan. Yandéka déku laplap waama buwi pulak wamatama ye kalkal naan.

⁴ Yandéka wamba tékésén waariyakwa dunyan néma wup yate kępmaamba vaakére kiyaan dunyan pulak kwaandarén.

⁵ Wani taakwa vétik ye vémbéréka Gotna kundi kure gaayakwa du bérét wandén, “Wup yaké

yambak. Anga wa vékusékwutékwa. Takwemimba baangtakandarén du Jisaské waake véké wa yaambénén.

⁶ Talimba wandén pulak wa nakapuk taamale wa waarapndén. Dé amba yamba re wa. Ma yaae vémbénu taakandaka kwaandén taalé.

⁷ Vétake bari ye déku dunyansat anga ma wambénu, ‘Jisas kiyaae bulaa wa nakapuk taamale waarapndén. Waarape taale yéndékwa Galilit. Guné ye dé wamba vékangunéngwa.’ Wunga det ma wambénu. Bénat wa wawutén.” Naandén.

⁸ Wunga wandéka wup yate mawulé tawulé yate wani taalé yaasékatake bari pétépété yémbérén, déku dunyansat wani kundi waké.

⁹ Yémbéréka Jisas bérét yaambumba vétake wandén, “Béna mawulé yékunmba yénga téndu.” Naandéka dat yaae kwaati séte déku maanmba kutte déké waandé daambérén.

¹⁰ Yambéréka Jisas bérét wandén, “Wup yaké yambak. Béné ye wuna dunyansat wambénu Galilit yéndaré. Ye wani taalémba wuné vékandakwa.” Naandén Jisas bérét.

Jisasna pusaaké séngiye tan dunyan ani kundi wandarén

¹¹ Wani taakwa vétik wayéka yéyémbéréka Jisasna pusaa taakandarén taaléké séngiye tan dunyan ras Jerusalemét wulaae yaandéka véndarén muséké Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanna néma dunyansat wandarén.

¹² Wandaka Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanséna néma dunyan Israelna maaka dunyansale jaawuwe kundi bulte wa kundi nak gindarén. Gite séngitan dunyansat némaamba yéwaa kwayéendarén.

¹³ Kwayéte det wandarén, “Du dakwat anga ma wangunu, ‘Gaan yundé kwaananga Jisasna dunyan yaae déku pusaa wa sél ye kure yéendarén.’ Naangunék.

¹⁴ Wunga wangunu Romna néma du wani kundi vékute rakarka yandu dat wananu gunat katik waaruké dé.” Naandarén.

¹⁵ Wunga wandaka séngiye tan dunyan wani yéwaa kéraae kure ye Gotna gaamba jémbaa yakwa dunyanna néma dunyansé wan pulak wandarén. Wandaka Judasé wani kundi vékunderén. Bulaa waak wani kundi male vékundakwa.

*Jisas déku dunyansat jémbaa kwayéndén
(Mk 16:14-18; Lu 24:36-49; Jo 20:19-23)*

¹⁶ Jisasna dunyan tambavétik maanmba kaayék nakurak (11) Galilit yéendarén. Ye Jisas yéendaréngé wandén wani némbumba saambakndarén.

¹⁷ Ye Jisasét wamba vétake déké kwaati séte waandé daandarén. Yate de ras déké yékunmba vékulakakapuk yate wandarén, “Ani du an kiyaae taamale waarapén du Jisas dé kapuk?” Wunga vékulaka vékulaka naandarén.

¹⁸ Jisas yaae déku dunyansat wandén, “Got wunat akwi mayé apa wa tiyaandén. Tiyaandéngé wuné nyét kápmaaké waak néma du rakawutékwa.

19 Raké yawutékwanngé vékulakate gunat anga wawutékwa. Guné ma ye akwi kékmaamba tékwa du dakwat wangunu wuna jémbaamba yaalandarénngé. Yaalandaru Gorké vékulakate ma wangunék, ‘Aapana yémba, Nyaanna yémba, Gotna Yaamambina yémba a yanangwa.’ Naate det ma baptais kwayéngunu.

20 Gunat kwayéwutén akwi kundi det ma kwayéngunu wuna kundi yékunmba vékukandakwa. Vékute wawutén pulak yakandakwa. Ani muséké yékéyaak yaké yambak. Wuné gunat katik yaasékaké wuté. Akwi gaan nyaa gunale yatépéka-kawutékwa. Ani kékmaa kéké yakwa sapak wuné gunale yatépéka-kawutékwa.” Jisas déku dunyansat wunga wandén.

Gotna Kundi
The New Testament in the Wosara-Kamu Dialect of
the Ambulas Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Ambulas (Wosera) long
Niugini

copyright © 1996 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ambulas (Wosera) (Wosera-Kamu dialect of Ambulas)

Dialect: Wosera-Kamu

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

 You include the above copyright and source information.

 You do not sell this work for a profit.

 You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

642fc614-c768-54bd-ae38-31184977f6f6